

ลักษณะภูมิประเทศ

ลักษณะภูมิประเทศของทวีปอเมริกาเหนือ สามารถแบ่งได้เป็น 4 เขต คือ

1. เขตเทือกเขาสูงทางด้านตะวันตก ได้แก่บริเวณชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิก ประกอบด้วยเทือกเขาสูงสลับซับซ้อนกันหลายแนว ซึ่งเกิดจากการโค้งตัวของหินเปลือกโลกที่มีอายุน้อยเป็นแนวต่อเนื่อง ตั้งแต่บริเวณช่องแคบเบริงลงมาจนถึง ประเทศปานามา และมีแนวต่อเนื่องไปจนถึงทวีปอเมริกาใต้ เทือกเขาสำคัญในเขตนี้ได้แก่ เทือกเขาอะแลสกา มียอดเขาแมกคินเลย์ สูงที่สุดในทวีปอเมริกาเหนือ เทือกเขารอกกี เทือกเขาแคสเกด เทือกเขาเซียร์ราเนวาดา เทือกเขาเซียร์รามาเดร เทือกเขาชายฝั่ง

2. เขตที่ราบภาคกลาง เป็นเขตที่ราบใหญ่มี 6 เขต ดังนี้

2.1 ที่ราบลุ่มแมกเคนซี เป็นที่ราบแคบๆ บริเวณลุ่มแม่น้ำ เขตหินเก่า อากาศหนาวเย็น มีประชากรอาศัยอยู่เบาบาง

2.2 ที่ราบแพรรีในแคนาดา บริเวณมณฑลมานิโตบา ซาสเคตเชวันและ แอลเบอร์ตา เป็นแหล่งปลูกข้าวสาลีที่สำคัญของโลก

2.3 ที่ราบลุ่มทะเลสาบทั้ง 5 และลุ่มแม่น้ำเซนต์ลอเรนซ์ ทะเลสาบทั้ง 5 ได้แก่ ทะเลสาบซูพีเรีย ซึ่งเป็นทะเลสาบน้ำจืดที่ใหญ่ที่สุดในโลก ทะเลสาบมิชิแกน ฮูรอน อีรี ออนตาริโอ เป็นพื้นที่ที่เหมาะสมแก่การเพาะปลูก มีการขนส่งทางน้ำที่สำคัญที่สุดในโลก มีประชากรหนาแน่น

2.4 ที่ราบลุ่มแม่น้ำมิสซิสซิปปี และมิสซูรี เป็นที่ราบดินตะกอน มีประชากรอาศัยอยู่อย่างหนาแน่น แม่น้ำมิสซิสซิปปี เป็นแม่น้ำสายที่ยาวที่สุดของอเมริกาเหนือ มีสาขาสำคัญหลายสาย ได้แก่มิสซูรี โอไฮโอ เทนเนสซี อาร์คันซอส

2.5 ที่ราบชายฝั่งอ่าวเม็กซิโกและมหาสมุทรแอตแลนติก ได้แก่ บริเวณทางด้านตะวันออก ของเทือกเขาแอปพาเลเชียน ลงไปทางใต้จนถึงชายฝั่งอ่าวเม็กซิโก เหมาะแก่การปลูกพืชเมืองร้อน

2.6 ที่ราบบนที่สูงได้แก่บริเวณด้านตะวันออกของเทือกเขารอกกี เป็นเขต ภูเขาสูง ไม่เหมาะที่จะประกอบอาชีพเกษตรกรรมประเภทที่ใช้น้ำมาก แต่เหมาะอย่างยิ่งที่จะปลูกข้าวสาลี

3. เขตหินเก่าแคนาดา ได้แก่บริเวณรอบอ่าวฮัดสันลงมาจนถึงทะเลสาบทั้ง 5 ประกอบด้วยหินเปลือกโลกเก่าแก่ มีอากาศหนาวเย็น ประชากรอาศัยอยู่เบาบาง

4. เขตภูเขาทางด้านตะวันออก เป็นภูเขาหินเก่า คือเทือกเขาแอปพาเลเชียน มียอดเขาสูงสุด ชื่อ มิทเชล

ลักษณะภูมิอากาศ

ทวีปอเมริกาเหนือ มีลักษณะอากาศที่แตกต่างกัน เนื่องจากปัจจัยดังต่อไปนี้

1. ปัจจัยด้านที่ตั้ง อยู่ในเขตอากาศร้อนใกล้ศูนย์สูตร จนถึงบริเวณใกล้ขั้วโลกเหนือ ทำให้มีลักษณะอากาศแทบทุกประเภท

2. ปัจจัยด้านลักษณะภูมิประเทศ มีแนวเทือกเขาสูงทางด้านตะวันตก ทอดตัวแนวเหนือใต้ เป็นกำแพงกั้นทางลมและความชื้นจากมหาสมุทรแปซิฟิก ทำให้ดินแดนด้านหลังของเทือกเขารอกกี (ด้านตะวันออกของเทือกเขา) มีอากาศค่อนข้างแห้งแล้ง เป็นทะเลทรายและทุ่งหญ้ากึ่งทะเลทราย

3. ปัจจัยด้านลมประจำ ลมประจำที่พัดผ่านทวีปอเมริกาเหนือแตกต่างกันตามช่วงละติจูดคือ ตั้งแต่ละติจูดที่ 40 องศาเหนือขึ้นไปทางทิศเหนือ จะได้รับลมประจำตะวันตกเฉียงใต้ ที่พัดมาจากมหาสมุทรแอตแลนติก ทำให้ฝนตกชุกบริเวณ ชายฝั่งตะวันตกของประเทศแคนาดา รัฐอะแลสกา ของสหรัฐอเมริกา สำหรับบริเวณ ใต้เส้นละติจูดที่ 40 องศาเหนือ จะได้รับลมตะวันออกเฉียงเหนือจากมหาสมุทรแอตแลนติก

4. ปัจจัยด้านกระแสน้ำ มีอิทธิพลต่อทวีปอเมริกาเหนือ ได้แก่

- 4.1 กระแสน้ำอุ่นกัลฟ์สตรีม ไหลเลียบชายฝั่งตะวันออกของสหรัฐอเมริกา จากทิศใต้ไปยังทิศตะวันออกเฉียงเหนือ
- 4.2 กระแสน้ำเย็นแลบราดอร์ ไหลเลียบชายฝั่งตะวันตกของเกาะกรีนแลนด์ มาพบกับกระแสน้ำอุ่นกัลฟ์สตรีม บริเวณนอกฝั่งตะวันออกของเกาะนิวฟันด์แลนด์
- 4.3 กระแสน้ำเย็นแคลิฟอร์เนีย ไหลเลียบชายฝั่งตะวันตกของสหรัฐอเมริกา ลงมาถึงชายฝั่งมหาสมุทรแคลิฟอร์เนีย
- 4.4 กระแสน้ำอุ่นอะแลสกา ไหลเลียบชายฝั่งตะวันตกของรัฐอะแลสกา ขึ้นไปทางเหนือ จนถึงช่องแคบแบริง

5. ระยะห่างจากทะเล ตอนเหนือของทวีปมีพื้นที่กว้างขวางมาก ตอนในของทวีปได้รับอิทธิพลจากทะเลเพียงเล็กน้อย ทำให้ตอนกลางของสหรัฐอเมริกาและแคนาดามีอากาศแห้งแล้ง พืชพรรณธรรมชาติเป็นทุ่งหญ้า และทุ่งหญ้ากึ่งทะเลทราย

6. พายุเฮอริเคน เป็นพายุเมืองร้อน เกิดในทะเลแคริบเบียน เคลื่อนที่เข้าสู่เม็กซิโก และสหรัฐอเมริกา พายุทอร์นาโด เกิดในบริเวณที่ราบภาคกลางของสหรัฐอเมริกา มีกำลังแรงมาก มีลักษณะเป็นกรวยเมฆสีดำคล้ายวง สร้างความเสียหายอย่างรุนแรงในบริเวณที่พัดผ่าน

ลักษณะอากาศของทวีปอเมริกาเหนือ

ทวีปอเมริกาเหนือ มีเขตอากาศที่แตกต่างกันดังนี้

1. เขตอากาศแบบป่าดิบชื้น (Tropical Rainforest Climate) ปรากฏบริเวณชายฝั่งตะวันออกของดินแดนทางตอนใต้ของอเมริกาเหนือ เม็กซิโก ปานามา มีฝนตกชุก อุณหภูมิสูง พืชพรรณธรรมชาติเป็นแบบป่าเมืองร้อน
2. ทุ่งหญ้าเขตร้อน (Tropical Grassland Climate) ได้แก่ พื้นที่ส่วนใหญ่ของเม็กซิโก หมู่เกาะอินดีสตะวันตก อุณหภูมิในฤดูร้อนกับฤดูหนาวแตกต่างกันมาก มีฝนตกปานกลาง พืชพรรณธรรมชาติเป็นป่าโปร่งสลับกับทุ่งหญ้า เรียกว่าสะวันนา (Savanna)
3. เขตอากาศแบบทะเลทราย (Desert Climate) บริเวณภาคตะวันตกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกา และภาคเหนือของเม็กซิโก มีอุณหภูมิสูงมากในฤดูร้อน มีปริมาณฝนน้อย พืชพรรณธรรมชาติ ได้แก่พืชจำพวกตะบองเพชร และประเภทไม่มีหนาม
4. เขตทุ่งหญ้ากึ่งทะเลทราย (Steppe Climate) ปรากฏทางด้านตะวันตกเฉียงใต้ของสหรัฐอเมริกา บางส่วนของแคนาดา เม็กซิโก ซึ่งอยู่บริเวณชายขอบทะเลทราย มีลักษณะอากาศกึ่งแห้งแล้ง ฤดูหนาวอากาศหนาวจัด พืชพรรณธรรมชาติเป็นทุ่งหญ้าสั้น เรียกว่า สเต็ปป์ (Steppe)
5. เขตอากาศแบบเมดิเตอร์เรเนียน (Mediterranean Climate) ปรากฏบริเวณชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิก ตอนกลางรัฐแคลิฟอร์เนียของสหรัฐ ในฤดูร้อน อากาศร้อนจัดและแห้งแล้ง ฤดูหนาวอากาศอบอุ่นและมีฝนตก พืชพรรณธรรมชาติ เป็นทุ่งหญ้าสลับกับป่าไม้พุ่มเตี้ย เรียกว่า ป่าแคระ (Chaparral)
6. เขตอากาศแบบชื้น กึ่งร้อน (Humid Subtropical Climate) ปรากฏบริเวณภาคกลาง ที่ราบชายฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติก มีลักษณะอากาศอบอุ่น ฝนตกตลอดปี ไม่มีฤดูแล้ง พืชพรรณธรรมชาติเป็นป่าไม้ผลัดใบชนิดใบกว้าง และป่าสน
7. เขตอากาศแบบภาคพื้นสมุทรชายฝั่งตะวันตก (Marine Westcoast Climate) ได้แก่ บริเวณชายฝั่งมหาสมุทรแปซิฟิกของสหรัฐอเมริกาและแคนาดา ซึ่งหันหน้าเข้ารับลมประจำตะวันตก ที่พัดมาจากมหาสมุทรแปซิฟิก ทำให้ช่วงฤดูร้อน มีอากาศอบอุ่น ฤดูหนาวมีอากาศไม่หนาวจัด มีฝนตกสม่ำเสมอตลอดปี ไม่มีฤดูแล้ง ที่เด่นชัด พืชพรรณธรรมชาติเป็นป่าไม้เขตอบอุ่น

8. **เขตอากาศแบบอบอุ่นชื้นภาคพื้นทวีป (Humid Continental Climate)** ปรากฏบริเวณทะเลสาบทั้ง 5 ตอนใต้ของแคนาดา ตอนเหนือของสหรัฐอเมริกา เป็นบริเวณที่มีอุณหภูมิต่ำในฤดูหนาว ส่วนฤดูร้อนอุณหภูมิปานกลางถึงสูงมากเป็นช่วงที่มีฝนตกชุก พืชพรรณธรรมชาติมีทั้งป่าไม้ผลัดใบชนิดใบกว้างและป่าไม้ไม่ผลัดใบ ชนิดมีใบแหลม

9. **เขตอากาศแบบไทกา (Taiga Climate)** ได้แก่ บริเวณรัฐอะแลสกาของสหรัฐอเมริกา ภาคเหนือของประเทศแคนาดา มีลักษณะอากาศที่หนาวจัดเป็นระยะเวลายาวนาน มีหิมะตก ส่วนฤดูร้อนมีระยะสั้น อากาศค่อนข้างเย็น พืชพรรณธรรมชาติ เป็นป่าสน และป่าไม้เนื้ออ่อน

10. **เขตอากาศแบบทุนดรา (Tundra Climate)** ปรากฏบริเวณชายฝั่งมหาสมุทรอาร์กติกของรัฐอะแลสกาและแคนาดา รวมทั้งชายฝั่งของเกาะนิวฟันด์แลนด์ ฤดูหนาวมีอากาศเย็นจัด พืชพรรณธรรมชาติเป็นตะไคร่น้ำและมอส

11. **ลักษณะอากาศแบบทุ่งน้ำแข็ง (Ice-Cap Climate)** คือ ดินแดนของเกาะ กรีนแลนด์ตอนกลาง มีอากาศหนาวจัด และมีน้ำแข็งปกคลุมตลอดปี พืชพรรณธรรมชาติไม่สามารถเจริญเติบโตได้เลย

12. **ลักษณะอากาศแบบที่สูง (Highland Climate)** อยู่ทางภาคตะวันตกของทวีป ในเขตภูเขาสูงนี้ อุณหภูมิ ความชื้น พืชพรรณธรรมชาติ เปลี่ยนไปตามความสูงของพื้นที่ ยิ่งสูงมากอากาศจะยิ่งเย็นจัด จนกระทั่งถึงมีน้ำแข็งปกคลุมอยู่ตลอดเวลา

ลักษณะทางเศรษฐกิจ และอาชีพของประชากร

ทวีปอเมริกาเหนือ เป็นทวีปที่อุดมสมบูรณ์ด้วยทรัพยากรธรรมชาติหลายชนิด ที่เด่นมาก ได้แก่

1. **ทรัพยากรป่าไม้** แหล่งป่าไม้ที่สำคัญ อยู่ในเขตประเทศแคนาดา และสหรัฐอเมริกา บางส่วนของเม็กซิโก บริเวณแนวเทือกเขารอกกี

2. **ทรัพยากรแร่ธาตุ และพลังงาน** พบถ่านหินมากในเขตเทือกเขาแอปพาเลเชียน แร่เหล็ก มีแหล่งผลิตบริเวณทะเลสาบทั้ง 5 โดยเฉพาะทะเลสาบซูพีเรีย ทองแดงมีมากในปานามา น้ำมันและก๊าซธรรมชาติมีแหล่งผลิตที่เท็กซัส หลุยเซียนา แคลิฟอร์เนีย และอะแลสกา พลังงานน้ำที่นำมาใช้ในการหมุนกังหันผลิตกระแสไฟฟ้า มีมากทางด้านตะวันตกของประเทศแคนาดา

พืชพรรณธรรมชาติ

ในทวีปอเมริกาเหนือแบ่งลักษณะพืชพรรณธรรมชาติได้ดังนี้

1. **เขตป่าฝนเมืองร้อน หรือป่าดงดิบ** มีไม้ปกคลุมหนาแน่นเพราะมีฝนตกชุกตลอดปี ได้แก่บริเวณหมู่เกาะในทะเลแคริบเบียนและอเมริกากลาง

2. **เขตป่าและไม้พุ่มเขตร้อน – กึ่งป่าผลัดใบและไม้พุ่ม** จะมีลักษณะสัมพันธ์เชื่อมต่อกับเขตร้อนชื้นและแห้ง พืชพรรณจึงมีการผลัดใบสลับกับผลิใบ ได้แก่กลุ่มเกาะแคริบเบียนบางส่วน และชายฝั่งเม็กซิโกบางส่วน

3. **เขตสะวันนา – ทุ่งหญ้าเขตร้อน ไม้เล็ก** จะสัมพันธ์กับเขตเชื่อมต่อของภูมิอากาศแบบชุ่มชื้นกึ่งร้อนกับแบบกึ่งทะเลทราย โดยบริเวณที่มีปริมาณฝนค่อนข้างมากจะเป็นต้นไม้นขนาดเล็ก ส่วนบริเวณที่ฝนน้อยกว่าจะเป็นทุ่งหญ้า ได้แก่ บริเวณที่ราบสูงแอตแลนติก ที่อยู่เชิงขอบเทือกเขารอกกีตอนล่างสุด

4. **เขตทุ่งหญ้าเขตอบอุ่น – ทุ่งหญ้า ไม้เล็ก** ได้แก่ บริเวณภูมิอากาศแบบกึ่งทะเลทราย พืชพรรณส่วนใหญ่จะเป็นหญ้า และแทรกสลับด้วยไม้เล็กๆ จำพวกไม้พุ่ม หรือไม่มีหนามเป็นหย่อม ๆ แตกต่างกับเขตสะวันนา

5. **เขตไม้พุ่มเมดิเตอร์เรเนียน – ไม้ยืนต้น ไม้พุ่มเตี้ย** ได้แก่ บริเวณชายฝั่งซานฟรานซิสโกที่มีภูมิอากาศแบบเมดิเตอร์เรเนียน พันธุ์ไม้ส่วนใหญ่จะเป็นผลไม้ตระกูลส้ม เช่น องุ่น มะกอก ส้ม แล้ไม้พุ่มเตี้ยแทรกสลักกันอยู่รวมทั้งต้น คอร์กโอค(Cork Oak)

6. **เขตมีอากาศชุ่มชื้นกึ่งร้อนและแบบภาคพื้นทวีป** พืชพรรณธรรมชาติเป็นไม้ยืนต้นผลัดใบ (ไม้ใบกว้าง)และผสมกับป่าสน(ไม้ไม่ผลัดใบ) ได้แก่บริเวณที่ราบภาคตะวันออกของสหรัฐอเมริกา ต่อเนื่องเข้าไปในแคนาดาตอนใต้และกลุ่มเกาะนิวฟันแลนด์

7. **เขตป่าไทกา – ในละติจูดสูง จำพวกป่าสน** ได้แก่ บริเวณตอนเหนือของแคนาดาไปจนถึงอะแลสกา ซึ่งจะสัมพันธ์กับภูมิอากาศเขตกึ่งขั้วโลก พันธุ์ไม้ส่วนใหญ่จึงเป็นป่าสนเมืองหนาว(ไม่ผลัดใบ)

8. **เขตทุนดรา – มอส ไลเคน หญ้า** ได้แก่ บริเวณชายฝั่งอาร์กติก และกลุ่มเกาะต่าง ๆ ที่อยู่ทางเหนือของแคนาดา(บริเวณเหนือเขตป่าสนไทกา)ซึ่งเป็นเขตทุนดรา พืชพรรณธรรมชาติจึงเป็นเพียงพืชชั้นต่ำ ได้แก่หญ้ามอส และไลเคน ซึ่งจะเจริญเติบโตได้ในหน้าหนาวสั้น ๆ เท่านั้น ในเขตทุนดราต้นไม้ยืนต้นไม่สามารถเจริญเติบโตได้ จะเป็นเพียงหญ้าขนาดเล็กเท่านั้น

เศรษฐกิจของทวีปอเมริกาเหนือ

1. **การเพาะปลูก** เป็นดินแดนผลิตอาหารที่สำคัญของโลก เป็นผู้นำในการผลิตข้าวโพดข้าวสาลี
2. **การเลี้ยงสัตว์** มีการทำฟาร์มปศุสัตว์ขนาดใหญ่ ชาวอเมริกันนิยมรับประทานอาหารประเภทเนื้อสัตว์ นมเนย มากกว่าอาหารโปรตีนชนิดอื่น วัวเนื้อ เลี้ยงบริเวณ เกรตเพลน (Great Plain) แหล่งเลี้ยงวัวนม ได้แก่บริเวณรอบทะเลสาบ ทั้ง 5
3. **การประมง** มีการจับปลาในเขตน้้ำตื้นชายฝั่ง แหล่งปลาชุกชุมอยู่ใกล้เกาะนิวฟันด์แลนด์ เรียกว่าแกรนด์แบงก์
4. **การอุตสาหกรรม** อเมริกาเหนือเป็นทวีปที่ได้ชื่อว่าล้ำหน้าในเรื่องการอุตสาหกรรมของโลก โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ประเทศสหรัฐอเมริกา จะมีโรงงานผลิตสินค้าชนิดต่างๆ กระจายอยู่ทุกภูมิภาคของประเทศ อุตสาหกรรมสำคัญได้แก่การผลิตเหล็ก และเหล็กกล้า เครื่องจักรกล อุตสาหกรรมเกี่ยวกับการขนส่ง
 - เขตอุตสาหกรรมที่สำคัญของสหรัฐอเมริกา คือ ชายฝั่งมหาสมุทรแอตแลนติก เข้ามาภายในจนถึงทะเลสาบใหญ่ทางตะวันตก และเขตที่ราบลุ่มแม่น้ำมิสซิสซิปปี มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น
 - ย่านอุตสาหกรรมของแคนาดาอยู่บริเวณทางตอนใต้ของประเทศ ทำกระดาษและเยื่อไม้
5. **การพาณิชย์กรรม** เป็นตลาดการค้าสำคัญของโลก มีประชากรจำนวนมาก เศรษฐกิจดี ผู้นำในทวีปอเมริกาเหนือทั้ง 3 ชาติ คือสหรัฐอเมริกา แคนาดา และเม็กซิโก รวมกลุ่มกัน จัดตั้งเป็น เขตการค้าเสรีอเมริกาเหนือ หรือ นาฟตา (NAFTA) เพื่อต่อรองและถ่วงดุลอำนาจกับประชาคมยุโรป

ลักษณะทางสังคม

ทวีปอเมริกาเหนือ แบ่งสภาพทางวัฒนธรรมออกเป็นกลุ่มต่างๆ ดังนี้

1. **แองโกลอเมริกา** ได้แก่ ดินแดนทางตอนเหนือของแม่น้ำริโอแกรนด์ ประกอบด้วยประเทศสหรัฐอเมริกา ประชากรส่วนใหญ่สืบเชื้อสายมาจากประเทศอังกฤษ และฝรั่งเศส พูดภาษาอังกฤษ ฝรั่งเศส นับถือศาสนาคริสต์นิกายโปรเตสแตนต์ รักอิสรภาพ นิยมการปกครองระบอบประชาธิปไตย
2. **ละตินอเมริกา** ได้แก่ ดินแดนทางตอนใต้ของแม่น้ำริโอแกรนด์ ประชากรส่วนใหญ่ได้รับอิทธิพลทางเชื้อชาติ และวัฒนธรรม จากประเทศโปรตุเกสและสเปน นับถือศาสนาคริสต์ นิกายโรมันคาทอลิก
3. **กลุ่มชาวพื้นเมืองและพวกเลือดผสม** ได้แก่ ลูกผสมระหว่าง ยุโรป และอินเดียนแดง เรียกว่า เมสติโซ (Mestizo) เป็นกลุ่มประชากรส่วนใหญ่ ที่อาศัยอยู่ในเขตละตินอเมริกา ลูกผสมระหว่าง ยุโรปและนิโกร เรียกว่า มูแลตโต (Mulatto)

4. กลุ่มประชากรเชื้อสายเอเชีย มีผิวสีน้ำตาลเหลือง อพยพมาจากเอเชียตะวันออก ได้แก่ชาวเอสกิโม ปัจจุบันอาศัยอยู่ในประเทศแคนาดา และในรัฐอะแลสกา สหรัฐอเมริกา

5. กลุ่มประชากรเชื้อสายนิโกร จากทวีปแอฟริกา เป็นกลุ่มที่ชาวผิวขาวนำมาเป็นทาสในรุ่นแรก ๆ

ภาษา

ภาษาที่ใช้ในทวีปอเมริกา ส่วนใหญ่เป็นตระกูล อินโด - ยูโรเปียน มีหลายกลุ่ม คือ

- ภาษาอังกฤษ เป็นภาษาประจำชาติ และภาษาราชการประเทศแคนาดาและสหรัฐอเมริกา
- ภาษาสเปน เป็นภาษาราชการของประเทศเม็กซิโก และประเทศต่างๆ ในอเมริกากลาง
- ภาษาฝรั่งเศส ใช้กันมากในมณฑลควิเบกประเทศแคนาดา และในเกาะ เฮติ
- ภาษาอื่นๆ เช่น ภาษาเอสกิโม ภาษาเผ่าต่างๆของชนกลุ่มน้อยของทวีปอเมริกาเหนือ ภาษาของชาวเอเชีย เช่น จีน ญี่ปุ่น ฟิลิปปินส์ เป็นต้น

ศาสนา

ประชากรส่วนใหญ่ในทวีปอเมริกาเหนือนับถือศาสนาคริสต์ นิกายที่สำคัญ ได้แก่

- นิกายโปรเตสแตนต์ เป็นศาสนาที่ประชากรส่วนใหญ่ในสหรัฐอเมริกา และแคนาดานับถือ
- นิกายโรมันคาทอลิก เป็นศาสนาที่ประชากรในมณฑลควิเบก ของ แคนาดา และประเทศในกลุ่มละตินอเมริกาที่เคยเป็นอาณานิคมของสเปนนับถือ

ประชากร

เปรียบเทียบลักษณะทางสังคม ของประชากรในทวีปอเมริกาเหนือ คือ

ลักษณะทางสังคมของกลุ่มแองโกล - อเมริกา

- เป็นสังคมของประเทศที่มั่งคั่ง มีมาตรฐานการครองชีพสูง
- เป็นสังคมประชาธิปไตย ประชากรมีอิสรภาพ เสรีภาพ ให้ความสำคัญกับสิทธิมนุษยชนสูง
- เป็นสังคมเมืองมากกว่าสังคมชนบท
- เป็นสังคมอุตสาหกรรม และพาณิชยกรรม
- ประชากรได้รับความสะดวกสบาย

ลักษณะทางสังคมของกลุ่ม ละตินอเมริกา

- เป็นสังคมของประเทศยากจน ประชากรมีรายได้ต่ำ
- เป็นสังคมกึ่งประชาธิปไตย กึ่งเผด็จการ มีการปฏิวัติรัฐประหารบ่อย บางประเทศ เช่น คิวบาเป็นคอมมิวนิสต์ เป็นต้น

- เป็นสังคมชนบทมากกว่าสังคมเมือง

- ส่วนใหญ่เป็นประเทศเกษตรกรรม

- เป็นสังคมที่นับถือสิ่งศักดิ์สิทธิ์

ลักษณะการกระจายตัวของประชากร

1. บริเวณที่มีประชากรอาศัยอยู่หนาแน่น ได้แก่ ภาคตะวันออกของทวีป ซึ่งมีลักษณะภูมิประเทศเป็นที่ราบ มีอากาศอบอุ่นสบาย ได้รับอิทธิพลจากทะเล มีปริมาณฝนเพียงพอ เหมาะแก่การเพาะปลูก อุดมด้วยทรัพยากรธรรมชาติ ได้แก่ เหล็ก ถ่านหิน น้ำมันปิโตรเลียม ส่งเสริมอุตสาหกรรมให้เจริญก้าวหน้า การคมนาคมขนส่งสะดวก

2. บริเวณที่มีประชากรอาศัยอยู่เบาบาง ได้แก่ บริเวณภาคตะวันตก ที่มีลักษณะภูมิประเทศเป็นภูเขาสูง เป็นอุปสรรคต่อการคมนาคมและการประกอบอาชีพทุกชนิด บริเวณทะเลทราย ที่มีลักษณะอากาศรุนแรง เขตอากาศหนาวเย็นใน รัฐอะแลสกา และตอนเหนือของแคนาดา

ที่มา <http://www.muangloei.com/std/da/2-1.html>

๑๔๒. ชายฝั่งปะการังที่มีความยาวมากที่สุดในโลกจากการที่เป็นทวีปไม่เว้าแหว่ง ได้แก่ทวีปใด

๑. ยุโรป ๒. ออสเตรเลีย ๓. แอฟริกา ๔. เอเชีย ๕. อเมริกาใต้

คำอธิบาย

ภูมิประเทศของออสเตรเลีย

ลักษณะของฝั่งทะเล ชายฝั่งของออสเตรเลียค่อนข้างราบเรียบ

- มีอ่าวขนาดใหญ่มากอยู่ 3 แห่ง คือ ทางทิศเหนือ มี อ่าวคาร์เพนตาเรีย และ อ่าวโจเซฟโบนาปาร์ต ทางทิศใต้ มี อ่าวเกรตออสเตรเลีย

- มีคาบสมุทร 2 แห่ง คือ ทางทิศเหนือ มีคาบสมุทรเคปยอร์ก และทางใต้ มีคาบสมุทรแอร์

- ลักษณะฝั่งทะเลที่เป็นจุดเด่นของออสเตรเลีย คือ มีเทือกปะการังเป็นแนวยาวขนานไปกับชายฝั่งทะเลด้านตะวันออกเฉียงเหนือในรัฐควีนสแลนด์ ยาวประมาณ 2,000 กิโลเมตร ได้ชื่อว่าเป็นเทือกปะการังที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในโลก มีชื่อเรียกว่า เกรต แบรีเออร์ รีฟ (Great

Barrier Reef) มีลักษณะเป็นหาดน้ำตื้น เกิดจากการทับถมของซากปะการังในทะเล และอยู่ห่างจากฝั่งประมาณ 15 – 250 กิโลเมตร

เกรต แบรีเออร์ รีฟ (แนวปะการังใหญ่) แหลมเคปยอร์ก รัฐควีนแลนด์ ประเทศออสเตรเลีย เป็น "สิ่งก่อสร้างที่มีชีวิต" ที่ใหญ่ที่สุดในโลก และเป็นที่อยู่อาศัยของสิ่งมีชีวิตในทะเลที่สดใส รวมทั้งปะการังชนิดอ่อนและชนิดแข็ง สีสวยกว่า 350 ชนิด ตลอดจนปลา และสิ่งมีชีวิตในทะเลที่นำพิศวงต่าง ๆ อีก 1500 ชนิด

แนวปะการังนี้เริ่มตั้งแต่แหลมเคปยอร์ก อยู่ตอนเหนือของรัฐควีนแลนด์ ลงมาถึงบันดะเบอร์ก ทางตอนใต้ โดยอยู่ในความดูแลขององค์การสวนทางทะเล เกรต แบรีเออร์ รีฟ (The Great Barrier Reef Marine Park Authority) และครอบคลุมพื้นที่ 215,000 ตารางไมล์ หรือ 345,000 ตารางกิโลเมตร ของน่านน้ำรอบ ๆ แนวปะการัง

แนวปะการังซึ่งดูเหมือนกับป่าใต้น้ำนี้ เจริญเติบโตในเขตทะเลร้อน กระแสน้ำอุ่น และเป็นที่อยู่อาศัยอย่างหนาแน่นของชีวิตสัตว์ทะเลที่ต่างๆ กัน ได้แก่ ฟองน้ำ 10,000 ชนิด ปะการัง 350 ชนิด หอย 4,000 ชนิด ดาวทะเล และซี เออร์ชิน (Sea Urchin) ซึ่งเป็นสัตว์ประเภทคล้ายหอย 350 ชนิด และปลามากกว่า 1,500 ชนิด นักดำน้ำประมาณว่าจะต้องดำน้ำถึงพันครั้ง จึงจะได้เห็นจุดเด่นของปะการังแห่งนี้ทั้งหมด บริเวณพื้นที่แนวปะการังและเกาะควีนแลนด์ ซึ่งมีพื้นที่กว้างไกลกว่า 1,562 ไมล์ หรือ 2,500 กม. มีแนวปะการังมากกว่า 2,900 แนว รวมทั้งมีเกาะขนาดต่างๆ กันและเกาะที่เกิดจากการรวมตัวของแนวปะการังอีกหลายร้อยเกาะด้วยความเป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติขนาดมหึมา จึงได้รับการพิจารณาจากองค์การ UNESCO ให้อนุรักษ์เป็นมรดกโลก (World Heritage List) และอาจเป็นเพราะความสัมพันธ์ทางระบบนิเวศซึ่งมรดกโลกมहिมา นี้ยังเป็นที่อยู่ ให้กับสิ่งมีชีวิตต่างๆ อีกทั้งปลา หอย งู วาฬ เต่า รวมแล้วมากกว่า 6,000 ชนิด นอกจากนี้ยังพบว่า เป็นบริเวณที่มีพะยูนอาศัยมากที่สุดแห่งหนึ่งของโลกอีกด้วย



ลักษณะภูมิประเทศ มีพื้นที่ส่วนใหญ่ เป็นที่ราบสูง เป็นแผ่นดินที่เกิดมานาน มีภูเขาไม่มาก เป็นภูเขาเดี่ยวผ่านการสึกกร่อนมานาน

ลักษณะภูมิประเทศของออสเตรเลียแบ่งเป็น 3 เขตใหญ่ๆ ได้แก่

1) **เขตที่ราบสูงภาคตะวันตก** มีพื้นที่มากกว่าครึ่งทวีป มีความสูงทางตะวันตกและลาดเทไปตะวันออก มีเทือกเขาแทรกเป็นตอนๆ มีภูมิประเทศเป็นทะเลทรายหลายแห่งได้แก่ ทะเลทรายเกรตแซนด์ ทะเลทรายกิบสัน และ ทะเลทรายเกรตวิกตอเรีย

2) **เขตที่ราบภาคกลาง** เป็นเขตที่มีการนำน้ำบาดาลออกมาใช้ประโยชน์มากที่สุด ประกอบด้วยที่ราบใหญ่ 4 แห่ง ได้แก่

2.1 **ที่ราบรอบอ่าวเกรตออสเตรเลียเนปต์** อยู่ทางใต้ ส่วนใหญ่มีความแห้งแล้งกันดาร เรียกว่า ที่ราบนัลลาบอร์ (Nullabor Plain) ภาษาพื้นเมืองแปลว่า ไม่มีต้นไม้อยู่เลย

2.2 **ที่ราบลุ่มแม่น้ำเมอร์เลย์-ดาร์ลิง (Murray and Darling Basin)** มีอาณาเขตกว้างขวางที่สุดและมีความอุดมสมบูรณ์ที่สุด ถือเป็นเขตเกษตรกรรมที่สำคัญของประเทศออสเตรเลีย แม่น้ำสายยาวที่สุดในทวีปคือ แม่น้ำดาร์ลิง

2.3 **ที่ราบรอบทะเลสาบแอร์ (Lake Ayre Basin)** เป็นที่ราบรอบทะเลสาบแอร์ซึ่งเป็นทะเลสาบน้ำเค็มที่มีขนาดใหญ่ที่สุดของทวีป รอบทะเลสาบเป็นทะเลทราย ได้แก่ ทะเลทรายซิมป์สัน และทะเลทรายสจ๊วต

2.4 **ที่ราบรอบอ่าวคาร์เพนตาเรีย (Gulf of Carpentaria Plain)** อยู่ทางเหนือของประเทศมีลักษณะเป็นที่ราบชายฝั่งแคบๆ

3) **เขตเทือกเขาภาคตะวันออก** เทือกเขาสำคัญคือ เทือกเขาเกรตดิไวดิ้งวางตัวขนานกับชายฝั่งด้านตะวันออก จากเหนือจรดใต้ บริเวณที่มีความสูงมากอยู่ทางตอนใต้ มีชื่อว่า ภูเขาแอลป์ออสเตรเลีย มียอดเขาสูงสุดของทวีป คือ ยอดเขาคอสซิอัสโก

ที่มา http://tc.mengrai.ac.th/oneweb/anchalee/index_file/austrelia/poomipatet.htm
http://www.vipholidaytravel.co.th/travel_guide.php?tmid=26&tsid=135
<http://sor-por-chor.blogspot.com/2010/10/great-barrier-reef.html>

๑๔๓. ข้อใดต่อไปนี้มีได้มีรูปแบบการปกครองแบบรัฐเดี่ยว

๑. ลิงคโปร์ ๒. อินโดนีเซีย ๓. มาเลเซีย ๔. อิหร่าน ๕. จอร์แดน

คำอธิบาย

ความหมายของรัฐชาติ ประเทศ

“รัฐ” หมายถึง ชุมชนทางการเมืองของมนุษย์ อันประกอบด้วยดินแดนที่มีขอบเขตแน่นอน มีประชากรอาศัยอยู่ในจำนวนที่เหมาะสม โดยมีรัฐบาลปกครองและมีอำนาจอธิปไตยของตนเอง

“ชาติ” หมายถึง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันในทางวัฒนธรรม และมีความผูกพันกันในทางสายโลหิต เผ่าพันธุ์ ภาษา ศาสนา วัฒนธรรม ตลอดจนมีประสบการณ์ทางประวัติศาสตร์ร่วมกัน หรือมีวิวัฒนาการทางการเมืองการปกครองร่วมกัน เช่นคำว่า “ชาติไทย”

“ประเทศ” ความหมายกว้าง หมายถึงดินแดนที่มีฐานะเป็นรัฐหรือไม่มีฐานะเป็นรัฐ แต่โดยสรุปแล้ว คำว่า “ประเทศ” ตามกฎหมายระหว่างประเทศ หมายถึง ดินแดน อาณาเขต และสภาพภูมิศาสตร์ เป็นต้นว่า ความอุดมสมบูรณ์ ดินฟ้าอากาศ แม่น้ำภูเขา ทะเล ป่าไม้ ฯลฯ เช่น ประเทศไทย

องค์ประกอบของรัฐ

1. ประชากร (Population) หมายถึง มนุษย์ทุกคนที่อยู่ในอาณาเขตของรัฐถือว่าเป็นส่วนของรัฐโดยอัตโนมัติสิ่งที่จะต้องพิจารณาเกี่ยวกับประชากรก็คือ

1) จำนวนประชากรแต่ละรัฐมีประชากรจำนวนเท่าใด ไม่มีการกำหนดที่แน่นอนแต่ควรจะมีมากพอที่จะกำหนดความสัมพันธ์ระหว่างผู้ปกครองและผู้อยู่ใต้ปกครองได้

2) ลักษณะของประชากร หมายถึง ลักษณะทางด้านเชื้อชาติ ศาสนา ภาษา และวัฒนธรรม ซึ่งไม่จำเป็นต้องเหมือนกัน เพราะมีหลายรัฐที่ประกอบด้วยคนหลายเชื้อชาติภาษา และวัฒนธรรม

3) คุณภาพของประชากร ขึ้นอยู่กับการศึกษา สุขภาพ อนามัย ทักษะ และความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีในการพัฒนาทุกรูปแบบ

2. ดินแดน (Territory) มีข้อสังเกตดังนี้คือ

1) ที่ตั้ง ดินแดนของรัฐหมายถึง อาณาเขตพื้นดิน น่านน้ำ อาณาเขตในท้องทะเล น่านฟ้า บริเวณใต้พื้นดิน พื้นน้ำและพื้นทะเล

2) ขนาดของดินแดนไม่มีหลักเกณฑ์ไว้แน่นอนตายตัวว่าจะต้องมีขนาดเท่าใดจึงจะถือว่าเป็นรัฐแต่ควรจะมีที่เหมาะสมกับจำนวนประชากรด้วย

3. รัฐบาล (Government) คือ องค์กร หรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่ปกครองและบริหารภายในโดยเป็นผู้กำหนดนโยบายและนำนโยบายไปปฏิบัติ เพื่อจัดระเบียบทางสังคม และดำเนินทุกอย่างเพื่อรักษาผลประโยชน์ของรัฐ รัฐบาลจึงเป็นผู้ใช้อำนาจปกครองรัฐ

4. อำนาจอธิปไตย (Sovereignty) เป็นองค์ประกอบประการสุดท้ายที่สำคัญของรัฐ อำนาจอธิปไตยคือ อำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ อำนาจอธิปไตยมีอยู่ 2 ลักษณะ คือ อำนาจอธิปไตยภายใน (Internal Sovereignty) หมายถึง การที่มีอำนาจที่จะปกครองตนเองและมีอำนาจสูงสุดที่จะดำเนินการใด ๆ ในประเทศอย่างมีอิสระ ปราศจากการควบคุมจากรัฐอื่น อำนาจอธิปไตยภายนอก (External Sovereignty) หมายถึง การมีอิสระ มีเอกราชสามารถจะดำเนินความสัมพันธ์กับประเทศอื่น ๆ หรือกล่าวกันอีกอย่างหนึ่งว่าเอกราชก็คืออำนาจอธิปไตยภายนอกนั่นเอง

องค์ประกอบของรัฐทั้ง 4 ประการนี้ มีความสำคัญเท่าเทียมกัน ถ้ารัฐใดขาดองค์ประกอบในข้อใดข้อหนึ่ง แม้เพียงองค์ประกอบเดียวก็ตาม ถือว่าขาดคุณสมบัติของความเป็นรัฐโดยสิ้นเชิง

จุดประสงค์ของรัฐ

1. สร้างความเป็นระเบียบ
2. การส่งเสริมสวัสดิภาพแก่ประชาชน
3. การส่งเสริมสวัสดิการแก่ส่วนรวม
4. การส่งเสริมคุณธรรม

หน้าที่ของรัฐ มีอยู่ 4 ประการ คือ

1. การรักษาความสงบเรียบร้อยและความมั่นคงภายใน
2. การให้บริการและสวัสดิการทางสังคม
3. การพัฒนาประเทศ
4. การป้องกันการรุกรานจากภายนอก

รูปแบบของรัฐ (Forms of State)

1. รัฐเดี่ยว (Unitary State) คือ รัฐที่มีรัฐบาลกลางเป็นผู้มีอำนาจปกครอง และอำนาจบริหารสูงสุดเพียงองค์กรเดียว รัฐบาลกลางเป็นผู้ที่ใช้อำนาจอธิปไตยทั้ง 3 อำนาจคือ นิติบัญญัติ บริหาร และตุลาการ

รัฐบาลเป็นองค์กรกลางองค์กรเดียวของรัฐที่ปกครองประชาชนได้โดยตลอด รวมถึงการติดต่อสัมพันธ์กับต่างประเทศด้วย ตัวอย่างรัฐเดี่ยว ได้แก่ อังกฤษ ญี่ปุ่น และไทย เป็นต้น

ข้อสังเกตลักษณะของรัฐเดี่ยว

- 1.1 ต้องมีรูปลักษณะการปกครองที่มีกฎหมาย ระเบียบแบบแผน เป็นแบบอย่างเดียวกันทั้งประเทศ
- 1.2 มีอาณาเขตไม่กว้างขวางเท่าใดนัก
- 1.3 รัฐบาลกลางรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลางแห่งเดียว
- 1.4 ประชาชนในรัฐจะมีเชื้อชาติ ภาษา ขนบธรรมเนียมประเพณี วัฒนธรรม เป็นแบบอย่างเดียวกัน
- 1.5 ตัวอย่างประเทศที่มีลักษณะเป็นรัฐเดี่ยว ได้แก่ ญี่ปุ่น อังกฤษ ฝรั่งเศส นอร์เวย์ สวีเดน เดนมาร์ก ฟิลิปปินส์ อินโดนีเซีย ฯลฯ

2. รัฐรวม (Composit State) ได้แก่ การรวมตัวกันของรัฐ ตั้งแต่ 2 รัฐขึ้นไป โดยมีรัฐบาลเดียวกัน ซึ่งแต่ละรัฐยังคงมีสภาพเป็นรัฐอยู่เช่นเดิมแต่การใช้อำนาจอธิปไตยของรัฐที่มาวมกัน อาจถูกจำกัดลงไปตามข้อตกลงที่ทำขึ้น

ข้อสังเกตลักษณะของรัฐรวม

- 2.1 มีรัฐบาล 2 ระดับรัฐบาลกลางและรัฐบาลส่วนท้องถิ่น
- 2.2 ส่วนใหญ่จะมีอาณาเขตกว้างขวาง
- 2.3 รัฐบาลกลางจะไม่มีเอกภาพในการบริหารเพราะรัฐบาลส่วนท้องถิ่นจะวางนโยบายปกครองตนเอง
- 2.4 ประชาชนจะมีหลายเชื้อชาติและหลายวัฒนธรรมมาอยู่รวมกัน
- 2.5 ชื่อประเทศมักจะขึ้นต้นด้วยคำว่าสหรัฐ สหภาพ สหพันธรัฐ สมาพันธรัฐ

รัฐรวมมีอยู่ 2 ประเภทด้วยกันคือ

1) สหพันธรัฐ (Federal State) สหพันธรัฐ คือ รัฐที่เกิดขึ้นจากการรวมตัวกันระหว่างรัฐต่าง ๆ ตั้งแต่ 2 รัฐขึ้นไปโดยใช้รัฐธรรมนูญ ฉบับเดียวกันร่วมกันและความสัมพันธ์ระหว่างรัฐเหล่านั้นเป็นไปตามบทบัญญัติของรัฐธรรมนูญนั้น ๆ รูปแบบการปกครองแบ่งออกเป็น 2 ระดับคือ มีรัฐบาลกลางของสหพันธรัฐ และรัฐบาลท้องถิ่นเป็นของแต่ละรัฐซึ่งเรียกกันว่า “มลรัฐ” ตัวอย่างเช่น สหรัฐอเมริกา อินเดีย มาเลเซีย

2) สมาพันธรัฐ (Confederation State) สมาพันธรัฐเป็นการรวมตัวกัน ระหว่าง 2 รัฐขึ้นไป โดยไม่มีรัฐธรรมนูญ หรือรัฐบาลร่วมกัน แต่เป็นการรวมตัวกันอย่างหลวมๆ เพื่อจุดมุ่งหมายอย่างใดอย่างหนึ่ง เป็นการชั่วคราวและเป็นบางกรณีเท่านั้น เช่นการเป็นพันธมิตรกันเพื่อทำสงครามร่วมกัน เป็นต้น ในปัจจุบันนี้ รูปแบบของรัฐแบบสมาพันธรัฐไม่มีอีกแล้ว แต่จะกลายเป็นลักษณะของการรวมตัวกันในรูปขององค์กรระหว่างประเทศ เช่น องค์กรนาโต้ องค์กรอาเซียน เป็นต้น

ที่มา <http://dnfe5.nfe.go.th/ilp/soc4/so31-4-1.htm>
<http://megaclever.blogspot.com/2008/07/blog-post.html>

๑๔๔. แหล่งโบราณคดีบริเวณ ต.บ้านเก่า จ.กาญจนบุรี จัดเป็นแหล่งโบราณคดีในยุคใด

๑. ยุคหินเก่า

๒. ยุคหินกลาง

๓. ยุคสำริด

๔. ยุคหินใหม่

๕. ยุคเหล็ก

คำอธิบาย

ประวัติศาสตร์จังหวัดกาญจนบุรี

เมื่อกล่าวถึงจังหวัดกาญจนบุรี ใครๆ ย่อมรู้จักว่าเป็นดินแดนที่เต็มไปด้วยเรื่องราวก่อนประวัติศาสตร์ที่สำคัญของไทย กลุ่มน้ำไทรโยค (แควน้อย) และกลุ่มน้ำศรีสวัสดิ์ (แควใหญ่) เป็นดินแดนที่อุดมสมบูรณ์ไปด้วยน้ำใสสะอาด สัตว์ป่าที่จะใช้เป็นอาหาร ในน้ำเต็มไปด้วย หอย ปู ปลา มีที่ราบบริเวณเชิงเขา ถ้า ตามริมแม่น้ำมีพื้นที่ทำการเพาะปลูกเหลือเพื่อ ได้มีการขุดค้นพบเครื่องมือมนุษย์สมัยหินเก่าเครื่องมือหิน โครงกระดูกมนุษย์สมัยหินกลาง สมัยหินใหม่ที่บ้านเก่าจนถึงยุคโลหะตอนปลายที่บ้านดอนตาเพชร การพบตะเกียงโรมัน (อเล็กซานเดรีย) ที่ตำบลพงตีการพบปราสาทเมืองสิงห์ เป็นต้น สิ่งต่างๆ เหล่านี้ เป็นหลักฐานที่แสดงว่าจังหวัดกาญจนบุรีเป็นแหล่งกำเนิดอารยธรรมของมนุษย์ในดินแดนที่เป็นประเทศไทยปัจจุบัน ต่อมาในสมัยประวัติศาสตร์ครั้งกรุงศรี-อยุธยาเป็นราชธานี กาญจนบุรีมีฐานะเป็นเมืองด่านที่มีความสำคัญต่อการอยู่รอดของไทยอย่างมาก เหตุการณ์ที่ปรากฏ เช่น การเดินทัพผ่านด่านเจดีย์สามองค์ การรบที่ทุ่งลาดหญ้า ทำดินแดงและสามสบ จวบจนการย้ายเมืองกาญจนบุรีมาตั้งที่ปากแพรกหรือล้นช้าง เหตุการณ์ครั้งสงครามโลกครั้งที่ ๒ ที่ญี่ปุ่นได้ใช้เส้นทางยุทธศาสตร์สายนี้เกณฑ์เชลยศึกทำทางรถไฟไปพม่าซึ่งเรียกกันว่าทางรถไฟสายมรณะ ทำให้เชลยศึกต้องล้มตายเป็นจำนวนมากและฝังอยู่ที่สุสานทหารสหประชาชาติมาจนถึงสงครามอินโดจีน กาญจนบุรีเป็นดินแดนที่เป็นที่ฝึกซ้อมรบเพื่อเตรียมการรบในเวียดนาม ลาวและกัมพูชา ตลอดจนเรื่องราวของชนกลุ่มน้อยที่น่าสนใจ และปัญหาการสร้างเขื่อนตอนบนของแม่น้ำแควน้อยและแควใหญ่ที่กำลังเป็นที่สนใจอยู่ไม่น้อย

สมัยก่อนประวัติศาสตร์

ในขณะที่ความเชื่อว่าคนไทยเดิมอยู่ไหน กำลังเปลี่ยนแปลง จังหวัดกาญจนบุรีก็ได้รับการสนใจอย่างมาก เพราะจังหวัดกาญจนบุรีเป็นดินแดนที่พบร่องรอยของมนุษย์สมัยก่อนประวัติศาสตร์มากที่สุดตั้งแต่ยุคหินเก่า หินกลาง หินใหม่ และยุคโลหะ ได้พบเครื่องมือเครื่องใช้ภาชนะดินเผา

โครงกระดูก เครื่องประดับ ตลอดจนซากพืชซากสัตว์ที่ละทิ้งไว้ตามพื้นดิน ในถ้ำเพิงผา แสดงว่าได้มีมนุษย์อาศัยอยู่เป็นเวลานานไม่แพ้แหล่งก่อนประวัติศาสตร์แหล่งอื่นๆ ของโลก

ยุคหินเก่า (Paleolithic Period)

ร่องรอยของมนุษย์ในสมัยหินเก่า จากการสำรวจในประเทศไทยพบเครื่องมือหินกรวดโดยศาสตราจารย์ฟริตซ์ สารแซง (Fritz Saracén) ได้เข้ามาสำรวจในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ที่จังหวัดเชียงราย จังหวัดเชียงใหม่ จังหวัดตราดบุรี และจังหวัดลพบุรี จากการศึกษาค้นคว้าที่แท้เพียง ๒ - ๓ ก้อนเท่านั้น เรียกเครื่องมือหินเก่าที่พบในประเทศไทยว่า “Siamian Culture” แต่ยังไม่เป็นที่ยอมรับ

หลักฐานของยุคหินเก่าได้ปรากฏชัดเจนเมื่อสงครามโลกครั้งที่ ๒ เกิดขึ้น ญี่ปุ่นได้เกณฑ์เชลยศึกมาสร้างทางรถไฟจากหนองปลาตูกผ่านจังหวัดกาญจนบุรี ถึงเมืองมะละแหม่ง ประเทศพม่า ในจำนวนเชลยศึกนี้มี ดร.แวน ฮีเกอร์น (Dr. Van Heekeren) ชาวฮอลันดาเขาได้พบเครื่องมือหินบริเวณใกล้สถานีบ้านเก่าหลายชิ้น หลังสงครามโลกได้นำไปให้ศาสตราจารย์โมเวียสแห่งสถาบันพีบอดีมิว -เซียม (Peabody Museum) มหาวิทยาลัยฮาร์วาร์ด ปรากฏว่าเป็นเครื่องมือสมัยหินเก่าตอนต้น ๓ ก้อน เครื่องมือหินกะเทาะหน้าเดียว ๖ ก้อน และขวานหินขัดสมัยหินใหม่ ๒ ก้อน ให้ชื่อว่า “วัฒนธรรมแพ่งน้อย หรือเฟงน้อยเอียน” (Fingnoian Culture) บางท่านเรียกว่า “วัฒนธรรมบ้านเก่า” (Ban-Khaoian Culture) ในปี พ.ศ. ๒๔๙๙ ศาสตราจารย์โม

เวียส ได้ส่งลูกศิษย์มาทำการสำรวจโดยร่วมมือกับกรมศิลปากรทำการสำรวจบริเวณหมู่บ้านเก่า จนถึงวังโพ ได้พบเครื่องมือหินกรวด ๑๐๔ ก้อน

ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๐๓ คณะสำรวจไทยเดนมาร์ก ได้ทำการสำรวจพบเครื่องมือหินเก่าที่บริเวณทุ่งผักหวาน จันต ตำบลท่าขนุน อำเภอทองผาภูมิ และที่บ้านท่ามะนาว ตำบลลาดหญ้า อำเภอเมือง จากเครื่องมือนี้พอสรุปได้ว่า คนสมัยหินเก่าที่จังหวัดกาญจนบุรี น่าจะเป็นพวกมนุษย์วานรหรือพวกออสตราลอยด์ แต่ก็มีปัญหาว่าพวกนี้อพยพมาจากที่ใด

เครื่องมือหินที่พบในจังหวัดกาญจนบุรีนี้ เป็นหินกะเทาะหน้าเดียวประเภทเครื่องขุดและสับตัด (Chopper-chopping tools) ยังไม่ปรากฏว่าได้พบโครงกระดูกของมนุษย์สมัยนี้เลย ผู้ที่สนใจและทำการสำรวจเรื่องราวของยุคหินเก่าในปัจจุบัน ก็มีคณะของศาสตราจารย์นายแพทย์สุด แสงวิเชียร พิพิธภัณฑสถานก่อนประวัติศาสตร์ ศิริราชพยาบาล ในปี พ.ศ. ๒๕๒๔ ท่านได้พบเครื่องมือหินกรวดสมัย หินเก่าตามริมแม่น้ำตามลำของแม่น้ำแควน้อยใกล้ไทรโยคเป็นจำนวนมาก

จากร่องรอยของมนุษย์สมัยหินเก่าที่จังหวัดกาญจนบุรีนี้ ยังไม่มีการสำรวจอย่างจริงจัง ซึ่งต้องพบหลักฐานมากกว่านี้ แต่เป็นที่น่าเสียดายที่ต้นแม่น้ำทั้งสองของจังหวัดกาญจนบุรี คือ แม่น้ำแควน้อยและแม่น้ำแควใหญ่ ได้ถูกน้ำท่วมเพราะการสร้างเขื่อนศรีนครินทร์และเขื่อนเขาแหลมในปัจจุบัน

ที่มา http://www.kanchit.com/index.php?option=com_content&view=article&id=56:2010-01-18-12-10-17&catid=45:2010-01-18-11-08-26&Itemid=56&cal_offset=-72p

๑๔๕. เจดีย์สถาปัตยกรรมทรงพุ่มข้าวบิณฑ์เป็นศิลปะอันเป็นเอกลักษณ์ในยุคสมัยใด

๑. สุโขทัย

๒. อุทอง

๓. อโยธยาตอนต้น

๔. อโยธยาตอนปลาย

๕. รัตนโกสินทร์

คำอธิบาย

ไทยเป็นชาติที่มีวัฒนธรรมในการก่อสร้างอาคารที่เป็นเอกลักษณ์เฉพาะตัวมาช้านาน หลักฐานเก่าแก่ที่สุดที่หลงเหลืออยู่ คือสถาปัตยกรรมในสมัยเชียงแสนและสมัยสุโขทัย อิทธิพลที่ปรากฏอย่างเด่นชัด ของศิลปวัฒนธรรมไทย ส่วนใหญ่รับมาจากอินเดียและได้พัฒนาให้เหมาะกับท้องถิ่น และเชื่อชาติตามยุคสมัย โดยผ่านทางมอญศรีวิชัย และขอมกัมพูชา ส่วนที่ผ่านเข้ามาทางตรงก็คือ อิทธิพลทางพุทธศาสนา ทั้งที่ได้ปรับปรุงจากที่อื่น และที่คิดค้นขึ้นเป็นของตนเอง รวมทั้งเป็นตัวอย่างให้ชาติอื่นนำไปปรับปรุงอีกมากมาย สถาปัตยกรรมของไทยที่นับเนื่องเป็นประวัติศาสตร์นั้น คนชาวไทยในสุวรรณภูมิได้ท่อมุ่เทสรรพกำลัง ทั้งกายและใจ ให้กับพุทธศาสนาโดยสิ้นเชิง ดังจะเห็นได้จากโบราณสถาน ที่พบเห็นได้ทั่วไปในดินแดนนี้ เช่น พระสุปเจดีย์ พระปรารค์ และวัดวาอาราม โบสถ์ วิหาร เป็นต้น

พุทธเจดีย์สมัยสุโขทัย จำแนกได้ตามลักษณะรูปทรงดังนี้

1. พระเจดีย์ทรงดอกบัวตูม
2. พระเจดีย์ทรงระฆังหรือดอกบัวคว่ำ
3. พระเจดีย์ทรงพระปรารค์
4. เจดีย์บุษบก หรือ เจดีย์วิมาน
5. เจดีย์จอมแห
6. เจดีย์ทรงปราสาท

1. พระเจดีย์ทรงดอกบัวตูม

พระเจดีย์แบบนี้มียอดเป็นรูปดอกบัวตูม หรือเรียกกันว่า ทรงพุ่มข้าวบิณฑ์ หรือทรงทนาย

ตั้งอยู่เหนือเรือนธาตุสี่เหลี่ยมย่อม่อไม้ยี่สิบ ที่เรือนธาตุกลางองค์มีการจัดซุ้มพระพุทธรูปยืนทั้ง 4 ทิศ เช่นที่เจดีย์ วัดตระพังเงิน เมืองสุโขทัย พระเจดีย์ทรงดอกบัวตูมมีรูปทรงสูงเด่นสง่างาม ฐานชั้นล่างมีแผนผังสี่เหลี่ยมจัตุรัสซ้อนลดหลั่นกัน 3 หรือ 4 ชั้น ถัดขึ้นไปเป็นฐานแว่นฟ้าซ้อนกันค่อนข้างสูงรองรับเรือนธาตุ โดยเฉพาะอย่างยิ่งพระเจดีย์ประธานวัดมหาธาตุ อำเภอมืองสุโขทัย ที่สำคัญรองลงไปได้แก่ เจดีย์ประธานทรงดอกบัวตูมวัดเจดีย์เจ็ดแถว อำเภอสรีสัชชาลัย นักโบราณคดีและนักประวัติศาสตร์ศิลปะพากันยกย่องว่า พระเจดีย์ทรงบัวตูม เป็นสถาปัตยกรรมแบบสุโขทัยแท้ที่ศิลปินสุโขทัยคิดแบบอย่างของตนขึ้น พระเจดีย์แบบนี้นิยมสร้างไว้ตามเมืองต่างๆ ในสมัยสุโขทัยเท่านั้น ไม่มีการสร้างต่อมาในสมัยกรุงศรีอยุธยาเลย

พระเจดีย์ทรงดอกบัวตูมเท่าที่มีหลักฐานปรากฏมีอยู่ตามเมืองต่าง ๆ ในสมัยสุโขทัยหลายองค์ด้วยกัน เช่น วัดมหาธาตุ วัดตระพังเงิน วัดช่อนข้าว วัดทักษิณาราม วัดอ้อมรอบ วัดก้อนแล้ง วัดโคศการาม และที่อำเภอสรีสัชชาลัย มีปรากฏที่วัดเจดีย์เจ็ดแถว วัดสวนแก้วอุทัยน้อย วัดราหู วัดน้อย

เจดีย์ทรงดอกบัวตูมเป็นข้อขบคิดกันมานานว่า มีแรงบันดาลใจจากที่ใด นักโบราณคดีและนักประวัติศาสตร์ศิลปะมีแนวคิดเห็นแตกต่างกันหลายทฤษฎี ดังนี้



สมเด็จพระเจ้าบรมวงศ์เธอ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงวินิจฉัยว่า ...อาจได้แบบอย่างมาจากเจดีย์จีน (ละ) แล้วดัดแปลงให้เหมาะสมกับกระบวนช่างของไทย ด้วยทรงเห็นภาพพระเจดีย์จีนจากที่ฝั่งศพโบราณในหนังสือ "อินลัสเตรทเต็ด ลอนดอนนิวส์ " (ค.ศ. 1928) มีลักษณะแบบอย่างคล้ายคลึงอยู่บ้าง ประกอบกับในสมัยสุโขทัยได้มีการติดต่อกับจีนอย่างใกล้ชิด...

ศาสตราจารย์ศิลป์ พีระศรี มีความเห็นในแง่ของศิลปะว่า ... อาจได้รับแบบอย่างมาจากสถาปัตยกรรมแบบ ซาราเซน (Saracenic style) ก็ได้ เพราะมีลักษณะรูปทรงคล้ายคลึงกับยอดสุเหร่า หรือมัสยิด (mosque) ของมุสลิมหรือชาวอาหรับ...

ศาสตราจารย์ยอร์ช เซเดส์ ให้ความเห็นไว้ในบทความเรื่อง "อิทธิพลของอินเดียต่อศิลปะไทย " ในหนังสือ Indian Art & Letters (ค.ศ. 1950) ว่า ...โครงสร้างของเจดีย์แบบนี้ดูเหมือนว่าจะมาจากรูปทรงของโกศบรรจุพระบรมอัฐิ...

นายคริสโวลด์ มีความเห็นไว้ในหนังสือ Towards a History of Sukhodaya Art ว่า ...พญาเลอไทคงจะได้แบบอย่างมาจากเจดีย์จำลองที่บรรจุพระบรมสารีริกธาตุของลังกา ซึ่งมีดอกบัวตูม...

อาจารย์จิตร(ประทีป) บัวบุศย์ มีความเห็นตามแนวทางพุทธปรัชญามหายานในหนังสือ ประวัติย่อพระพิมพ์ในประเทศไทย ว่า ...การสร้างเจดีย์ทรงดอกบัวตูม ได้รับอิทธิพลมาจากนิกายสุชาวดี จากน่านเจ้า ซึ่งไทยน่านเจ้ากลางกลุ่มนำลงมาเผยแพร่ไว้ระหว่าง พ.ศ. 1500-1600...

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. ม.ร.ว. สุริยวุฒิ สุขสวัสดิ์ มีความเห็นว่า ... คงมาจากทรงของยอดปราสาทแบบขอม.. ฯลฯ

2. เจดีย์ทรงระฆัง หรือดอกบัวคว่ำ

มักเรียกกันโดยทั่วไปว่า แบบลังกา ตามทฤษฎีเดิมเชื่อว่าได้รับอิทธิพลมาจากลังกาโดยตรง แต่ถ้าพิจารณาในแง่ของแบบอย่างศิลปะแล้ว จะเห็นว่าอิทธิพลทางศิลปะของลังกามีไม่มากนัก เพราะในระยะที่อิทธิพลของพระพุทธศาสนาหินยานจากลังกาทวีปหลังไหลเข้ามาสู่ศรีสัชชนาลัยนั้น อิทธิพลศิลปะอินเดียได้เข้ามาก่อนแล้ว เช่น สกulptช่างปาละ-เสนะ (Pala-Sena School) สกulptช่างโอริสสา(Orissan School) และ สกulptช่างโจฬะ (Chola School)

เจดีย์ทรงระฆังแบบสุโขทัยมิได้มีลักษณะที่ลอกเลียนมาจากลังกาโดยตรง แต่เป็นแบบที่ศิลปินสุโขทัยประดิษฐ์ขึ้นจากการผสมผสานแต่ดั้งเดิมจนมีสัดส่วนกลมกลืน และมีรูปทรงสูงสวยงาม อันเป็นอิทธิพลที่ได้มาจากคติมหายานแบบอย่างของเจดีย์แบบปาละ และโจฬะ เช่น การประดิษฐ์ฐานสูงซ้อนกันหลายชั้น การประดิษฐ์บัวปากระฆัง การทำรูปทรงระฆังให้พองออกในตอนบนและคอดในส่วนที่เป็นปากระฆัง เจดีย์บางองค์มีการจัดซุ้มประดิษฐานพระพุทธรูปทั้ง 4 ทิศ เช่น เจดีย์วัดนางพญา เจดีย์วัดเขาสุวรรณคีรี เจดีย์วัดชมชื่น อำเภอศรีสัชชนาลัย เจดีย์วัดสระศรี เจดีย์วัดต้นจันทน์ และเจดีย์วัดเขาพระบาทน้อย อำเภอเมืองสุโขทัย เป็นต้น

พระเจดีย์ทรงระฆังองค์ที่ใหญ่ที่สุดและมองเห็นได้ในระยะไกลที่สุดได้แก่ เจดีย์วัดเขาสุวรรณคีรี อยู่บนเนินเขากลางเมืองศรีสัชชนาลัย



3. เจดีย์ทรงพระปรางค์

พระปรางค์ของไทยโดยทั่วไปมีลักษณะรูปทรงคลี่คลายมาจากอิทธิพลแบบสถาปัตยกรรมลัทธิของขอมและอินเดียผสมผสานกัน แต่ไม่ได้ลอกเลียนแบบมาโดยตรง พุทธปรางค์ในสมัยสุโขทัยแม้จะมีอยู่เพียงไม่กี่องค์ก็ตาม แต่ก็มีความแตกต่างกันในหมู่สำนักโบราณคดี นักประวัติศาสตร์ศิลปะ ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า ปรางค์ต่างๆ เป็นปรางค์ที่ขอมสร้างไว้เมื่อครั้งยังมีอำนาจในกลุ่มน้ำเจ้าพระยาและเลยขึ้นไปถึงลำน้ำยม ต่อมาเมื่อไทยมีอำนาจมากขึ้น ได้ตัดแปลงแต่งเติมเพิ่มขึ้นภายหลัง จึงปรากฏรูปแบบศิลปะของฝีมือช่างไทย คือรูปทรงสูงชูด ความเห็นส่วนน้อยคือ ขอมไม่เคยมีอำนาจปกครองดินแดนลุ่มแม่น้ำเจ้าพระยาเลย ปรางค์ต่างๆ ล้วนเป็นฝีมือช่างไทยก่อสร้างขึ้นตามแบบอย่างขอม พุทธปรางค์เท่าที่ปรากฏอยู่มี พระปรางค์วัดพระศรีรัตนมหาธาตุ พระปรางค์วัดเจ้าจันทร์ ในอำเภอศรีสัชชนาลัย พระปรางค์วัดศรีสวย (สามองค์) พระปรางค์วัดพระพายหลวง (สามองค์) และศาลผาตาแดง(ยอดพังลงหมดแล้ว)ในอำเภอเมืองสุโขทัย



4. เจดีย์บุษบก หรือเจดีย์ทรงวิมาน

แผนผังเป็นรูปสี่เหลี่ยม ย่อมุมไม้ยี่สิบ และย่อมุมไม้สิบสอง เรือนธาตุมีชุกุมพระพุทธรูปทั้ง 4 ทิศ ส่วนยอดทำเป็นชั้นๆ ซ้อนกันถึง 9 ชั้น ถัดขึ้นไปเป็นรูป อามลกะ ตามแบบยอดสิขรของอินเดีย และยอดบนสุดเป็นยอดแหลม เจดีย์แบบนี้พบอยู่ สามสี่องค์ เช่น ที่วัดชนะสงคราม วัดตระพังเงิน ที่วัดเจดีย์เจ็ดแถว อำเภอศรีสัชชนาลัย ก่อด้วยศิลาแลง ยอดทำเป็นชั้นลดหลั่นกันถึง 9 ชั้น อยู่ในสภาพค่อนข้างสมบูรณ์และมีขนาดใหญ่



5. เจดีย์จอมแห

เจดีย์แบบจอมแหนี้ ที่ฐานทำเป็นกลีบดอกบัว 3 ชั้น ชั้นที่ 3 ทำเป็นชุกุมสำหรับประดิษฐานพระพุทธรูปทั้งสี่ด้านสี่ทิศ เรือนพระเจดีย์ทำเป็นรูปประฆังครอบปากผาย ออกเป็นแบบระฆัง 8 เหลี่ยม แต่ตอนที่ เป็นตัวระฆังไม่กลมอวบอ้วนเหมือนอย่างเจดีย์ทรงระฆังครอบ คือ ทำเป็นอย่างกระโจมมีกลีบยาวเป็นลอนเรียงกันเป็นกลีบ ๆ รอบองค์พระเจดีย์ นับได้ 28 กลีบ จากลักษณะของรูปกระโจมเจดีย์ที่คล้ายกับร่างแห ที่แขวนตากแดดแขวนไว้กับเสากระโดง จึงเรียกกันว่า เจดีย์จอมแห มีพบเพียงแห่งเดียวบนเนินเขาวัดพระบาทน้อย อำเภอเมืองสุโขทัย เท่านั้น



6. เจดีย์ทรงปราสาท

เจดีย์แบบนี้สำนักโบราณคดีเชื่อกันว่าได้รับอิทธิพลแบบอย่างจากเจดีย์วัดมหาธาตุเมืองไชยา และเจดีย์วัดมหาธาตุ เมืองนครศรีธรรมราช เป็นเจดีย์แบบหลายยอด เช่น เจดีย์วัดมหาธาตุ เมืองไชยา ลักษณะโดยทั่วไปมีฐานสี่เหลี่ยมสูง เรือนธาตุเป็นรูปสี่เหลี่ยมจัตุรัส ประกอบด้วยชุกุมประดิษฐานพระพุทธรูปปางประทับยืนทั้ง 4 ทิศ แต่ละชุกุมนิยมจัดเสาแบนและหน้าบันซ้อนกันสองชั้น ลวดลายประดับชุกุม



ประติษฐ์เป็นรูปใบไม้ หรือขนนกยาว ๆ เรียงลดหลั่นกันซุ้มละ 7 อัน เนื้อเรือนธาตุทำเป็นฐาน 8 เหลี่ยม ตรงส่วนที่เป็นบัวปากกระชังนิยมทำเป็น "บัวกลุ่ม" องค์กรชั่งตอนบนพองออกมากกว่าส่วนที่เป็นปากกระชัง มีลาย "รัดอก" หรือ "รัดเอว" คาดเป็นเครื่องประดับ ไม่มีบัลลังก์ เนื้อองค์กรชั่งทำเป็นบัวกลุ่มอีกสองชั้นก่อนที่จะถึงปลียอด ตามมุมเจดีย์ทั้งสี่มีการประติษฐ์เจดีย์บริวารสี่เหลี่ยมขนาดเล็ก หรือ "สถูปิกะ" เช่น เจดีย์บริวารที่วัดมหาธาตุ อำเภอเมืองสุโขทัย และเจดีย์รายที่วัดเจดีย์เจ็ดแถว อำเภอศรีสัชชนาลัย

ที่มา <http://www.info.ru.ac.th/province/sukhotai/art1.htm>

๑๔๖. ในสมัยกรุงธนบุรี เมืองพระยามหานคร หมายถึงข้อใด

๑. ราชธานี

๒. หัวเมืองชั้นใน

๓. หัวเมืองชั้นนอก

๔. หัวเมืองประเทศราช

๕. เมืองหลวงชั้นใน

คำอธิบาย

สภาพทั่วไปก่อนการก่อตั้งกรุงธนบุรี

กรุงศรีอยุธยาเป็นราชธานีของไทยอยู่ 417 ปี (พ.ศ.1893-2310) ในระยะเวลาอันยาวนานนี้กรุงศรีอยุธยาได้ก้าวจากการเป็นอาณาจักรเล็กๆ มาเป็นอาณาจักรใหญ่ที่มีความเจริญรุ่งเรืองในด้านการปกครอง เศรษฐกิจ ตลอดจนศาสนา วัฒนธรรม ศิลปกรรมต่างๆ ความเจริญรุ่งเรืองของอาณาจักรอยุธยาเริ่มเสื่อมลงตามลำดับตั้งแต่ต้นราชวงศ์บ้านพลูหลวง เกิดการแย่งชิงราชสมบัติกันขึ้นระหว่างพระราชวงศ์และขุนนางเจ้านายและขุนนางชั้นผู้ใหญ่แตกความสามัคคีแย่งชิงอำนาจกันเอง ทำให้กำลังทหารแยกออกเป็นกลุ่มๆ ยิงบ้านเมืองว่างศึกสงครามกับประเทศเพื่อนบ้านมาเป็นเวลานาน กองทัพก็ไม่ได้เตรียมพร้อมที่จะสู้รบพระมหากษัตริย์เองโดยเฉพาะอย่างยิ่งพระเจ้าเอกทัศ ซึ่งเป็นพระมหากษัตริย์องค์สุดท้ายของกรุงศรีอยุธยา ก็ไม่ทรงพระปรีชาสามารถในการบริหารราชการแผ่นดิน ในขณะที่ศัตรูของไทยคือ พม่ามีกำลังและอำนาจมากขึ้นภายใต้พระมหากษัตริย์ในราชวงศ์อลองพญา

ต่อมาเมื่อ พ.ศ. 2310 ได้เกิดมีการกบฏขึ้นในหัวเมืองมอญ พม่าได้ยกกองทัพเข้าตีหัวเมืองมอญที่เมืองมะริดและตะนาวศรี แล้วเคลื่อนทัพเข้ามาในดินแดนไทยทางด้านสิงขรโดยปราศจากการต่อต้านจากฝ่ายไทย จนสามารถเข้าล้อมกรุงศรีอยุธยาได้ ถ้าจะวิเคราะห์สงครามครั้งนี้แล้ว จะเห็นได้ว่าวัตถุประสงค์ของพม่าแต่เดิมนั้นเพียงเพื่อต้องการปราบปรามพวกกบฏชาวมอญ ซึ่งหนีมาอยู่ที่เมืองมะริดและตะนาวศรีเท่านั้น ยังมิได้ตั้งใจจะเข้ามาตีกรุงศรีอยุธยา แต่เมื่อพม่าสามารถตีเมืองมะริดและตะนาวศรีได้อย่างง่ายดาย โดยฝ่ายไทยมิได้เตรียมการต่อสู้แต่อย่างใดแสดงถึงความอ่อนแอของไทย พม่าจึงตีหัวเมืองไทยต่อเข้ามาเรื่อยๆ จนถึงราชธานี

ในการรบศึกพม่าครั้งนี้ พระเจ้าเอกทัศมิได้ทรงแสดงความสามารถในด้านการบัญชาการรบเลย ส่วนแม่ทัพนายกองของไทยก็อ่อนแอไม่สามารถต้านทานทัพพม่าได้ แม่ทัพนายกองที่มีความสามารถมีความรักชาติบ้านเมือง ก็ไม่ได้รับความสะดวกในการสู้รบจึงเกิดความท้อถอย ดังเช่นพระยาตาก (สิน) ถึงกับตัดสินใจนำทหารประมาณ 500 คน ตีฝ่าวงล้อมของพม่าออกไปทางทิศตะวันออกเพื่อรวบรวมกำลังมาต่อสู้พม่า ในที่สุดกรุงศรีอยุธยาต้องสูญเสียเอกราชแก่พม่าเป็นครั้งที่ 2 เมื่อ พ.ศ. 2310 ซึ่งพม่ามารบพุ่งอย่างโจร เพราะพม่าไม่ได้คิดจะรักษาเมืองไทยไว้เป็นเมืองขึ้น หากแต่ต้องการจะริบเอาทรัพย์สินสมบัติและกวาดต้อนผู้คนเป็นเชลยไปใช้สอยในเมืองพม่า ด้วยเหตุนี้ เมื่อพม่าตีเมืองไหนได้ก็เผาเสียทั้งเมืองน้อยเมืองใหญ่ตลอดจนราชธานี แล้วเลิกทัพกลับไป ดังนั้นการเสียกรุงครั้งที่ 2 นี้ บ้านเมืองจึงยับเยินยิ่งกว่าในสมัยเสียกรุงครั้งแรก ฝ่ายหัวเมืองต่างๆ ที่มิได้ถูกพม่าย่ำยี ก็ถือโอกาสตั้งตนเป็นอิสระถึง 5 ชุมนุม คือ ชุมนุมเจ้าพิมาย ชุมนุมเจ้าพระฝาง ชุมนุมเจ้าพระยาพิชัยโลก ชุมนุมเจ้านครศรีธรรมราชและชุมนุมพระยาตาก (หรือพระยาวชิรปราการ) พระยาตากได้รวบรวมสมัครพรรคพวก ทำการสู้รบขับไล่พม่า จนกระทั่งสามารถกอบกู้เอกราชกลับคืนมาได้ แต่สภาพกรุงศรีอยุธยาทรุดโทรมมาก ยากแก่การบูรณปฏิสังขรณ์ขึ้นมาใหม่ พระยาตากจึงเลือกกรุงธนบุรีเป็นราชธานีแทนกรุงศรีอยุธยา

การสถาปนากรุงธนบุรีเป็นราชธานี

หลังจากสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชสามารถกู้เอกราชคืนมาจากพม่าแล้ว สภาพบ้านเมืองของกรุงศรีอยุธยาทรุดโทรมมาก ไม่เหมาะสมที่จะใช้เป็นเมืองหลวงอีกต่อไป เพราะ

1. กรุงศรีอยุธยาถูกทำลายชำรุดทรุดโทรมมาก ยากแก่การบูรณะให้ตึ๊งเดิมได้
2. กรุงศรีอยุธยามีบริเวณกว้างขวางมาก เกินกว่ากำลังของพระองค์ที่มีอยู่ เพราะผู้คนอาศัยอยู่ตามเมืองน้อย ส่วนมากหลบหนีพม่าไปอยู่ตามป่า จึงยากแก่การรักษาบ้านเมืองได้สะดวกและปลอดภัย
3. ข้าศึกโดยเฉพาะพม่ารู้ลู่ทางภูมิประเทศและจุดอ่อนของกรุงศรีอยุธยาเป็นอย่างดี ทำให้ไทยเสียเปรียบในด้านการรบ
4. ที่ตั้งของกรุงศรีอยุธยาเป็นอันตรายทั้งทางบกและทางน้ำ ข้าศึกสามารถโจมตีได้สะดวก
5. กรุงศรีอยุธยาตั้งอยู่ห่างจากปากแม่น้ำมากเกินไป ทำให้ไม่สะดวกในการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ ซึ่งนับวันจะเจริญขึ้นเรื่อยๆ

ดังนั้นสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช จึงทรงตัดสินใจเลือกเอากรุงธนบุรีเป็นราชธานีด้วยสาเหตุสำคัญต่อไปนี้

1. กรุงธนบุรีเป็นเมืองขนาดเล็ก เหมาะสมกับกำลังป้องกันทั้งทางบกและทางน้ำ
2. กรุงธนบุรีตั้งอยู่ปากแม่น้ำเจ้าพระยา สะดวกในการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ
3. สะดวกในการควบคุมการลำเลียงอาวุธและเสบียงต่างๆ ไปตามหัวเมืองหรือจากหัวเมืองเข้ามาช่วยเมื่อเกิดศึกสงคราม
4. ถ้าหากข้าศึกยกกำลังมามากเกินกว่ากำลังของทางกรุงธนบุรีจะต้านทานได้ก็สามารถย้ายไปตั้งมั่นที่จันทบุรีได้ โดยอาศัยทางเรือได้อย่างปลอดภัย
5. กรุงธนบุรีมีป้อมปราการอยู่ทั้งสองฟากแม่น้ำ ที่สร้างไว้ตั้งแต่สมัยสมเด็จพระนารายณ์มหาราชหลงเหลืออยู่ สามารถใช้ในการป้องกันข้าศึกได้บ้างที่จะเข้ามารุกรานโดยยกกำลังมาทางเรือ คือ ป้อมวิไชยประสิทธิ์ และป้อมวิไชยเอนทร์

การรวบรวมอาณาเขต

เมื่อกรุงศรีอยุธยาเสียแก่พม่าใน พ.ศ. 2310 บ้านเมืองเกิดความวุ่นวายแตกสาแหรกขาด ผู้คนพากันหลบหนีเอาชีวิตรอด เกิดข้าวยากหมากแพง ผู้คนที่รอดพ้นจากการจับกุมและไม่ถูกกวาดต้อนไปยังพม่า ได้พยายามรักษาตัวรอด โดยการซ่อนตัวผู้คนขึ้นตั้งกันเป็นก๊กเป็นเหล่า ซึ่งประกอบไปด้วย 5 ชุมชุม ได้แก่

1. **ชุมชุมเจ้าพิมาย** ตั้งอยู่ที่อำเภอพิมาย จังหวัดนครราชสีมาในปัจจุบัน หัวหน้าคือ กรมหมื่นเทพพิพิธ โอรสสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวบรมโกศ เจ้าเมืองพิมายมีความจงรักภักดีต่อราชวงศ์บ้านพลูหลวง จึงได้สนับสนุนขึ้นเป็นใหญ่
2. **ชุมชุมเจ้าพระฝาง** ตั้งอยู่ที่สวางคบุรี ทางเหนือของจังหวัดอุตรดิตถ์ มีอาณาเขตตั้งแต่เมืองพิชัยไปจนถึงเมืองแพร่ เจ้าพระฝาง (เรื่อน) เป็นสังฆราชเมืองสวางคบุรี มีความสามารถทางคาถาอาคม จึงตั้งตัวเป็นใหญ่ได้ทั้งที่อยู่ในสมณเพศ (แต่ใช้ผ้าแดงนุ่งห่มแทนผ้าเหลือง)
3. **ชุมชุมเจ้าพระยาพิษณุโลก** ตั้งอยู่ที่จังหวัดพิษณุโลก เจ้าพระยาพิษณุโลก (เรื่อง) เป็นหัวหน้า เป็นชุมชุมที่สำคัญทางเหนือ มีอาณาเขตตั้งแต่เมืองพิชัย ลงมาถึงนครสวรรค์ เจ้าพระยาพิษณุโลกเป็นขุนนางใหญ่ที่มีความสามารถในด้านการปกครองและการรบ พวกขุนนางที่หลบหนีพม่าออกจากกรุงศรีอยุธยาได้ไปสมทบกับชุมชุมนี้เป็นอันมาก ต่อมาถึงแก่พิราลัย หัวหน้าชุมชุมคนต่อมา คือ พระอินทร์อากร
4. **ชุมชุมเจ้านครศรีธรรมราช** ตั้งอยู่ที่จังหวัดนครศรีธรรมราช หัวหน้าคือ เจ้านครศรีธรรมราช (หนู) หรือหลวงสิทธิไชยเวร มีอาณาเขตตั้งแต่หัวเมืองมลายูขึ้นมาถึงเมืองชุมพร

5. **ชุมนุมพระยาตาก** ตั้งอยู่บริเวณหัวเมืองชายทะเลทางฝั่งตะวันออก เมื่อพม่าเข้าล้อมกรุงศรีอยุธยา ได้พยายามป้องกันรักษาบ้านเมืองอย่างเต็มที่ แต่สถานการณ์ของกรุงศรีอยุธยาขณะนั้นคับขันมาก ทำให้พระยาตากรวบรวมสมัครพรรคพวกไทย-จีน ประมาณ 500 คน ตีฝาทองทัพพม่าออกจากเมืองในเดือนยี่(มกราคม) พ.ศ.2309 เพื่อที่จะรวบรวมผู้คนมาสู้รบกับพม่าในตอนหลัง

พระยาตากมุ่งหน้าไปทางตะวันออกของเมืองนครนายก และปราจีนบุรี ผ่านฉะเชิงเทรา ชลบุรี ถึงระยอง และที่ระยอง พระยาตากได้ตั้งตัวเป็นใหญ่ พวกบริวารจึงเรียกว่า “เจ้าตาก” แต่นั้นมา การที่เจ้าตากเลือกที่ตั้งมั่นทางหัวเมืองชายฝั่งทะเลตะวันออก เพราะ

1. หัวเมืองชายทะเลฝั่งตะวันออกไม่ได้เป็นเส้นทางที่พม่าเดินทางผ่าน
2. เจ้าตากตัดสินใจเข้าโจมตีเมืองจันทบุรี เพราะจันทบุรีเป็นหัวเมืองเอกทางฝั่งทะเลด้านตะวันออกอุดมสมบูรณ์ด้วยข้าวปลาอาหาร สามารถค้าขายกับพ่อค้าจีนทางทะเลได้สะดวก และยังมีป้อมปราการมั่นคงเหมาะสำหรับยึดเป็นที่มั่นเพื่อเตรียมการรวบรวมไพร่พลต่อไป เจ้าตากยึดเมืองจันทบุรีได้ในเดือน 7 (มิถุนายน) พ.ศ.2310 หลังจากเสียกรุงศรีอยุธยาแล้ว 2 เดือน

การดำเนินงานกู้อิสรภาพ

เจ้าตากใช้เมืองจันทบุรีเป็นแหล่งเตรียมการที่จะเข้ามาบุกกรุงศรีอยุธยาให้พ้นจากอำนาจของพม่า ระหว่างฤดูฝน ได้ต่อเรือรวบรวมกำลังผู้คนและอาวุธ เจ้าตากพิจารณาว่าในระยะนั้นมีผู้คนตั้งตัวเป็นใหญ่หลายชุมนุมด้วย ผู้ที่จะเป็นใหญ่ได้จำเป็นจะต้องกำจัดอำนาจพม่าให้พ้นจากราชธานีเสียก่อน ดังนั้น เมื่อสิ้นฤดูฝนเจ้าตากได้ควบคุมเรือรบ 100 ลำ รวบรวมไพร่พล ประมาณ 5,000 คน ยกกองทัพเรือออกจากเมืองจันทบุรีมาถึงปากแม่น้ำเจ้าพระยาในเดือน 12 ตีเมืองธนบุรีและจับตัวนายทองอินประหารชีวิตแล้วขึ้นไปยังค่ายโพธิ์สามต้น สามารถขับไล่พม่าออกไปจากกรุงศรีอยุธยาได้เป็นผลสำเร็จ หลังจากที่ไทยตกเป็นเมืองขึ้นของพม่าเพียง 7 เดือนเท่านั้น

สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชสามารถกู้เอกราชและรวบรวมคนไทย ตั้งเป็นอาณาจักรไทยให้เป็นปึกแผ่นได้ เป็นเพราะ

1. พระปรีชาสามารถในการรบของพระองค์
2. พระปรีชาสามารถในการผูกมัดน้ำใจคน จูงใจผู้อื่น ทรงมีความสุขรอบคอบ และเด็ดเดี่ยว
3. ทหารของพระองค์มีความสามารถ มีระเบียบวินัย กล้าหาญ มีความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันในอันที่จะสร้างความมั่นคง และความปลอดภัยให้และประเทศโดยอุทิศตัวเพื่อประเทศชาติอย่างแท้จริง

เมื่อตั้งกรุงธนบุรีเป็นราชธานี อาณาจักรของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช มีอาณาเขตเพียงกรุงธนบุรี หัวเมืองรายรอบและหัวเมืองชายทะเลตะวันออกเท่านั้น ครั้งเมื่อพระองค์ปราบปรามชุมนุมต่างๆ เป็นผลสำเร็จแล้ว อาณาจักรของพระองค์ก็กว้างขวางขึ้น การรวบรวมอาณาเขตภายในราชอาณาจักรของพระองค์ ใช้เวลาเพียง 3 ปีเท่านั้น บ้านเมืองก็กลับสู่สภาพปกติอีกครั้ง

การปราบปรามชุมนุมต่าง ๆ

แผนการปราบปรามชุมนุมต่างๆ เริ่มขึ้นใน พ.ศ. 2311 ด้วยการยกทัพเรือจากธนบุรี เพื่อปราบปรามชุมนุมพิษณุโลก แต่ไม่ประสบความสำเร็จ เพราะได้รับการต่อต้านจนกระทั่งพระเจ้าตากทรงบาดเจ็บต้องยกทัพกลับ ส่วนทางพระยาพิษณุโลกเห็นเป็นโอกาสเหมาะจึงตั้งตัวเป็นกษัตริย์ พوراชาภิเษกได้ 7 วัน ก็ประชวรและถึงแก่พิราลัยในที่สุด พระอินทร์อากรน้องชายได้ขึ้นครองเมืองแทน เมืองพิษณุโลกก็เริ่มอ่อนแอทรุดโทรมลงตามลำดับ ด้วยเหตุนี้เจ้าพระฝางเห็นเป็นโอกาสเหมาะ จึงยกทัพลงมาตีเมืองพิษณุโลกเอาไว้ได้ในที่สุด

ทางฝ่ายสมเด็จพระเจ้าตาก เมื่อทราบข่าวพระยาพิชัยโลกถึงแก่พิราลัยและเมืองพิชัยโลกเกิดรบพุ่งกับเจ้าพระฝางเมืองสวางคบุรี ก็เห็นเป็นโอกาสเหมาะจึงยกทัพไปตีชุมนุมเจ้าพิมาย และตีได้เป็นชุมนุมแรก

พ.ศ. 2312 โปรดให้ยกทัพไปตีชุมนุมเจ้านครศรีธรรมราช และสามารถตีเมืองนครศรีธรรมราชได้ มีผลทำให้อำนาจของกรุงธนบุรีขยายไปถึงสงขลา พัทลุงและเทพา

พ.ศ. 2313 ได้ยกทัพไปปราบเจ้าพระฝางได้เป็นผลสำเร็จ ซึ่งขณะเดียวกันก็ยึดเมืองพิชัยโลกได้ด้วย

การป้องกันพระราชอาณาจักร

ปัญหาที่สำคัญยิ่งตลอดรัชสมัยของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช คือ การรักษาเอกราชของประเทศให้มั่นคงปลอดภัย หลังจากสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงรบชนะพม่าที่ค่ายโพธิ์สามต้น และทรงกอบกู้เอกราชได้สำเร็จ ได้ต้องทำการรบกับพม่าอีกครั้งซึ่งส่วนใหญ่ไทยเป็นฝ่ายชนะ การทำสงครามกับพม่าครั้งสำคัญ เช่น

1. การรบกับพม่าที่บางกุ้ง สมุทรสงคราม พ.ศ. 2311 ผลปรากฏว่าพม่าแพ้เสียอาวุธและเสบียงอาหารและเรือเป็นจำนวนมาก
2. พม่าตีเมืองสวรรคโลก พ.ศ. 2313 ผลปรากฏว่าพม่าไม่สามารถตีไทยได้
3. ไทยตีเมืองเชียงใหม่ครั้งที่ 1 พ.ศ. 2313 สงครามครั้งนี้ต่อเนื่องจากสงครามครั้งที่ 2 เมื่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชยกทัพขึ้นไปช่วยรักษาเมืองสวรรคโลก ทรงเห็นเป็นโอกาสดีที่จะยึดเชียงใหม่มาจากพม่า แต่ไม่สำเร็จ
4. พม่าตีเมืองพิชัยครั้งที่ 1 พ.ศ. 2315 แต่ไม่สำเร็จ ถูกตีแตกพ่ายไป
5. พม่าตีเมืองพิชัยครั้งที่ 2 พ.ศ. 2316 ผลปรากฏว่าพม่าพ่ายแพ้ไปทำให้เกิดวีรกรรมพระยาพิชัยดาบหักขึ้น
6. ไทยตีเมืองเชียงใหม่ครั้งที่ 2 พ.ศ. 2317 สามารถยึดเชียงใหม่เป็นเมืองขึ้นได้
7. การรบกับพม่าที่บางแก้ว ราชบุรี พ.ศ. 2317 ผลปรากฏว่าพม่าแพ้เสียชีวิตและถูกจับเป็นเชลยเป็นจำนวนมาก
8. อะแซห่วนกัตีหัวเมืองเหนือ โดยเฉพาะพิชัยโลก พ.ศ. 2318-2319 สงครามครั้งนี้นับว่าเป็นสงครามครั้งใหญ่ในสมัยธนบุรี ผลปรากฏว่าพม่าแพ้ถูกจับเป็นเชลยหลายหมื่นคน
9. พม่าตีเมืองเชียงใหม่ พ.ศ. 2319 พม่าไม่สามารถตีเมืองเชียงใหม่ได้ต้องแตกพ่ายไป แต่หลังจากที่พม่าแตกทัพกลับไปแล้วสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชเห็นว่าเชียงใหม่มีผู้คนไม่มากพอที่จะรักษาเมือง จึงอพยพผู้คนออกจากเมืองและประกาศให้เป็นเมืองร้างตั้งแต่นั้นมา จนถึงรัชกาลพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลก จึงได้ตั้งขึ้นมาใหม่

การขยายอาณาเขต

หลังจากที่เหตุการณ์ภายในกรุงธนบุรีสงบเรียบร้อยแล้ว สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชจึงเริ่มขยายอาณาเขตออกไปยังประเทศใกล้เคียง ได้แก่ เขมรและลาว

1. การขยายอำนาจไปยังเขมร ขณะนั้นดินแดนเขมรเกิดการแก่งแย่งอำนาจกันระหว่างพระรามาชา (นักองนง) กับพระนารายณ์ราชา (นักองตน) พระนารายณ์ราชาไปขอความช่วยเหลือจากญวน พระรามาชาสู้ไม่ได้หนีมาขอความช่วยเหลือจากไทย ครั้งแรกสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชส่งพระราชสาสน์ไปยังพระนารายณ์ราชาให้มาสวามิภักดิ์ต่อไทย แต่พระนารายณ์ราชาไม่ยอม ดังนั้นจึงทรงโปรดฯ ให้พระยาอภัยรณฤทธิ์ (ทองด้วง) และพระยาอนุชิตราชา (บุญมา) นำทัพไปตีเขมรใน พ.ศ. 2312 ขณะที่ทัพไทยตีได้เมืองเสียมราฐ พระตะบอง โพธิ์สัตว์ กับจะตีเมืองพุทไธเพชร (บันทายเพชร) เขมรปล่อยข่าวว่าสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชสวรรคต พระยาอภัยรณฤทธิ์และพระยาอนุชิตราชาจึงยกทัพกลับพ.ศ. 2314 เมื่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช

ปราบชุมนุมต่างๆ เรียบร้อยแล้ว จึงเสด็จยกทัพไปตีเขมรอีกครั้งและสามารถตีเขมรได้สำเร็จ ได้สถาปนาพระรามาชาขึ้นครองเขมร ส่วนพระนารายณ์ราชาหนีไปพึ่งญวน ต่อมาได้มาสวามิภักดิ์ต่อไทย สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชจึงโปรดให้เป็นพระมหาอุปโยราช (วังหน้า) (ตำแหน่งพระมหาอุปโยราช คือ ตำแหน่งรัชทายาทของกษัตริย์เขมร ซึ่งเทียบเท่าตำแหน่งพระมหาอุปราชของไทย) เหตุการณ์ในเขมรจึงสงบลง

ต่อมาใน พ.ศ. 2323 เกิดการกบฏในเขมร พวกกบฏจับพระรามราชาและพระนารายณ์ราชาปลงพระชนม์ทั้งสองพระองค์ สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชโปรดให้สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกและเจ้าพระยาสุรสีห์ไปปราบการจลาจลได้สำเร็จ และโปรดเกล้าฯ ให้นำกองเองซึ่งเป็นโอรสของพระนารายณ์ราชาได้ขึ้นครองราชสมบัติแทน แต่เนื่องจากยังทรงพระเยาว์ จึงมีฟ้าทะละหะ (มุ) เป็นผู้สำเร็จราชการแทน เขมรจึงหันไปพึ่งญวนอีกครั้งหนึ่ง สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชโปรดให้สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกไปปราบเขมรขณะที่กองทัพไทยจะรบกับเขมรอยู่นั้น ก็มีข่าวว่าทางกรุงธนบุรีเกิดจลาจลวุ่นวาย ด้วยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงเสียดพระสติ สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกจึงต้องรีบยกทัพกลับ

2. การขยายอำนาจไปลาว ในสมัยกรุงธนบุรีไทยได้ทำศึกขยายอำนาจไปยังลาว 2 ครั้ง คือ

2.1 การตีเมืองจำปาศักดิ์ เพราะเจ้าเมืองนางรองเกิดขัดใจกับเจ้าเมืองนครราชสีมา จึงคิดกบฏต่อไทยไปขอขึ้นกับเจ้าโอ (หรือเจ้าโอ) สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชจึงโปรดให้เจ้าพระยาจักรีไปปราบ จับเจ้าเมืองนางรองประหารชีวิต ทำให้เมืองจำปาศักดิ์และดินแดนลาวตอนล่างอยู่ภายใต้อำนาจของไทย ใน พ.ศ. 2319 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชจึงทรงแต่งตั้งเจ้าพระยาจักรี เป็น “สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกพิลึกมहिมา ทุกนัคราระอาเดช นเรศราชสุริยวงศ์” นับว่าเป็นการพระราชทานยศให้แก่ขุนนางสูงที่สุดเท่าที่เคยมีปรากฏมาในสมัยนั้น

2.2 การตีเวียงจันทน์ มีสาเหตุมาจากพระวอเสนาบดีของเจ้าสิริบุญสารเกิดวิวาทกับเจ้าครองนครเวียงจันทน์ พระวอจึงหนีเข้ามาอยู่ที่ตำบลดอนมดแดง (ในจังหวัดอุบลราชธานี) ขอสวามิภักดิ์ต่อสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เจ้าสิริบุญสารได้ส่งกองทัพมาปราบและจับพระวอฆ่าเสีย ใน พ.ศ. 2321 สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชจึงโปรดให้สมเด็จพระเจ้าพระยามหากษัตริย์ศึก และเจ้าพระยาสุรสีห์ยกกองทัพไปปราบ ขณะที่ไทยยกทัพไป เจ้าร่มขาวเจ้าผู้ครองเมืองหลวงพระบางมาขอสวามิภักดิ์ต่อไทยและส่งกองทัพมาช่วยตีเมืองเวียงจันทน์ด้วย เจ้าสิริบุญสารสู้ไม่ได้จึงหลบหนีไป เจ้าพระยามหากษัตริย์ศึกจึงได้อัญเชิญพระแก้วมรกตพร้อมทั้งพระบางมาไว้ที่ไทยด้วย (ส่วนพระบางนั้น ต่อมาไทยคืนให้แก่ลาวในสมัยพระบาทสมเด็จพระพุทธยอดฟ้าจุฬาโลกมหาราช)

ความเจริญทางด้านต่างๆ ในสมัยธนบุรี และการติดต่อกับต่างประเทศ

ตลอดระยะเวลา 15 ปี ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระองค์ทรงใช้เวลาส่วนใหญ่ในการต่อสู้ปราบปราม ป้องกันและขยายอาณาเขตของประเทศ จึงไม่ค่อยมีเวลาที่จะพัฒนาประเทศทางด้านอื่นมากนัก แต่ถึงกระนั้นพระองค์ก็ทรงพยายามสร้างความเจริญให้แก่ประเทศในด้านต่างๆ ดังนี้

1. ด้านการปกครอง ลักษณะการปกครองของกรุงธนบุรี ดำเนินรอยตามแบบแผนของสมัยอยุธยาตอนปลาย โดยแบ่งการปกครองออกเป็น

1.1 การปกครองส่วนกลางหรือราชธานี อยู่ในความรับผิดชอบของอัครมหาเสนาบดีทั้ง 2 ตำแหน่ง คือ สมุหกลาโหม ดูแลฝ่ายทหาร และสมุหนายก ดูแลฝ่ายพลเรือน กับตำแหน่งเสนาบดีจตุสดมภ์อีก 4 ตำแหน่ง คือ กรมเวียง กรมวัง กรมคลัง กรมนา กรมทั้ง 4 นี้ มีหน้าที่ คือ

1) **กรมเวียง** มีหน้าที่ปกครองท้องที่ บังคับบัญชาบ้านเมือง และรักษาความสงบเรียบร้อยของบ้านเมือง

2) **กรมวัง** มีหน้าที่รับเกี่ยวกับราชสำนัก และพิจารณาพิพากษาคดีความของราษฎร

3) **กรมคลัง** มีหน้าที่รับจ่ายและเก็บรักษาพระราชทรัพย์ที่ได้มาจากส่วยอากร บังคับบัญชากรมท่าซึ่งเกี่ยวข้องกับการติดต่อค้าขายกับต่างประเทศ และมีหน้าที่เกี่ยวกับพระคลังสินค้าการค้าสำเภาของหลวง

4) **กรมนา** มีหน้าที่ดูแลการทำนา เก็บข้าวขึ้นฉางหลวง และพิจารณาคดีความเกี่ยวกับเรื่องโค กระบือและที่นา คำว่า “กรม” ในที่นี้หมายความคล้ายกับ “กระทรวง” ในปัจจุบัน

1.2 การปกครองส่วนภูมิภาค แบ่งออกเป็น

1) **การปกครองหัวเมืองชั้นใน** ที่อยู่รอบราชธานี เรียกว่า เมืองชั้นจัตวา มีผู้ปกครองเรียกว่า “ผู้รั้ง” ปฏิบัติตามคำสั่งของเสนาบดีจตุสดมภ์ในราชธานี

2) **การปกครองหัวเมืองภายในราชอาณาจักร** เรียกว่า หัวเมืองชั้นนอก หรือเมืองพระยามหานคร เป็นเมืองที่อยู่นอกเขตราชธานีออกไป แบ่งออกเป็นเมืองชั้นเอก โท ตรี

3) **การปกครองหัวเมืองประเทศราช** ที่อยู่ห่างไกลออกไปถึงชายแดน มีอาณาเขตติดต่อกับประเทศอื่น ต้องส่งเครื่องราชบรรณาการมาให้ตามกำหนด ได้แก่ กัมพูชา ลาว เชียงใหม่ และนครศรีธรรมราช

2. **ด้านกฎหมายและการศาล** กฎหมายและวิธีพิจารณาความในศาลสมัยธนบุรี ใช้ตามแบบสมัยอยุธยาเท่าที่มีหลักฐานปรากฏอยู่มีเพียงฉบับเดียว เกี่ยวกับการสักเลก คือ การลงทะเบียนชายฉกรรจ์เพื่อรับใช้ในราชการ เรียกว่า ไพร่หลวง การสักเลกในสมัยนั้นสำคัญมาก เพราะเป็นระยะเวลาของการป้องกันและแผ่อำนาจเพื่อให้ประเทศชาติมั่นคง ส่วนการศาลมักใช้บ้านของเจ้านาย บ้านของตุลาการ บางครั้งสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชก็ทรงเป็นผู้พิพากษาคดีเอง และทรงใช้ศาลทหารและพระบรมราชโองการเป็นกฎหมายใช้ในการตัดสินคดีความด้วย

3. **ด้านเศรษฐกิจ** หลังจากเสียกรุงศรีอยุธยาแก่พม่าแล้ว สภาพเศรษฐกิจของไทยตกต่ำมากประชาชนยากจนอดตัดฝืดเคือง อาหารหายากและราคาแพง เนื่องจากในขณะที่เกิดศึกสงครามผู้คนต่างพากันหนีเอาตัวรอด การทำไร่นาต้องหยุดชะงักลง สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงแก้ไขปัญหานี้ในระยะเวลาที่ตั้งกรุงธนบุรีใหม่ๆ ด้วยการจ่ายพระราชทรัพย์ซื้อข้าวจากพ่อค้าต่างประเทศในราคาสูงเพื่อแจกจ่ายประชาชนและชักชวนให้ราษฎรกลับมาตั้งภูมิลำเนาอยู่ตามเมืองต่างๆ ทำมาหากินดังแต่ก่อน นอกจากนั้นสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช ยังส่งเสริมทางการค้าขาย มีการส่งเรือสำเภาไปค้าขายยังประเทศ อินเดียและประเทศใกล้เคียง สำหรับสิ่งของที่บรรทุกเรือสำเภาหลวงไปขาย เช่น ดีบุก พริกไทย ครั่ง ขี้ผึ้ง ไม้หอม ฯลฯ และเมื่อขายสินค้าหมดแล้วก็จะซื้อสินค้าต่างประเทศที่ต้องการใช้ในประเทศ เช่น ฝ้ายลายและถ้วยชามมาขายให้แก่ประชาชนอีกต่อหนึ่ง ซึ่งการค้าขายนี้เป็นแบบเดียวกับสมัยอยุธยา คือ อยู่ภายใต้การดูแลของพระคลังสินค้าหรือกรมท่า มีการส่งเสริมให้ราษฎรทำการเพาะปลูก ทำให้เศรษฐกิจของประเทศค่อยๆ ดีขึ้นตามลำดับ

4. **ด้านสังคม** สังคมไทยสมัยกรุงธนบุรีมีการควบคุมอย่างเข้มงวด เพื่อเตรียมพร้อมอยู่เสมอ เพราะมีการทำศึกกับพม่าบ่อยครั้ง มีการสักเลกบอกชื่อสังกัดมูลนายและเมืองไว้ที่ข้อมือไพร่หลวงทุกคน ซึ่งมีหน้าที่รับใช้ราชการปีละ 6 เดือน โดยการมารับราชการ 1 เดือน แล้วหยุดไปทำมาหากินของตนอีก 1 เดือนสลับกันไป เรียกว่า “การเข้าเดือนออกเดือน” ไพร่หลวงอีกพวกหนึ่ง เรียกว่า “ไพร่ส่วย” คือ ไพร่หลวงที่ส่งสิ่งของแทนการใช้แรงงานแก่ราชการ ซึ่งเป็นพวกที่รับใช้แต่เฉพาะเจ้านายที่เป็นขุนนาง

5. **ด้านการศึกษา** แม้ว่าบ้านเมืองจะอยู่ในภาวะสงคราม แต่สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชก็ทรงทะนุบำรุงการศึกษาอยู่เสมอ ศูนย์กลางการศึกษาในสมัยธนบุรีอยู่ที่วัด เด็กผู้ชายเมื่อมีอายุพอสมควร พ่อแม่มักเอาไปฝากกับพระ เมื่อมีเวลาว่างพระก็จะสอนให้อ่านเขียน หนังสือแบบเรียนที่ใช้คือหนังสือจินตามณี เมื่ออ่านออกเขียนได้แล้ว ก็เรียนแต่งร้อยแก้ว โคลง ฉันท์ กาพย์ กลอน ศึกษาศัพท์ เขมร บาลี สันสกฤต วิชาเลข เรียนมาตราไทย ชั่ง ตวง วัด มาตราเงินไทย คิดหน้าไม้ (วิธีการคำนวณหาจำนวนเนื้อไม้เป็นยก หรือเป็นลูกบาศก์)

การศึกษาด้านอาชีพ พ่อแม่มีอาชีพอะไรก็มักฝึกให้ลูกหลานมีอาชีพตามตนเอง โดยฝึกฝนตกทอดกันมาหลายชั่วอายุคน เช่น วิชาช่างและแกะสลัก ช่างปั้น ช่างถม แพทย์แผนโบราณ ฯลฯ

ส่วนสตรี ประเพณีโบราณไม่นิยมให้เรียนหนังสือ มีน้อยคนที่อ่านออกเขียนได้ เด็กผู้หญิงส่วนมากจะถูกฝึกสอนให้ด้านการเย็บปักถักร้อย ทำกับข้าว การจัดบ้านเรือน และมารยาทของกุลสตรี

6. ด้านศาสนา เมื่อครั้งเสียกรุงศรีอยุธยาครั้งที่ 2 สิ่งสำคัญต่างๆ ในพระพุทธศาสนาถูกทำลายเสียหายมาก หลังจากที่มีสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงย้ายเมืองหลวงมายังกรุงธนบุรี พระองค์ได้ฟื้นฟูศาสนาขึ้นใหม่โดยชำระความบริสุทธิ์ของพระสงฆ์ พระสงฆ์รูปใดที่ประพฤติไม่อยู่ในพระวินัยก็ให้สึกออกไปเสีย พระสงฆ์รูปใดประพฤติอยู่ในพระวินัยทรงอาราธนาให้บวชเรียนต่อไป นอกจากนี้ พระองค์ทรงบริจาคพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ในการสร้างพระอุโบสถ วิหาร เสาสนะ กุฏิสงฆ์และวัดวาอารามต่างๆ เช่น วันบางยี่เหนือเหนือ (วัดราชคฤห์) วัดบางยี่เรือใต้ (วัดอินทาราม) วัดบางหว้าใหญ่ (วัดระฆังโฆสิตาราม) วัดแจ้ง (วัดอรุณราชวราราม) วัดหงส์ (วัดหงส์รัตนาราม) เป็นต้น

นอกจากนี้เมื่อพระองค์ทรงทราบว่าพระไตรปิฎกมีอยู่ที่ใด ก็ทรงให้นำมาคัดลอกเป็นฉบับหลวงไว้ที่กรุงธนบุรี แล้วส่งต้นฉบับกลับไปเก็บไว้ที่เดิม ทรงให้ช่างจารพระไตรปิฎกทั้งจบ ที่สำคัญที่สุดทรงให้อัญเชิญพระแก้วมรกต มาประดิษฐานที่วัดอรุณราชวราราม

7. ด้านศิลปะและวรรณกรรม สมัยกรุงธนบุรีด้านศิลปะมีไม่ค่อยมากนัก เพราะบ้านเมืองอยู่ในภาวะสงคราม ถึงกระนั้นพระองค์ก็ทรงให้มีการละเล่น เพื่อเป็นการบำรุงขวัญประชาชน ให้หายจากความหวาดกลัว และลืมความทุกข์ยาก มีขบวนแห่อัญเชิญและสมโภชพระแก้วมรกตเป็นเวลา 7 วัน การประชันละครระหว่างละครผู้หญิงของเจ้านครศรีธรรมราช และละครหลวง

ผลงานทางด้านวรรณกรรมในสมัยนั้น มีน้อยและไม่สู้สมบูรณ์นัก วรรณกรรมที่มีชื่อเสียง ได้แก่ บทพระราชนิพนธ์เรื่องรามเกียรติ์บางตอน หลวงสรวิชาติ (หน) ประพันธ์ลิลิตเพชรมงกุฎและอิเหนาคำฉันท์ นายสวนมหาดเล็ก ประพันธ์โคลงยอพระเกียรติพระเจ้ากรุงธนบุรี การไปติดต่อกับจีนในปลายรัชสมัยทำให้มีวรรณกรรมเกิดขึ้นอีกเรื่องหนึ่ง คือ นิราศพระยามหานุภาพไปเมืองจีน หรือนิราศเมืองกวางตุ้ง

ส่วนผลงานด้านสถาปัตยกรรมในสมัยธนบุรี ไม่มีผลงานดีเด่นที่พอจะอ้างถึงได้

การติดต่อกับประเทศตะวันตก

ในสมัยธนบุรีประเทศไทยมีการติดต่อกับประเทศตะวันตก ดังนี้

1. ฮอลันดา ใน พ.ศ. 2313 ฮอลันดาจากเมืองปัตตาเวีย (จาการ์ตา) ซึ่งเป็นสถานีการค้าของฮอลันดา และแขกเมืองตรังกานูได้เข้าเฝ้าสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช เพื่อถวายปืนคาบศิลา จำนวน 2,200 กระบอก และถวายต้นไม้เงินต้นไม้ทองด้วย

2. อังกฤษ ใน พ.ศ. 2319 กัปตันฟรานซิส โลท์ ได้นำปืนนกสับ จำนวน 1,400 กระบอกและสิ่งของอื่นๆ เข้ามาถวายเพื่อเป็นการสร้างสัมพันธไมตรี

3. โปรตุเกส ใน พ.ศ. 2322 แขกมัวร์จากเมืองสุรัต ซึ่งเป็นเมืองขึ้นของโปรตุเกส นำสินค้าเข้ามาค้าขายในกรุงธนบุรี และไทยได้ส่งสำเภาหลวงไปค้าขายยังประเทศอินเดีย

เหตุการณ์ตอนปลายสมัยธนบุรี

ในปลายรัชสมัยของสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระราชพงศาวดารฉบับต่างๆ บันทึกไว้ว่า สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทรงมีพระสติฟั่นเฟือนไป เข้าพระทัยว่าทรงบรรลุนิเวศน์ และจะให้พระสงฆ์กราบไหว้พระองค์ซึ่งเป็นคฤหัสถ์ ราษฎรได้รับความเดือดร้อนทั่วแผ่นดินจากข้าราชการที่ทุจริตคดขี่ข่มเหงหาประโยชน์ส่วนตัว เป็นเหตุทำให้เกิดจลาจลขึ้นในกรุงธนบุรี ราษฎรต่างทิ้งบ้านเรือนหนีเข้าป่าไปเป็นอันมาก

ขณะเดียวกันก็เกิดกบฏขึ้นที่กรุงศรีอยุธยา สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชทราบข่าวกบฏ จึงสั่งพระยา
สรรค์ขึ้นไปสอบสวน แต่พระยาสรรค์กลับไปเข้าพวกกบฏ ยกพวกเข้าปล้นพระราชวังที่กรุงธนบุรี ในเดือน
เมษายน 2324 บังคับให้สมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราชออกผนวชและคุมพระองค์ไว้ที่พระอุโบสถวัดอรุณ
ราชวราราม และพระยาสรรค์ก็ตั้งตนเป็นผู้สำเร็จราชการแผ่นดินแทน

ส่วนสมเด็จพระยามหากษัตริย์ศึก กำลังจะยกทัพไปตีเมืองเสียมราฐ เมื่อทราบข่าวเกิดจลาจลใน
กรุงธนบุรี จึงรีบยกทัพกลับขณะนั้นเป็นเดือนเมษายน 2325 เมื่อมาถึงกรุงธนบุรี พระองค์ได้ซักถามเรื่องราว
ความยุ่งยากที่เกิดขึ้น จึงให้ประชุมข้าราชการ ปรากฏว่าที่ประชุมลงความเห็นทำให้สำเร็จโทษพระเจ้าตากสิน
มหาราช ขณะนั้นทรงมีพระชนม์ 48 พรรษา รวมเวลาครองราชย์ 15 ปี

ในสมัยรัชกาลสมเด็จพระเจ้าตากสินมหาราช พระองค์ทรงตรากตราในการสู้รบ เพื่อรักษาและขยาย
ของเขตแผ่นดินโดยมิได้ว่างเว้น จนสามารถขยายเป็นอาณาจักรใหญ่ในแหลมทองนี้ได้ พระองค์ทรงเป็นนักรบ
มิได้ทรงมีโอกาสแม้แต่จะเสวยสุขสงบในบ้านปลายพระชนม์ชีพ เพราะได้เกิดกบฏพระยาสรรค์ขึ้นก่อน
บ้านเมืองวุ่นวาย จนเป็นเหตุให้ทรงถูกสำเร็จโทษตั้งที่กรมหลวงนรินทรเทวีบนที่กไว้ในจดหมายเหตุความทรง
จำของท่านว่า “เมื่อต้นแผ่นดินเย็นด้วยพระบารมี ชุ่มพื้นขึ้นผลจนมีแทน ปลายแผ่นดินแสนร้อย รุ่มสุมราก
โค่นโค่นล้มถมแผ่นดิน ด้วยสิ้นพระบารมีแต่เพียงนั้น”

ที่มา http://www.bp-smakom.org/BP_School/Social/kung-ten-buri.htm

๑๔๗. วงเวียน ๒๒ กรกฎาคม เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ใดต่อไปนี้

๑. สงครามเวียดนาม

๒. สงครามโลกครั้งที่ ๑

๓. สงครามโลกครั้งที่ ๒

๔. สงครามอินโดจีน

๕. สงครามเย็น

คำอธิบาย

วงเวียน 22 กรกฎาคม เป็นวงเวียนน้ำพุเกิดจากถนน 3 สายตัดกัน คือถนนไมตรีจิต ถนนมิตรพันธ์ ถนนสันติภาพ อยู่ในเขต ป้อมปราบศัตรูพ่าย กรุงเทพมหานคร ถนนรอบวงเวียนมีชื่อว่า ถนนวงเวียน 22 กรกฎาคม

วงเวียน 22 กรกฎาคม สร้างขึ้นเพื่อรำลึกถึงวันที่ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ 6 ทรงตัดสินพระทัยนำประเทศไทยเข้าร่วมสงครามโลกครั้งที่ 1 เมื่อวันที่

22 กรกฎาคม 2460 โดยประกาศสงครามกับกลุ่มประเทศฝ่ายอักษะ ส่งผลให้เมื่อสิ้นสุดสงคราม ประเทศไทยได้รับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ การเมืองระหว่างประเทศ และการทหาร รวมทั้งสามารถเรียกร้องแก้ไขและยกเลิกสนธิสัญญาที่ไม่เป็นธรรม ของชาติมหาอำนาจที่เคยทำไว้กับประเทศไทย



ประวัติ

บริเวณที่เป็นวงเวียน 22 กรกฎาคม เดิมเคยเป็นชุมชนที่มีคนอยู่อาศัยหนาแน่นมาก ราว พ.ศ. 2460 ได้เกิดไฟไหม้ใหญ่เผาผลาญบ้านเรือนในบริเวณนี้ไปเกือบหมด เจ้าพระยามรราช (ปั้น สุขุม) เสนาบดีกระทรวงนครบาล ได้นำความกราบบังคมทูลพระกรุณาขอพระราชทานพระบรมราชานุญาต ตัดถนนเพื่อความเป็นระเบียบของบ้านเมือง ต่อมาได้โปรดพระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ตัดถนนสามสาย บริเวณที่ถนนสามสายนั้นมาตัดกันได้โปรดให้สร้างเป็นวงเวียน พระราชทานนามว่า 22 กรกฎาคม ส่วนถนนสามสายนั้นพระราชทานชื่อว่า ไมตรีจิต - มิตรพันธ์ - สันติภาพ เมื่อแปลความหมายแล้วจะมีความว่า รอบวงเวียนนั้นมี 6 แยก คือ รัชกาลที่ 6 ทรงประกาศสงครามเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม ด้วยไมตรีจิตที่มีต่อฝ่ายสัมพันธมิตรทำให้เกิดสันติภาพ

วงเวียน 22 กรกฎาคม เริ่มก่อสร้างเมื่อวันที่ 27 มกราคม 2461

ปัจจุบันบริเวณวงเวียน 22 กรกฎาคม เป็นแหล่งขายยางรถยนต์ มีร้านขายยางรถยนต์ทั้งใหม่และเก่า จำนวนหลายร้าน

วงเวียน 22 กรกฎาคม ถนนไมตรีจิต ถนนมิตรพันธ์ ถนนสันติภาพ" ซึ่งวงเวียนและถนนทั้ง 3 สายนี้ เป็นชื่อที่ได้มาจากเหตุการณ์ที่เกี่ยวข้องกัน คือเป็นอนุสรณ์ในการที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงนำประเทศเข้าสู่สถานการณ์สงครามโลกครั้งที่ 1 เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ.2460 ทาง การชี้แจงเหตุผลของการร่วมสงครามครั้งนี้ว่า เพื่อรักษาความเป็นธรรมและกฎหมายระหว่างประเทศ ครั้นสงครามสิ้นสุดสัมพันธมิตรเป็นฝ่ายได้รับชัยชนะ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สร้างถาวรวัตถุ พระราชทานนามให้มีความหมายเกี่ยวกับการเข้าร่วมสงครามครั้งนี้คือ

วงเวียน 22 กรกฎาคมมีรัศมี 22 เมตร อยู่ระหว่างกลางถนนสามสาย เป็นที่ระลึกวันประกาศสงคราม ถนนทั้ง 3 สายที่แยกจากวงเวียนนี้ได้แก่

ถนนไมตรีจิต จากวงเวียน 22 กรกฎาคม ถึงหัวลำโพง

ถนนมิตรพันธ์ จากวงเวียน 22 กรกฎาคม ถึงสะพานนพวงศ์

ถนนสันติภาพ จากวงเวียน 22 กรกฎาคม ถึงถนนกรุงเกษม

ชื่อวงเวียนและถนนทั้ง 3 สายนี้ พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชประสงค์ให้มีความหมายเกี่ยวเนื่องกันดังนี้

"ด้วยไมตรีจิตที่ได้เข้าร่วมกับ สัมพันธมิตรเพื่อผดุงสันติภาพของโลก จึงได้ประกาศสงครามเมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม" คำว่า พันธมิตร ทรงใช้เป็นมิตรพันธ์ เพื่อให้คล้องจองกัน

ที่มา http://www.panyathai.or.th/wiki/index.php/วงเวียน_22_กรกฎาคม

๑๔๘. การค้าแบบทูตบรรณาการเป็นรูปแบบความสัมพันธ์ระหว่างสยามกับประเทศใดต่อไปนี้

๑. ฮอลันดา ๒. โปรตุเกส ๓. จีน ๔. สเปน ๕. ญี่ปุ่น

คำอธิบาย

ลักษณะความสัมพันธ์ระหว่าง ไทย-จีน

การติดต่ออย่างไรไม่เส้นทางกระหว่างจีนกับดินแดนที่เป็นประเทศไทยปัจจุบันคงมีมานานนับพันปีแล้ว ส่วนความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการนั้นตามหลักฐานทางประวัติศาสตร์ระบุว่าเริ่มขึ้นในสมัยสุโขทัย นับจากนั้นเป็นต้นมาไทย และจีนก็มีสัมพันธ์ไมตรีที่ดีต่อกันมาจนถึงปัจจุบัน แม้ว่าในบางช่วงความสัมพันธ์ระหว่างไทยกับจีนจะหยุดชะงักไป อันเนื่องมาจาก ปัญหาภายในของประเทศทั้งสองและสถานการณ์ทางการเมืองระหว่างประเทศ แต่ก็มีการฟื้นฟูความสัมพันธ์อย่างเป็นทางการขึ้นใหม่ และประเทศทั้งสองได้กระชับสร้างสัมพันธ์ไมตรีที่ดีต่อกันเหมือนดังเช่นในอดีต

ความสัมพันธ์ในระบบบรรณาการ

จีนเป็นอารยธรรมของภูมิภาคเอเชียตะวันออก มีความเจริญรุ่งเรืองทางวัฒนธรรมด้านต่าง ๆ ในระดับสูง จึงทำให้จีนเป็นมหาอำนาจทั้งทางด้านการเมืองและเศรษฐกิจในโลกตะวันออกสมัยก่อน ในด้านความสัมพันธ์ระหว่างประเทศจีนได้รับอิทธิพล ทางด้านความคิดจากลัทธิขงจื้อว่า จีนเป็นศูนย์กลางของอำนาจและอารยธรรมโลกในท่ามกลางดินแดนอื่น ๆ ที่มีความเจริญด้อยกว่า หรือกล่าวอีกนัยหนึ่งก็คือ จีนเป็นประดุจอาณาจักรกลาง (จุงกั๋ว หรือ Middle Kingdom) ที่มีวัฒนธรรมสูงซึ่งประเทศอื่นที่มีวัฒนธรรมด้อยกว่าจะต้องเข้ามาสวามิภักดิ์ เพื่อแสวงหาความเปลี่ยนแปลงและความเจริญรุ่งเรือง โดยประเทศ เหล่านี้จะต้องยอมรับความเป็นเจ้าประเทศราชของจีน จะต้องส่งเครื่องราชบรรณาการมาถวายจักรพรรดิจีนตามกำหนด จึงจะมีสิทธิติดต่อกับจีนได้ และจีนในฐานะประเทศที่ใหญ่กว่าก็จะให้ความช่วยเหลือคุ้มครองประเทศเล็กๆ เหล่านี้ รวมทั้งให้ผลประโยชน์อื่น ๆ ทางด้านเศรษฐกิจและการเมือง ด้วยเหตุนี้ ความสัมพันธ์ระหว่างจีนกับประเทศต่าง ๆ ในสมัยก่อนจึงดำเนินภายใต้ความสัมพันธ์ในระบบบรรณาการ (Tributary relation) หรือ เจริญกุง ทางฝ่ายไทยมักอ่านว่าจิมก้อง การที่ประเทศต่าง ๆ ซึ่งติดต่อกับจีนยอมรับความสัมพันธ์ ในระบบบรรณาการนั้นก็เพราะว่าจีนเป็นประเทศที่มีความร่ำรวยทางเศรษฐกิจมาก มีทรัพยากรมากมายหลายอย่าง ซึ่งเป็นที่ต้องการของตลาดการค้าระหว่างประเทศ ในขณะที่ตัวจีนก็เป็นแหล่งรับซื้อสินค้ารายใหญ่จากประเทศอื่น ๆ ดังนั้นประเทศต่าง ๆ จึงยอมรับ

ความสัมพันธ์ในระบบบรรณาการ ในการติดต่อกับจีนเพื่อแลกกับผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจ สืบแสง พรหมบุญ ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับเรื่องนี้ไว้ตอนหนึ่งว่า การได้รับอนุญาตให้ค้าขายโดยตรงกับจีนภายหลังการถวายเครื่องราชบรรณาการเป็นสิ่งดึงดูดใจประเทศทั้งหลายอย่างมาก เราสามารถกล่าวได้อย่างมั่นใจว่า ในขณะทศส่วนใหญ่จะมีพ่อค้าร่วมอยู่ในคณะด้วยเสมอ ซึ่งพวกพ่อค้าเหล่านี้มีจุดประสงค์สำคัญที่จะแสวงหาสิทธิพิเศษต่าง ๆ ทางการค้า อย่างไรก็ตามเราอาจแบ่งประเทศต่าง ๆ ที่มีความสัมพันธ์ในระบบบรรณาการกับจีนได้เป็น 2 กลุ่มใหญ่ คือ กลุ่มประเทศที่จีนเข้าไปแทรกแซงกิจการภายใน เช่น เกาหลี ญวน แว่นแคว้นต่าง ๆ ทางภาคตะวันตกของจีน ส่วนอีกกลุ่มหนึ่งนั้น เป็นประเทศที่อยู่ห่างไกล จากจีนมีความสัมพันธ์ในระบบบรรณาการกับจีนเพียงแต่ในนามเท่านั้น เช่น ไทย ตัวเมืองมลายู และรัฐต่าง ๆ ในหมู่เกาะอินโดนีเซีย เป็นต้น

อนึ่งเรื่องความสัมพันธ์ในระบบบรรณาการระหว่างจีนกับไทย นั้น สืบแสง พรหมบุญ นักประวัติศาสตร์ไทยที่ได้ศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างจีนไทยในสมัยโบราณ ได้วิเคราะห์สรุปไว้อย่างน่าสนใจ จึงขอตัดตอนมาให้ศึกษาดังนี้

จุดหมายที่สำคัญของคณะทูตไทยนั้นดูเหมือนจะเป็นด้านเศรษฐกิจและบรรดาของกำนัลที่มอบให้กับจีนนั้นก็ถือว่ามิได้มีความหมาย อันใดมากไปกว่าของกำนัลตามมารยาท ที่จริงแล้ว ความตั้งใจของไทยที่จะส่งคณะทูตและของกำนัลตามมารยาท ที่จริงแล้วความตั้งใจของไทยที่จะส่งคณะทูตและของกำนัลต่าง ๆ ไม่อาจที่จะนับเป็นการยอมรับความมีอำนาจเหนือกว่าของจีน แต่เป็นข้อพิสูจน์ถึงความสามารถของไทยที่จะพลิกแพลงหรือปรับตัวให้เข้ากับข้อเรียกร้องต่างๆ ของจีนก่อนที่จะได้รับสิทธิพิเศษทางเศรษฐกิจไทย ไม่สนใจต่อการอ้างสิทธิความมีอำนาจเหนือกว่าของจีนอย่างจริงจังมากนักตรงเท่าที่ความเป็นเอกราชที่แท้จริงและอำนาจ

อธิปไตยของตนเองไม่ถูกคุกคาม สำหรับไทยแล้ว การอ้างสิทธิแต่เพียงในนามของจีนเป็นสิ่งที่ยอมรับได้ตรงเท่าที่ไทยยังคงได้รับผลประโยชน์ อันยิ่งใหญ่ทางด้านเศรษฐกิจจากจีนอยู่ ดังนั้น ความสัมพันธ์ในระบบบรรณาการเป็นทางสายเดียวที่มีการสื่อสารสวนทางกัน ซึ่งทั้งจีนและไทยต่างก็บรรลุจุดมุ่งหมายพื้นฐานด้วยกัน กล่าวคือ การอ้างสถานภาพที่มีอำนาจเหนือกว่าของฝ่ายจีนและการได้สิทธิพิเศษทางด้านเศรษฐกิจของฝ่ายไทย แม้ว่าวัตถุประสงค์ทางการเมืองมีอิทธิพลต่อการส่งคณะทูตของไทยไปจีนในสมัยต้น ๆ ก็ตาม แต่ต่อๆ มาการส่งคณะทูตของไทยเกือบตลอดสมัยอยุธยาและสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นมีวัตถุประสงค์ทางด้านเศรษฐกิจมากกว่าเรื่องอื่น ๆ ความจริงคณะทูต ของไทยนับจากปลายคริสต์ศตวรรษที่ 14 (ต้นพุทธศตวรรษที่ 20) เป็นต้นมา เปรียบเสมือนขบวนเรือที่บรรทุกสินค้าจากไทยไปจีนและบรรทุกสินค้าจากจีนกลับมาไทยมากกว่าจุดสูงสุดในระหว่างสมัยอยุธยาและสมัยรัตนโกสินทร์ตอนต้นแล้ว ก็เริ่มเสื่อมลงอย่างรวดเร็ว

เมื่อเผชิญกับอิทธิพลบีบคั้นทางการเมืองและด้านเศรษฐกิจจากชาติตะวันตกที่มีเพิ่มมากขึ้นเรื่อย ๆ เมื่อถึงต้นศตวรรษที่ 19 (ครึ่งหลังของพุทธศตวรรษที่ 24) ระบบบรรณาการซึ่งล้ำสมัยได้พิสูจน์ให้เห็นว่ามีลักษณะตายตัวมากเกินไปที่จะเผชิญกับการท้าทายทางความคิดและวิทยาการแบบใหม่ ความบกพร่องของระบบนี้ ซึ่งที่จริงก็มีอยู่ตั้งแต่แรกนำมาใช้ เช่น ความไม่ยืดหยุ่น การขาดระบบ การติดต่อและสื่อความหมายที่เพียงพอและมีประสิทธิภาพ และจุดมุ่งหมายที่แตกต่างกันในการใช้ระบบนี้ระหว่างจีนกับรัฐบาลบรรณาการของจีน ปรากฏให้เห็นชัดมากขึ้นเมื่อได้รับการบีบคั้นจากอิทธิพลตะวันตก ในที่สุระบบบรรณาการก็ได้รับความกระทบกระเทือนอย่างมากที่สุด เมื่อจีนซึ่งถือตนเองอยู่เสมอว่าเป็อาณาจักรที่ยิ่งใหญ่กว่าอาณาจักรอื่น ๆ และเป็นศูนย์กลางโลกต้องพ่ายแพ้แก่ชาติมหาอำนาจตะวันตกและถูกย่ำยีสบบประมาทครั้งแล้วครั้งเล่าในกลางคริสต์ศตวรรษที่ 19 (ต้นพุทธศตวรรษที่ 25) พร้อม ๆ กับการแตกสลายของระบบบรรณาการนั้น สิทธิพิเศษทางการค้าซึ่งบรรดารัฐบรรณาการของจีนเคยได้รับมาเป็นเวลานานก็หมดสิ้นลงไปด้วย ดังนั้นจึงเป็นเพียงเรื่องของกาลเวลา เท่านั้นที่ทำให้ไทยซึ่งมีความสัมพันธ์แบบบรรณาการเพื่อแลกกับผลประโยชน์ทางด้านเศรษฐกิจเป็นสำคัญ จะยุติความสัมพันธ์กับอาณาจักรจีน ซึ่งไม่ได้มีลักษณะเหมือนแต่ก่อนอีกต่อไปแล้ว

๑๔๙. ความมุ่งหมายที่สำคัญในการบัญญัติสิทธิมนุษยชน คืออะไร

๑. การให้ประชาชนมีความรู้ ความจำเป็นในด้านสิทธิในชีวิต

๒. การให้ทุกคนยอมรับถึงศักดิ์ศรี และคุณค่าในชีวิต

๓. สิทธิในการอยู่ร่วมกันในสังคมอย่างมีความสุข

๔. ให้พลเมืองทุกคนได้รับการปกป้อง และรอดพ้นจากการรังแกโดยรัฐ

๕. สิทธิขั้นพื้นฐานของการมีชีวิตอยู่

คำอธิบาย

คำว่า“สิทธิมนุษยชน” (Human Rights)ในอดีตยังไม่เป็นที่แพร่หลาย แต่เริ่มปรากฏภายหลังจากที่ได้เกิดปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ขึ้น ใน ค.ศ.1948 แม้ตัวปฏิญญาจะมีได้ให้คำจำกัดความไว้ว่าสิทธิมนุษยชนหมายความว่าอย่างไร แต่หากพิจารณาเนื้อความแล้วแห่งปฏิญญาฯแล้ว พอจะทราบได้ว่า สิทธิมนุษยชนได้แก่ ความเท่าเทียมกัน สิทธิในการดำรงชีวิต ในเสรีภาพ ในร่างกาย และในทรัพย์สิน เช่น ข้อ 3 แห่งปฏิญญาฯ บัญญัติว่า “บุคคลมีสิทธิในการดำรงชีวิต ในเสรีภาพ และในความมั่นคงแห่งร่างกาย” ดังนั้นจึงอาจรู้ความหมายจากลักษณะของสิทธิที่ต้องการคุ้มครอง เพราะฉะนั้นจึงสรุปได้ว่า สิทธิมนุษยชน ได้แก่ สิทธิในการดำรงชีวิต เป็นต้น

สิทธิมนุษยชน เป็นสิทธิที่ทุกคนมีในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์ โดยไม่มีข้อแม้ว่าจะเกิดมาเป็นคนเชื้อชาติ ศาสนา หรือเผ่าพันธุ์ใดก็ตาม เป็นสิทธิขั้นพื้นฐานที่มนุษย์มีติดตัวมาตั้งแต่เกิด ไม่มีสิ่งใดจะมาพรากสิทธินี้ไปจากมนุษย์ และไม่สามารถโอนให้แก่กันได้ สิทธิมนุษยชนมีทั้งสิทธิตามกฎหมาย และสิทธิที่มีอยู่โดยไม่ขึ้นอยู่กับบทบัญญัติของกฎหมาย แต่เป็นสิทธิที่เกิดจากมาตรฐานเพื่อความถูกต้อง ความเป็นธรรม หรือความยุติธรรม เช่นสิทธิในชีวิตและร่างกาย จะมีใครมาพรากสิทธิในการเกิด การมีชีวิตอยู่รอดปลอดภัยของบุคคลไม่ได้ เป็นต้น สิทธิในชีวิตและร่างกายนี้หากไม่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายบัญญัติไว้ ก็ยังถือว่ามนุษย์มีสิทธินี้อยู่โดยธรรมชาติและหลักความเป็นธรรมอยู่แล้ว แต่การที่มีบทบัญญัติแห่งกฎหมายบัญญัติรับรองสิทธิมนุษยชนไว้ นั้น ก็เพื่อความเป็นรูปธรรม เป็นสากล และที่สำคัญ คือ เพื่อเป็นการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนให้กับบุคคล เช่น รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย 2550 มาตรา 28 วรรคสอง บัญญัติว่า “บุคคลซึ่งถูกละเมิดสิทธิหรือเสรีภาพที่รัฐธรรมนูญนี้รับรองไว้ สามารถยกบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญนี้เพื่อใช้สิทธิทางศาลหรือยกขึ้นเป็นข้อต่อสู้คดีในศาลได้”

สรุปได้ว่า “สิทธิมนุษยชน” เป็นสิทธิที่ทุกคนมีอยู่แล้วในฐานะที่เกิดมาเป็นมนุษย์ การบัญญัติกฎหมายเกี่ยวกับสิทธิมนุษยชนนั้น จึงเป็นเพียงการรับรองสิทธิมนุษยชนที่มนุษย์มีอยู่แล้วเท่านั้น

สิทธิมนุษยชนมีความสำคัญในฐานะที่เป็นอารยธรรมของโลกของมนุษย์ มิใช่ภูมิภาคใดภูมิภาคหนึ่งเท่านั้น ความตระหนักในความสำคัญของสิทธิมนุษยชนนี้ คือ ความตระหนักถึงคุณค่าและศักดิ์ศรีของความ เป็นมนุษย์ นอกจากนั้น ยังเป็นหลักการและแนวคิดพื้นฐานของการปกครองแบบประชาธิปไตยด้วย เพราะมนุษย์ต้องเคารพในสิทธิและเสรีภาพของกันและกัน โดยไม่เลือกปฏิบัติ

ความพยายามที่จะทำให้ทั่วโลกตระหนักและยอมรับให้หลักการของสิทธิมนุษยชนเป็นหลักสากลนั้น จึงได้ปรากฏออกมาในรูปของปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชน ดังคำปรารภที่สำคัญตอนหนึ่งซึ่งมีความว่า

“ปฏิญญาสากลว่าด้วยสิทธิมนุษยชนนี้ เป็นมาตรฐานร่วมกันแห่งความสำเร็จสำหรับบรรดา ประชากร และ ประชาชาติทั้งหลาย เพื่อจุดหมายปลายทางที่ว่า เอกชนทุกคนและองค์การของ สังคมทุกองค์การ โดยการระลึกถึงปฏิญญานี้เป็นเบื้องต้น จะบากบั่นพยายามด้วยการสอนและศึกษา ในอันที่จะส่งเสริมการเคารพ สิทธิ และอิสรภาพเหล่านี้ และด้วยมาตรการที่ก้าวหน้าทั้งในประเทศ และระหว่างประเทศอันที่จะให้มี การยอมรับ นับถือและการปฏิบัติตามโดยสากล และอย่างเป็นผลจริงจัง ทั้งในบรรดาประชาชนของรัฐสมาชิก ด้วยกันเอง และในบรรดาประชาชนของดินแดน ที่อยู่ใต้อำนาจ ของรัฐนั้นๆ”

๑๕๐. หน้าที่ของคนไทยในการปกป้องรัฐ รักษา และถ่ายทอดศิลปวัฒนธรรมให้กับคนรุ่นใหม่ เป็นหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับเรื่องใดต่อไปนี้
- | | |
|----------------------------|------------------------|
| ๑. ศิลปะและวัฒนธรรมของชาติ | ๒. เอกลักษณ์ของชาติ |
| ๓. มรดกส่วนรวมของชาติ | ๔. อนุรักษ์วัฒนธรรมไทย |
| ๕. รักษาความเป็นไทย | |

คำอธิบาย

เอกลักษณ์ของชาติ คือ ลักษณะที่เด่นของสังคมไทย ซึ่งคนไทยทั้งชาติมีส่วนร่วมกันและทำให้ไทยแตกต่างจากสังคมอื่น ลักษณะที่เด่นเหล่านี้ทำให้เราสามารถรักษาเอกราช อธิปไตยและความเป็นไทยไว้ได้

เอกลักษณ์ของชาติไทย นอกจากขนบธรรมเนียมประเพณีและศิลปวัฒนธรรมแล้ว สิ่งที่คนไทยยึดมั่นอีกก็คือ สถาบันชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ เป็นสถาบันหลักอันเป็นเอกลักษณ์ของชาติ ตลอดจนความศรัทธายึดมั่นในระบอบการปกครองประชาธิปไตย อันมีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุขซึ่งเป็นระบอบที่สอดคล้องกับวิถีชีวิตคนไทย

อย่างไรก็ดี เอกลักษณ์มิใช่สิ่งที่มั่นคงถาวร แต่อาจเปลี่ยนแปลงได้ตามกาลสมัย เพราะอิทธิพลของสิ่งแวดล้อมและสังคมที่เปลี่ยนแปลง จึงจำเป็นที่ชาวไทยจะต้องช่วยกันอนุรักษ์เอกลักษณ์ที่มีความสำคัญและดีงามอยู่เดิมนั้นให้คงอยู่สืบไปเพราะเอกลักษณ์ของชาติเป็นบ่อเกิดแห่งความภาคภูมิใจของคนในชาติ และเป็นจุดรวมที่ช่วยประสานความคิด ประสานจิตใจซึ่งจะนำไปสู่ความสามัคคีของปวงชน และความมั่นคงของชาติ

ที่มา <http://www.identity.opm.go.th/identity/intro.htm>

๑๕๑. พระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตย เกี่ยวข้องกับการเมืองอย่างไร

๑. ทรงอยู่ในฐานะเหนือการเมือง และทรงเป็นกลางทางการเมือง

๒. ทรงอยู่ในฐานะผู้นำฝ่ายบริหาร และใช้พระราชอำนาจผ่านทางนายกรัฐมนตรี

๓. ทรงอยู่ในฐานะผู้ให้คำแนะนำแก่นายกรัฐมนตรี

๔. ทรงอยู่ในฐานะที่เหนือการเมือง และการบริหาร

๕. ทรงไม่สนับสนุนพรรคการเมือง และกลุ่มทางการเมือง

คำอธิบาย

ฐานะของพระมหากษัตริย์ตามรัฐธรรมนูญ

รัฐธรรมนูญทุกฉบับยืนยันความเป็นประมุขสูงสุดของพระมหากษัตริย์ โดยบัญญัติว่าองค์พระมหากษัตริย์ดำรงอยู่ในฐานะอันเป็นที่เคารพสักการะ ผู้ใดจะละเมิดมิได้ หมายความว่าผู้ใดจะฟ้องร้องหรือหมิ่นพระบรมเดชานุภาพพระมหากษัตริย์ไม่ได้ ผู้ที่ละเมิดต่อพระมหากษัตริย์ถือว่าเป็นการกระทำผิดอย่างร้ายแรง รัฐธรรมนูญบางฉบับไม่ยอมให้มีการนิรโทษกรรมแก่ผู้กระทำการล้มล้างสถาบันพระมหากษัตริย์ก็มี

เนื่องจากพระมหากษัตริย์ทรงได้รับการยกย่องเทิดทูนให้เป็นประมุขสูงสุดของประเทศ และเพื่อเป็นการเทิดพระบารมี รัฐธรรมนูญกำหนดให้พระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจอธิปไตย ซึ่งเป็นของประชาชน โดยทรงใช้อำนาจนิติบัญญัติผ่านทางรัฐสภา อำนาจบริหารทางคณะรัฐมนตรี และอำนาจตุลาการทางศาล

การกำหนดเช่นนี้หมายความว่า อำนาจต่างๆ จะใช้ในพระปรมาภิไธยของพระมหากษัตริย์ ซึ่งในความเป็นจริงอำนาจเหล่านี้มีองค์กรอื่นเป็นผู้ใช้ เป็นต้นว่า การแต่งตั้งนายกรัฐมนตรีจะต้องมีพระบรมราชโองการแต่งตั้งแต่มีได้หมายความว่าพระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้พิจารณา เลือกนายกรัฐมนตรีเอง แต่ประธานรัฐสภาจะเป็นผู้สรรหาหรือคัดเลือกมาทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อทรงแต่งตั้งตามกฎหมายที่รัฐธรรมนูญบัญญัติ หรือการที่พระมหากษัตริย์ทรงลงพระปรมาภิไธยในพระราชบัญญัติก็มีได้หมายความว่า พระราชบัญญัตินั้นพระองค์ทรงเป็นผู้ริเริ่มหรือสั่งการให้บัญญัติขึ้น แต่รัฐสภาเป็นองค์กรพิจารณาอนุมัติให้นายกรัฐมนตรีนำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายเพื่อลงพระปรมาภิไธย เพราะฉะนั้นการที่บัญญัติว่าพระมหากษัตริย์ทรงเป็นผู้ใช้อำนาจนิติบัญญัติ อำนาจบริหารและอำนาจตุลาการผ่านทางองค์กรต่างๆ นั้น จึงเป็นการใช้พระราชอำนาจแต่โดยพระปรมาภิไธย แต่อำนาจที่แท้จริงอยู่ที่องค์กรที่เป็นผู้พิจารณานำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวาย

พระมหากษัตริย์ไม่ต้องรับผิดชอบในพระบรมราชโองการหรือการกระทำในพระปรมาภิไธย ของพระองค์ในกรณีที่มีความเสียหายหรือบกพร่องเกิดขึ้น ผู้ลงนามรับสนองพระบรมราชโองการจะต้องรับผิดชอบ เพราะในทางปฏิบัติที่พระมหากษัตริย์มิได้ทรงริเริ่มหรือดำเนินข้อราชการต่างๆ ด้วยพระองค์เอง จะต้องมีการเจ้าหน้าที่หรือองค์กรหนึ่งองค์กรใดเป็นฝ่ายดำเนินการและกราบทูลขึ้นมา และเมื่อทรงลงพระปรมาภิไธยแล้วผู้รับสนองพระบรมราชโองการจะต้องเป็นผู้รับไปปฏิบัติและรับผิดชอบเอง จะไปละเมียดกล่าวโทษพระมหากษัตริย์มิได้ เช่น พระมหากษัตริย์ทรงมีพระบรมราชโองการแต่งตั้งนายกรัฐมนตรี หากนายกรัฐมนตรีที่ได้รับการแต่งตั้งนั้นบริหารประเทศให้ประชาชนไม่ได้รับความสุข ถ้าวิพากษ์วิจารณ์การแต่งตั้งก็ต้องมุ่งไปที่รัฐสภา ที่ให้ความเห็นชอบในการตั้งนายกรัฐมนตรีผู้นั้น เพราะเป็นองค์กรที่ใช้อำนาจเลือกนายกรัฐมนตรีที่แท้จริง หาใช้องค์พระมหากษัตริย์ไม่

นอกจากนี้ พระมหากษัตริย์ยังทรงได้รับการเทิดพระเกียรติให้เป็นจอมทัพไทย และทรงเป็นองค์อัครศาสนูปถัมภก ทรงให้การสนับสนุนและทรงอุปถัมภ์ศาสนาทั้งปวงภายในประเทศ แม้ว่ารัฐธรรมนูญจะกำหนดให้พระมหากษัตริย์ทรงต้องเป็นพุทธมามกะหรือนับถือศาสนาพุทธ เพราะฉะนั้นประชาชนชาวไทยไม่ว่าจะนับถือศาสนาใด ย่อมจะได้รับพระมหากรุณาธิคุณจากองค์พระมหากษัตริย์ทั้งสิ้น ทรงเป็นศูนย์รวมที่ก่อให้เกิดความสามัคคีของคนภายในชาติ ไม่ว่าจะเชื่อชาติใดและศาสนาใด

พระมหากษัตริย์ทรงอยู่เหนือการเมือง มิต้องรับผิดชอบในกิจกรรมการเมืองต่างๆ เพราะกิจกรรมที่ทำโดยพระปรมาภิไธยของพระองค์มีผู้รับสนองพระบรมราชโองการเป็นผู้รับผิดชอบอยู่แล้ว ทางวังพระองค์เป็นกลางทางการเมือง ไม่ทรงฝักใฝ่กับกลุ่มหรือพรรคการเมืองใด ไม่ทรงลงคะแนนเสียงเลือกตั้งผู้แทนราษฎร ไม่ทรงเกี่ยวข้องผูกพันกับกลุ่มผลประโยชน์ใดๆ โดยเฉพาะทรงวางพระองค์เป็นกลาง โดยยึดถือประโยชน์ส่วนรวมของชาติเป็นหลักในการปฏิบัติพระราชกรณียกิจ

ที่มา www.mwit.ac.th/~keng/lesson05/7.doc

๑๕๒. ความผิดที่ไม่สามารถยอมความกันได้ เป็นความผิดลักษณะใด

- | | |
|------------------------------------|-------------------------|
| ๑. ความผิดเกี่ยวกับอาญาแผ่นดิน | ๒. ส่งผลกระทบต่อผู้อื่น |
| ๓. กระทบต่อสังคม ทำให้สังคมเสียหาย | ๔. มีบทลงโทษที่ชัดเจน |
| ๕. กระทำโดยประมาท | |

คำอธิบาย

ความผิดอาญาต่อส่วนตัวหรือต่อแผ่นดิน

การกระทำความผิดทางอาญา ตามที่คนทั่วไปเข้าใจกัน จะมีอยู่ ๒ ประเภท คือ ความผิดต่อแผ่นดิน และความผิดต่อส่วนตัว หรือความผิดที่ยอมความกันได้

ความผิดต่อแผ่นดิน มักจะเป็นความผิดที่มีผลกระทบต่อความสงบเรียบร้อยของสังคม ทำให้คนส่วนใหญ่ได้รับผลกระทบ เกิดความกลัว ไม่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน เช่น ความผิดฐานปล้นทรัพย์ ลักทรัพย์ ชิงทรัพย์ ข่มขืน เป็นต้น ซึ่งความผิดดังกล่าว รัฐเท่านั้นเป็นผู้เสียหาย และเป็นความผิดที่ไม่สามารถยอมความกันได้

ความผิดต่อส่วนตัว หรือความผิดอันยอมความได้ ส่วนใหญ่แล้วจะเป็นความผิดที่ผู้เสียหายได้รับความเสียหายเดือดร้อนโดยตรง ไม่มีผลกระทบต่อบุคคลอื่นและสังคม สังคมไม่ได้รับผลกระทบและได้รับความเดือดร้อนจากการกระทำความผิดด้วย จึงเป็นความผิดที่ผู้เสียหายสามารถยอมความ หรือถอนคำร้องทุกข์ได้ อันจะทำให้ความผิดนั้นระงับลง และคดีดังกล่าวหากผู้เสียหายไม่ไปร้องทุกข์ พนักงานสอบสวนก็ไม่มีอำนาจที่จะทำการสอบสวนได้

ตัวอย่างคดีความผิดต่อส่วนตัว หรือความผิดอันยอมความได้ เช่น ความผิดฐานยักยอกทรัพย์ ฐานโกงเจ้าหนี้ หรือความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยการใช้เช็ค เป็นต้น

การร้องทุกข์ ในความผิดต่อส่วนตัว หรือความผิดอันยอมความได้ หากผู้เสียหายไม่ไปร้องทุกข์ภายใน ๓ เดือน นับตั้งแต่วันที่รู้เรื่องความผิด และรู้ตัวผู้กระทำความผิด ก็เป็นอันขาดอายุความตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา ๙๖

การจะยอมความให้ถูกต้องตามกฎหมายเกี่ยวกับความผิดอันยอมความได้นั้น ลองมาดูคดีนี้เป็นตัวอย่าง คงจะทำให้มีความเข้าใจยิ่งขึ้น กล่าวคือ

คดีนี้ขึ้นมาสู่การพิจารณาของศาลฎีกาเฉพาะปัญหาข้อกฎหมายว่า...โจทก์กับจำเลยยอมความกันด้วยการทำบันทึกอันเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ เพื่อระงับข้อพิพาท ทำให้สิทธินำคดีอาญามาฟ้องระงับหรือไม่

ศาลฎีกาเห็นว่า จำเลยทำบันทึกเอกสารมอบไว้ให้แก่โจทก์รวมทั้งสอง มีข้อความว่า “..... จำเลยยอมรับว่าจำเลยเป็นพนักงานขายสินค้าของโจทก์รวมทั้งสอง และมีหน้าที่เก็บเงินค่าสินค้าจากลูกค้าแต่ละรายมามอบให้โจทก์ เมื่อวันที่ ๑-๒๘ กันยายน จำเลยได้เก็บเงินค่าสินค้าจากลูกค้าหลายราย และเบียดบังเอาเป็นของตนเองโดยทุจริตเป็นเงินจำนวน ๔,๔๘๓,๔๘๒ บาท จำเลยรับว่าจะชดใช้เงินดังกล่าวแก่โจทก์รวมทั้งสอง ภายในวันที่ ๓๐ พฤศจิกายน หากผิมนัดยินยอมให้ฟ้องบังคับให้ชำระเงินทั้งหมดได้ทันที แต่ทั้งนี้ไม่ตัดสิทธิโจทก์รวมทั้งสองจะดำเนินคดีอาญาแก่จำเลยได้ตลอดเวลา.....” แล้วจำเลยลงชื่อเป็นผู้บันทึกแต่เพียงฝ่ายเดียว

บันทึกดังกล่าวเป็นหนังสือที่แสดงว่าจำเลยได้ยกยอกเงินจากโจทก์เป็นจำนวนเท่าใด และจำเลยรับจะใช้เงินแก่โจทก์ โดยไม่ปรากฏว่าโจทก์รวมทั้งสองตกลงให้ระงับข้อพิพาท หรือสละสิทธิในการดำเนินคดีอาญาแก่จำเลย ไม่มีลักษณะเป็นสัญญาประนีประนอมยอมความ ซึ่งจำเลยและโจทก์รวมทั้งสองตกลงระงับข้อพิพาทอันเกิดจากการที่จำเลยยกยอกเงินแต่ประการใด จึงมิใช่การยอมความโดยถูกต้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา สิทธินำคดีอาญามาฟ้องจึงไม่ระงับ...(คำพิพากษาศาลฎีกาที่ ๑๖๔๗/๒๕๕๐)

ในความผิดต่อส่วนตัวนั้น ไม่ว่าจะในกรณีที่ได้ร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวนแล้ว พนักงานอัยการโจทก์ฟ้องคดีต่อศาลแล้ว หรือกรณีที่ผู้เสียหายเป็นโจทก์ยื่นฟ้องคดีเองก็ตาม ผู้เสียหายสามารถถอนคำร้องทุกข์ หรือถอนฟ้อง ในเวลาใดๆ ก็ได้ เมื่อได้ดำเนินการถอนคำร้องทุกข์ หรือถอนฟ้องแล้ว คดีก็เป็นอันระงับไป ซึ่งแตกต่างกับคดีประเภทความผิดต่อแผ่นดิน เช่น คดีฆ่าคนตาย แม้ข้อเท็จจริงได้ความว่าทนายผู้ตายไม่ตั้งใจเอาความแล้ว ก็ไม่อาจไปถอนแจ้งความได้ หากมีพยานหลักฐานยืนยันได้ว่า จำเลยกระทำความผิด ก็ต้องดำเนินคดีไปจนถึงที่สุด

เคยมีกรณีตัวอย่างเรื่องหนึ่ง เป็นเรื่องคดีเกี่ยวกับข้อหาทำร้ายร่างกายผู้อื่นให้ได้รับอันตรายสาหัส ซึ่งเป็นความผิดต่อแผ่นดิน หลังเกิดเหตุผู้ต้องหาได้เจรจาทกลงกับผู้เสียหาย และตกลงชดใช้ค่าเสียหายให้แก่ผู้เสียหายจนเป็นที่พอใจ จากนั้นผู้ต้องหาได้เข้ามาขอตัวต่อพนักงานสอบสวน และให้พนักงานสอบสวนทำบันทึกข้อตกลงเรื่องชดใช้ค่าเสียหาย และไม่ตั้งใจเอาความพนักงานสอบสวน ก็จัดทำให้ผู้ต้องหาเข้าใจว่าคดีระงับลงแล้ว ต่อมาพนักงานสอบสวนได้มีความเห็นสั่งฟ้อง และส่งเรื่องให้พนักงานอัยการส่งฟ้องศาล ฝ่ายผู้ต้องหาไปไต่สวนกับพนักงานสอบสวนหาว่า พนักงานสอบสวนกลั่นแกล้ง เพราะเมื่อเจ้าทุกข์ไม่เอาเรื่องแล้วคดีก็เป็นอันระงับ

หลังจากพูดคุยกับพนักงานสอบสวนไม่รู้เรื่อง ผู้ต้องหาได้มาปรึกษากับผู้เขียน เพื่อจะเอาเรื่องเอาราวกับพนักงานสอบสวน ผู้เขียนก็ได้อธิบายไปว่า ความผิดที่ท่านตกเป็นผู้ต้องหานั้น เป็นความผิดอาญาแผ่นดินที่ยอมความไม่ได้ ดังนั้นที่พนักงานสอบสวนมีความเห็นสั่งฟ้องนั้นชอบแล้ว สำหรับบันทึกชดใช้ค่าเสียหายที่ได้ทำไว้นั้น จะมีประโยชน์ก็ต่อเมื่อพนักงานอัยการได้ยื่นฟ้องคดีต่อศาลแล้ว เมื่อคดีเข้าสู่การพิจารณาของศาล ท่านก็ต้องยอมรับสารภาพและแถลงต่อศาลว่าได้ชดใช้ค่าเสียหายแก่ผู้เสียหายจนเป็นที่พอใจ และผู้เสียหายไม่ตั้งใจเอาความทั้งทางแพ่งและทางอาญา โดยแสดงบันทึกดังกล่าวให้ศาลพิจารณา ท่านก็จะได้รับประโยชน์จากการบรรเทาผลร้าย ศาลก็จะรับฟังข้อเท็จจริงดังกล่าว เพื่อใช้ประกอบการใช้ดุลยพินิจลดโทษแก่ท่าน และรอการลงโทษแก่ท่านได้

จากข้อเท็จจริงดังกล่าว หากกรณีเป็นคดีความผิดต่อส่วนตัว เมื่อผู้เสียหายไม่ตั้งใจเอาความแล้ว ผู้เสียหายยอมถอนคำร้องทุกข์ได้ตั้งแต่ชั้นพนักงานสอบสวนแล้ว

ที่มา http://www.suratnews.com/news/view.php?article_id=2570

๑๕๓. ผู้ใดต่อไปนี้ได้บวชเป็นภิกษุณีรูปแรกในพระพุทธศาสนา

๑. พระนางมัลลิกา

๒. พระนางเขมา

๓. พระนางปชาบดี

๔. พระนางพิมพา

๕. นางสุชาดา

คำอธิบาย

ภิกษุณีรูปแรกในพระพุทธศาสนา

เมื่อเจ้าชายสิทธัตถะทรงตรัสรู้เป็นสมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้า และทรงออกเทศนาพระธรรมคำสั่งสอนของพระองค์ เหล่าเจ้าชายในศากยวงศ์และโกถยวงศ์ เช่น เจ้าชายอานนท์ เจ้าชายมหานาม และเจ้าชายเทวทัต ซึ่งเป็นพระญาติก็ได้ออกบวชเป็นสาวกของพระพุทธองค์หลายรูป

“พระนางมหาปชาบดีโคตมี” ก็อยากบวชเหมือนกับเจ้าชายทั้งหลายบ้าง จึงทูลขอพระพุทธเจ้า แต่พระพุทธองค์ทรงปฏิเสธ ครั้นเมื่อพระพุทธเจ้าเสด็จพร้อมกับเหล่าภิกษุสงฆ์ไปประทับอยู่ที่ป่ามหาวัน นอกเมืองไพศาลี แคว้นวัชชี พระนางมหาปชาบดีโคตมีพร้อมเหล่าสาเกยยานี (สตรีบริวาร) จำนวนมากได้ปลงผมและนุ่งห่มผ้ากาสาพัสตร์ พวกกันเดินเท้าเปล่าไปยังป่ามหาวัน เพื่อทูลขออุปสมบท

เมื่อถึงป่ามหาวัน พระนางมหาปชาบดีโคตมีได้แจ้งความประสงค์ให้พระอานนท์ทราบ พระอานนท์จึงนำความกราบทูลแก่พระพุทธเจ้า แต่พระพุทธองค์ก็ทรงปฏิเสธและตรัสกับพระอานนท์ว่า “อย่าเลยอานนท์ การบวชสตรีอย่าเป็นที่ชอบใจของเธอเลย”

พระอานนท์จึงกราบทูลถามว่า “บุรุษกับสตรีมีความสามารถไม่ทัดเทียมกันใช่หรือไม่ สตรีไม่สามารถบรรลุธรรมชั้นสูงเช่นบุรุษใช่หรือไม่”

พระพุทธองค์ตรัสว่า “ในเรื่องนี้ ไม่มีความแตกต่างกันแต่อย่างใด สตรีก็มีศักยภาพที่จะบรรลุที่สิ้นสุดทุกข์เช่นเดียวกับบุรุษ”

พระอานนท์จึงกราบทูลถามต่อไปว่า “ถ้าเช่นนั้น เพราะเหตุใดพระพุทธองค์จึงไม่ทรงอนุญาตให้พระนางมหาปชาบดีโคตมีบวช ในเมื่อสตรีก็มีความสามารถที่จะบรรลุธรรมชั้นสูงได้”

ในที่สุดพระพุทธองค์จึงทรงยินยอมตามที่พระอานนท์กราบทูลขอ แต่ก็ทรงมีข้อแม้ว่า พระนางมหาปชาบดีโคตมีต้องสามารถปฏิบัติครุธรรม 8 ประการได้ พระองค์จึงทรงยินดีประทานอุปสมบทให้

โดย ครุธรรม 8 ประการนั้น ประกอบด้วย

1. ภิกษุณีแม่จะมีพรรษา 100 ก็ต้องกราบไหว้ภิกษุแม่บวชในวันนั้น
2. ภิกษุณีจะอยู่ในวัดที่ไม่มีภิกษุไม่ได้
3. ภิกษุณีจึงถามวันอุโบสถและฟังโอวาทจากภิกษุ
4. ภิกษุณีอยู่จำพรรษาแล้ว ต้องปวารณาในสงฆ์สองฝ่าย
5. ภิกษุณีที่ต้องอาบัติหนัก ต้องประพติมานต์ในสงฆ์สองฝ่าย (คือลงโทษกักรบริเวณตัวเองตามกรรมวิธีของสงฆ์)
6. ภิกษุณีจะต้องได้รับอุปสมบทจากสงฆ์สองฝ่าย
7. ภิกษุณีไม่พึงตำไม้พึงบริภาษภิกษุไม่ว่ากรณีใดๆ
8. ภิกษุณีไม่พึงตักเตือนภิกษุ แต่ภิกษุตักเตือนภิกษุณีได้

เมื่อพระอานนท์นำความแจ้งแก่พระนางมหาปชาบดีโคตมีแล้ว พระนางก็ยินดีที่จะปฏิบัติตามอย่างเคร่งครัด พระพุทธองค์จึงทรงอนุญาตให้พระนางบวช โดยการบวชของพระนางถือว่าสำเร็จได้ด้วยการยอมรับครุธรรม 8 ประการ (ครุธรรมปฏิบัติคณอุปสัมปทา) ส่วนเหล่าสาเกยยานี (สตรีบริวาร) ของพระนางก็ให้ภิกษุสงฆ์บวชให้ การบวชเหล่าสาเกยยานี (สตรีบริวาร) ของพระนางมหาปชาบดีโคตมี จึงกระทำขึ้นโดยภิกษุสงฆ์ฝ่ายเดียว เนื่องจากขณะนั้นยังไม่มีภิกษุณีสงฆ์

หลังจากอุปสมบทแล้ว “พระนางมหาปชาบดีโคตมีเถรี” รับเอากรรมฐานจากพระพุทธองค์ไปปฏิบัติ ไม่นานก็บรรลุพระอรหัต พระนางมหาปชาบดีโคตมีเถรีทรงเคารพนับถือพระพุทธองค์มาก ถึงกับทรงกล่าวว่า “รูปร่างของพระพุทธองค์ พระนางเป็นผู้เลี้ยงให้เจริญเติบโต นับเป็นมารดาของพระพุทธองค์ทางร่างกาย แต่ธรรมกายของพระนาง พระพุทธองค์ทรงเลี้ยงให้เจริญ นับเป็นบิดาของพระนาง”

“พระนางมหาปชาบดีโคตมีเถรี” ได้รับยกย่องไว้ในตำแหน่ง “เอตทัคคะ” (ความเป็นผู้เลิศกว่าผู้อื่น) ในทาง “รัตตัญญู” แปลว่า “ผู้รู้ราตรีนาน” ซึ่งหมายความว่า “ผู้มีประสบการณ์มาก” นั่นเอง

ที่มา <http://www.dhammadjak.net/board/viewtopic.php?t=6992>

๑๕๔. พระมหากษัตริย์พระองค์ใด โปรดให้จัดพิมพ์พระไตรปิฎกเป็นจำนวนเล่ม ๔๕ เล่ม เรียกว่า พระไตรปิฎกสยามรัฐ
๑. พระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
 ๒. พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
 ๓. พระบาทสมเด็จพระปิ่นเกล้าเจ้าอยู่หัว
 ๔. พระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว
 ๕. พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล

คำอธิบาย

พระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว องค์พระปิยมหาราช ที่ได้ทรงสถาปนา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยขึ้น เพื่อให้เป็นสถานที่ศึกษาพระไตรปิฎกและวิชาชั้นสูง ดังนั้นท่านพระมหาเถรานุเถระจึงได้สนองงานตามแนวพระราชปณิธานนี้มาโดยตลอด ในการจัดการศึกษาในมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

พระไตรปิฎก เป็นคัมภีร์สำคัญทางพระพุทธศาสนาที่พระภิกษุสามเณรและพุทธศาสนิกชนใช้ศึกษาเล่าเรียน เพื่อให้รู้ทั่วถึงพระธรรมวินัยและปฏิบัติตามพระธรรมคำสั่งสอนของพระสัมมาสัมพุทธเจ้าได้อย่างถูกต้อง ด้วยเหตุนี้ พระไตรปิฎก จึงเรียกว่าพระปริยัติสัทธรรม เพราะเป็นปทัฏฐานให้เกิดมีพระปฏิบัติสัทธรรม คือ ศิลสมานิ ปัญญา และพระปฏิเวธสัทธรรม คือ มรรค ผล นิพพานเป็นที่สุด

ผู้ที่ถ่ายทอดสัทธรรมต่อประชาชนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จำเป็นต้องมีความรู้ดีในศาสตร์สมัยใหม่ต่าง ๆ ที่ได้ศึกษาในระดับอุดมศึกษา ดังที่พระบาทสมเด็จพระปิยมหาราช รัชกาลที่ ๕ ทรงเรียกว่า “วิชาชั้นสูง” การจับแก่นของวิชาการในศาสตร์นั้น ๆ ได้จะนำไปสู่การเปรียบเทียบทำความเข้าใจแล้วใช้เป็นเครื่องมือ ในการถ่ายทอดพุทธธรรม

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงอุปถัมภ์ให้มีการปริวรรตพระไตรปิฎกที่จารึกไว้ในใบลานด้วยอักษรขอมเป็นอักษรไทย แล้วจัดพิมพ์เป็นเล่ม จำนวน ๓๙ เล่ม ใน พ.ศ. ๒๔๓๑ - ๒๔๓๖ นับเป็นคัมภีร์พระไตรปิฎกที่จัดพิมพ์เป็นเล่มครั้งแรกในประเทศไทย ฉบับนี้เรียกกันโดยทั่วไปว่า “พระไตรปิฎก ฉบับตราแผ่นดิน”

ต่อมาได้มีการชำระและจัดพิมพ์เป็นเล่มจำนวน ๔๕ เล่ม ในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระปกเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๗ เมื่อ พ.ศ. ๒๔๖๘ - ๒๔๗๓ ฉบับนี้เรียกว่า “พระไตรปิฎกฉบับสยามรัฐ”

หลังจากเปลี่ยนแปลงระบบการปกครองแผ่นดิน จากราชอาธิปไตยมาสู่ ประชาธิปไตย คณะรัฐบาลได้ดำเนินการอุปถัมภ์ให้จัดให้มีการแปลพระไตรปิฎกจากภาษาบาลีเป็นภาษาไทย เริ่มจาก พ.ศ. ๒๔๘๓ มาเสร็จในเดือนพฤษภาคม ๒๕๐๐ ทันทการฉลอง ๒๕ พุทธศตวรรษพอดี พิมพ์เป็นเล่มได้ ๘๐ เล่ม ในการพิมพ์ครั้งที่ ๒ ในวโรกาสรัชดาภิเษก ครองราชย์ครบ ๒๕ ปี ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลปัจจุบัน ได้จัดพิมพ์เป็น ๔๕ เล่ม เท่ากับภาษาบาลี เรียกว่า “พระไตรปิฎกภาษาไทย ฉบับหลวง” ต่อมาในปี พ.ศ. ๒๕๓๐ อันเป็นปีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระชนมพรรษาครบ ๕ รอบนักษัตริย์ คณะสงฆ์อันมีสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช (วาสน์ วาสโน) เป็นองค์ประธาน ได้ปรารภการสังคายนาพระธรรมวินัย ตรวจสอบชำระพระไตรปิฎกแล้วจัดพิมพ์โดยการอุปถัมภ์ของรัฐบาลสมัย ฯพณฯ พลเอกเปรม ติณสูลานนท์ เป็นนายกรัฐมนตรี ได้อุปถัมภ์งบประมาณเริ่มตั้งแต่ปี ๒๕๒๘ และได้เสร็จในวันที่ ๕ ธันวาคม ๒๕๓๐พอดี พระไตรปิฎกฉบับนี้ เรียกชื่อว่า “พระไตรปิฎกฉบับสังคีติ” (ทยยรรณัฐสส สงคีติเตปิฎก)

ในการฉลอง ๒๕๐๐ ปี แห่งพระพุทธศาสนา มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ในพระบรมราชูปถัมภ์ ได้ปรารภการชำระและจัดพิมพ์พระไตรปิฎก โดยเหตุ ๓ ประการ คือ

๑. เพื่อให้มีพระไตรปิฎกภาษาบาลีเป็นคัมภีร์เรียนตามหลักสูตรของมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยเฉพาะ สมเด็จพระราชปณิธานของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๕ ที่ทรงมุ่งให้เป็น ที่ศึกษาพระไตรปิฎก

๒. พระไตรปิฎกที่จัดพิมพ์ในครั้งก่อน ๆ ขาดตลาด ที่เหลืออยู่กระดาษ ก็เสื่อมคุณภาพ ไม่เพียงพอกับจำนวนนิสิต

๓. เพื่อเป็นอนุสรณ์ มหามงคลสมัย ๒๕ พุทธศตวรรษ ซึ่งทางฝ่ายอาณาจักรและพุทธจักรได้จัดเฉลิมฉลองอย่างเป็นทางการเอิกเกริกมโหฬาร

งานชำระและจัดพิมพ์พระไตรปิฎกภาษาบาลี ฉบับมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ครั้งนี้ได้รับพระบรมราชูปถัมภ์จากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี จำนวนทั้งสิ้น ๒๑๐,๐๐๐ บาท และจากพุทธบริษัทที่มีจิตศรัทธาตามรอยพระยุคลบาทได้ดำเนินการจัดพิมพ์เสร็จครบ ๔๕ เล่ม ในปี ๒๕๓๕

ที่มา <http://www.mcu.ac.th/mcutrai/menu2/Article/kebpet/kebpet-04.htm>

๑๕๕. ศูนย์กลางในการเผยแผ่พุทธศาสนาในดินแดนสุวรรณภูมิอยู่ที่จังหวัดใด

๑. นครปฐม

๒. สุพรรณบุรี

๓. ชลบุรี

๔. อ่างทอง

๕. อุทัย

คำอธิบาย

เมืองอู่ทอง ในเอกสารชมพูทวีป (อินเดีย) กับลังกาทวีป (ลังกา) เรียก "สุวรรณภูมิ" ส่วนเอกสารจีน เรียก "จินหลิน" ล้วนมีความหมายเหมือนกันคือ ดินแดนทอง ตรงกับชื่อในตำนานว่า อู่ทอง

ที่ตั้งเมืองอู่ทอง อยู่กึ่งกลางระหว่างแม่น้ำแม่กลองกับแม่น้ำท่าจีน โดยมีเส้นทางน้ำเชื่อมโยงเข้าด้วยกัน คือลำน้ำทวน กับ ลำน้ำจรเข้สามพัน

แม่น้ำทวน เป็นทางน้ำที่แยกจากแม่น้ำแม่กลองที่บริเวณใกล้เขื่อนวชิราลงกรณ์ (อ.ท่าม่วง จ.กาญจนบุรี) แนวของแม่น้ำไหลขึ้นไปทางตะวันออกเฉียงเหนือ ซึ่งเกือบตรงกันข้ามกับทิศทางไหลของแม่น้ำแม่กลองที่เป็นต้นน้ำ จึงถูกเรียกว่าแม่น้ำทวน ช่วงครึ่งท้ายของแม่น้ำสายนี้เรียกว่าแม่น้ำจรเข้สามพัน ไหลขึ้นไปตามแนวทิศตะวันออกเฉียงเหนือจนถึงบริเวณเมืองอู่ทอง (อ.อู่ทอง จ.สุพรรณบุรี) จึงไหลเฉียงลงตามแนวทิศตะวันออกเฉียงใต้ แล้วระบายลงสู่แม่น้ำสุพรรณบุรีหรือแม่น้ำท่าจีน (ที่ อ.สองพี่น้อง จ.สุพรรณบุรี)

อาจเป็นไปได้ว่าแม่น้ำทวน-จรเข้สามพันเกิดขึ้นเนื่องจากกระบวนการเปลี่ยนแปลงของระดับน้ำทะเล ในช่วงเวลาประมาณ 3,000 ปีมาแล้ว มีแหล่งโบราณคดีที่เคยเป็นชุมชนยุคก่อนประวัติศาสตร์ตอนปลาย กระจายอยู่อย่างน้อย 17 แหล่ง รวมทั้งพบว่าบางแหล่งยังเป็นชุมชนที่ผู้คนอยู่อาศัยต่อมาในสมัยหลัง ช่วงที่นิยมศิลปะแบบทวารวดีอีกด้วย

การใช้แม่น้ำทวน-จรเข้สามพันเป็นแหล่งน้ำเพื่อการอุปโภคบริโภค และเป็นเส้นทางคมนาคมสำคัญ เพื่อประโยชน์ด้านต่างๆ รวมทั้งการแลกเปลี่ยนค้าขาย อาจปรากฏขึ้นตั้งแต่ราว 2,200-2,300 ปีมาแล้วเป็นอย่างน้อย

"อู่ทอง" ศูนย์กลางพุทธศาสนาเก่าแก่ที่สุดของรัฐทวารวดี

อู่ทองเป็นชุมชนมาตั้งแต่สมัยก่อนประวัติศาสตร์ มีร่องรอยการติดต่อกับอินเดียมาตั้งแต่หลัง พ.ศ. 200-400 (พุทธศตวรรษที่ 3-5)

ต่อมาอู่ทองเป็นเมืองท่าสำคัญของรัฐทวารวดี และเป็นศูนย์กลางพุทธศาสนาที่เก่าแก่ที่สุดของทวารวดี พุทธศาสนาที่ว่าจะเกี่ยวข้องกับพุทธศาสนาแบบเถรวาทจากอินเดียได้และลังกา

"อู่ทอง" มีความหมายใกล้เคียงกับคำว่า "สุวรรณภูมิ" ดินแดนที่พระเจ้าอโศกมหาราชแห่งชมพูทวีปที่มีอายุอยู่ในช่วงราว พ.ศ.200-300 ได้ส่งพระสมณทูต อุตตรเถระ และโสณเถระ มาเผยแผ่พระพุทธศาสนาเถรวาท แต่ไม่เคยพบหลักฐานอยู่ในจารึกของพระเจ้าอโศกเลย ผิดจากการส่งสมณทูตไปยังดินแดนอื่นๆ มีจารึกของพระองค์ระบุไว้อย่างชัดเจน

หลักฐานเก่าแก่ที่สุดเกี่ยวกับการที่พระองค์ส่งสมณทูตมายังสุวรรณภูมิระบุอยู่ใน มหาวงศ์พงศาวดารลังกา ที่มีอายุอ่อนลงมาอีกมาก ความเข้าใจเรื่องดังกล่าวในอุษาคเนย์จึงมีรากฐานที่สำคัญมาจากการติดต่อสัมพันธ์กับลังกาเสียมากกว่า ซึ่งหมายถึงทั้งเครือข่ายของพระพุทธศาสนาเถรวาทและการค้า

ดังนั้น การที่เมืองอู่ทองมีหลักฐานต่อเนื่องมาตั้งแต่สมัยก่อนรับวัฒนธรรมศาสนา จนถึงสมัยที่รับวัฒนธรรมศาสนาแล้ว ซ้ำยังดูเหมือนว่ามีลักษณะเชิงช่างที่เก่าแก่กว่าเมืองอื่นๆ ในวัฒนธรรมทวารวดี

จึงอาจจะกล่าวได้ว่าเมืองอู่ทองเป็นศูนย์กลางของพระพุทธศาสนาอย่างเถรวาทที่เก่าแก่ที่สุดในวัฒนธรรมทวารวดีได้ แม้ว่าจะไม่ได้เกี่ยวพันกับเรื่องการเผยแผ่พระพุทธศาสนาของพระเจ้าอโศกที่มีอายุเก่ากว่าหลักฐานเนื่องในพุทธศาสนาในเมืองอู่ทองราว 700 ปีเลยก็ตาม

๑๕๖. ปรากฏการณ์เอลนีโญ กับ ลานีญา เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เกิดจากภาวะโลกร้อนหรือภาวะเรือนกระจก ซึ่งทั้งสองปรากฏการณ์ที่กล่าวมาข้างต้นนี้ เกิดจากสาเหตุใดต่อไปนี้
๑. เกิดจากน้ำแข็งขั้วโลกเหนือมีการผกผันละลายเป็นน้ำอย่างรวดเร็ว
 ๒. เกิดจากความผกผันของกระแสอากาศโลก บริเวณเส้นผ่านศูนย์สูตร เหนือมหาสมุทรแปซิฟิก
 ๓. เกิดจากการปรับตัวของชั้นบรรยากาศโลก ทำให้อากาศแปรปรวนทั่วโลก
 ๔. เกิดจากการปรับตัวของธรรมชาติที่ถูกทำลายโดยฝีมือมนุษย์ ส่งผลให้อากาศแปรปรวนไปทั่วโลก
 ๕. เกิดจากจุดดับในดวงอาทิตย์เริ่มขยายวงกว้าง ส่งผลต่อโลกทำให้เกิดภัยธรรมชาติที่รุนแรง เช่น แผ่นดินไหว น้ำท่วม ภูเขาไฟระเบิด เป็นต้น

คำอธิบาย

ภาวะโลกร้อน (Global Warming) หรือ ภาวะภูมิอากาศเปลี่ยนแปลง (Climate Change) คือ การที่อุณหภูมิเฉลี่ยของโลกเพิ่มขึ้นจากผลของภาวะเรือนกระจก หรือที่เรารู้จักกันในชื่อว่า Greenhouse Effect โดยภาวะโลกร้อน ซึ่งมีต้นเหตุจากการที่มนุษย์ได้เพิ่มปริมาณก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จากการเผาไหม้เชื้อเพลิงต่างๆ, การขนส่ง และการผลิตในโรงงานอุตสาหกรรม

นอกจากนั้นมนุษย์เรายังได้เพิ่มก๊าซกลุ่มไนตรัสออกไซด์ และคลอโรฟลูโอโรคาร์บอน (CFC) เข้าไปอีกด้วยพร้อมๆ กับการที่เราตัดและทำลายป่าไม้จำนวนมากเพื่อสร้างสิ่งอำนวยความสะดวกให้แก่มนุษย์ ทำให้กลไกในการดึงเอาก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์ออกไปจากระบบบรรยากาศถูกลดทอนประสิทธิภาพลง และในที่สุดสิ่งต่างๆ ที่เราได้กระทำต่อโลกได้หวนกลับมาสู่เราในลักษณะของ ภาวะโลกร้อน

ปัจจัยสำคัญที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน

ปรากฏการณ์ทั้งหลายเกิดจากภาวะโลกร้อนขึ้นที่มีมูลเหตุมาจากการปล่อยก๊าซพิษต่าง ๆ จากโรงงานอุตสาหกรรม ทำให้แสงอาทิตย์ส่องทะลุผ่านชั้นบรรยากาศมาสู่พื้นโลกได้มากขึ้น ซึ่งนั่นเป็นที่รู้จักกันโดยเรียกว่า สภาวะเรือนกระจก

พลังงานจากดวงอาทิตย์เป็นคลื่นแม่เหล็กไฟฟ้า มีทั้งรังสีคลื่นสั้นและคลื่นยาว บรรยากาศของโลกทำหน้าที่ปกป้องรังสีคลื่นสั้นไม่ให้ลงมาทำอันตรายต่อสิ่งมีชีวิตบนพื้นโลกได้ โมเลกุลของก๊าซไนโตรเจนและออกซิเจนในบรรยากาศชั้นบนสุดจะดูดกลืนรังสีแกมมาและรังสีเอ็กซ์จนทำให้อะตอมของก๊าซในบรรยากาศชั้นบนมีอุณหภูมิสูง และแตกตัวเป็นประจุ (บางครั้งเราเรียกชั้นบรรยากาศที่เต็มไปด้วยประจุนี้ว่า "ไอโอโนสเฟียร์" มีประโยชน์ในการสะท้อนคลื่นวิทยุสำหรับการสื่อสาร) รังสีอัลตราไวโอเล็ตสามารถส่องผ่านบรรยากาศชั้นบนลงมา แต่ถูกดูดกลืนโดยก๊าซโอโซนในชั้นสตราโตสเฟียร์ที่ระยะสูงประมาณ 19 - 48 กิโลเมตร แสงแดดหรือแสงที่ตามองเห็นสามารถส่องลงมาถึงพื้นโลก รังสีอินฟราเรดถูกดูดกลืนโดยก๊าซเรือนกระจก เช่น ไอน้ำและคาร์บอนไดออกไซด์ในชั้นโทรโปสเฟียร์ ส่วนคลื่นไมโครเวฟและคลื่นวิทยุในบางความถี่สามารถส่องทะลุชั้นบรรยากาศได้

สำหรับ บรรยากาศของโลกประกอบด้วยก๊าซไนโตรเจน 78% ก๊าซออกซิเจน 21% ก๊าซอาร์กอน 0.9% นอกนั้นเป็นไอน้ำ และก๊าซคาร์บอนไดออกไซด์จำนวนเล็กน้อย แม้ว่าไนโตรเจน ออกซิเจน และอาร์กอนจะเป็นองค์ประกอบหลักของบรรยากาศ แต่ก็มีได้มีอิทธิพลต่ออุณหภูมิของโลก ในทางตรงกันข้ามก๊าซโมเลกุลใหญ่ เช่น ไอน้ำ คาร์บอนไดออกไซด์ และมีเทน แม้จะมีอยู่ในบรรยากาศเพียงเล็กน้อย กลับมีความสามารถในการดูดกลืนรังสีอินฟราเรด และมีอิทธิพลทำให้อุณหภูมิของโลกอบอุ่น เราเรียกก๊าซพวกนี้ว่า "ก๊าซเรือนกระจก" (Greenhouse gas) เนื่องจากคุณสมบัติในการเก็บกักความร้อน หากปราศจากก๊าซเรือนกระจกแล้ว พื้นผิวโลกจะมีอุณหภูมิเพียง -18 องศาเซลเซียส ซึ่งนั่นก็หมายความว่าน้ำทั้งหมดบนโลกนี้จะกลายเป็นน้ำแข็ง

มนุษย์เป็นตัวการทำให้ภาวะโลกร้อนจริงหรือ ?

- จากรายงานของ IPCC มีความเป็นไปได้สูงมาก โดยรายงานนี้จัดทำโดยนักวิทยาศาสตร์กว่า 2500 คนใน 130 ประเทศ ได้สรุปว่า มนุษย์เป็นตัวการของสาเหตุเกือบทั้งหมด ที่ทำให้เกิดภาวะโลกร้อน
- การทำอุตสาหกรรม การตัดไม้ทำลายป่า และการปล่อยมลพิษอย่างมหาศาล ได้เพิ่มความเข้มข้นของไอน้ำ คาร์บอนไดออกไซด์ มีเทน และไนตรัสออกไซด์ในบรรยากาศ ซึ่งเป็นก๊าซเรือนกระจกที่กักเก็บความร้อนไว้ทั้งสิ้น
- มนุษย์กำลังเพิ่มปริมาณคาร์บอนไดออกไซด์ในบรรยากาศ มากกว่าที่ต้นไม้และมหาสมุทรสามารถรับได้
- ก๊าซเหล่านี้จะอยู่ในบรรยากาศไปอีกนาน หมายความว่า การหยุดปล่อยก๊าซเหล่านี้ ไม่สามารถหยุดภาวะโลกร้อนได้ทันที
- ผู้เชี่ยวชาญบางคนได้กล่าวว่า ภาวะโลกร้อนเกิดเป็นวัฏจักรสม่ำเสมอ ซึ่งเกิดจากปริมาณแสงอาทิตย์ที่ส่องลงมายังโลก และเป็นวัฏจักรเช่นนี้ไปเรื่อยๆ ในรอบเวลานับแสนปี แต่การเปลี่ยนแปลงภาวะอากาศที่ผ่านมามีขึ้นอย่างรวดเร็วในช่วงเวลาแค่เป็นร้อยปี จึงมีผลการวิจัยที่หักล้างทฤษฎีดังกล่าวออกมา

ผลจากภาวะโลกร้อน

เอล นินโญ และลา นินโญ ทั้ง 2 คำนี้เป็นปรากฏการณ์ทางธรรมชาติที่เป็นปฏิสัมพันธ์ระหว่างการหมุนเวียนของกระแสอากาศ และกระแสน้ำในมหาสมุทรทั้งบนผิวพื้นและใต้มหาสมุทร แต่เกิดจากภาวะโลกร้อน ทำให้เกิดความผกผันของกระแสอากาศโลกบริเวณเส้นศูนย์สูตร เหนือมหาสมุทรแปซิฟิก

- **เอล นินโญ (El Nino)** เป็นคำภาษาสเปน (ภาษาอังกฤษออกเสียงเป็น "เอล นินโน") แปลว่า "บุตรพระคริสต์" หรือ "พระเยซู" เป็นชื่อของกระแสน้ำอุ่นที่ไหลเลียบชายฝั่งทะเลของประเทศเปรูลงใต้ทุก ๆ 2-3 ปี โดยเริ่มประมาณช่วงเทศกาลคริสต์มาส กระแสน้ำอุ่นนี้จะไหลเข้าแทนที่กระแสน้ำเย็นที่อยู่ตามชายฝั่งเปรูนานประมาณ 2-3 เดือน และบางครั้งอาจจะยาวนานข้ามปีถัดไป เป็นคาบเวลาที่ไม่แน่นอน และมีผลทางระบบนิเวศและห่วงโซ่อาหาร ปริมาณปลาน้อย นกกินปลาขาดอาหาร ชาวประมงขาดรายได้ รวมทั้งเกิดฝนตกและดินถล่มอย่างรุนแรงในประเทศเปรูและเอกวาดอร์

เอล นินโญ มีชื่อเรียกอย่างเป็นทางการว่า "El Nino - Southern Oscillation" หรือเรียกอย่างสั้น ๆ ว่า "ENSO" หมายถึงการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นบริเวณมหาสมุทรแปซิฟิกตอนใต้

โดยปกติบริเวณเส้นศูนย์สูตรโลกเหนือมหาสมุทรแปซิฟิก ลมสินค้าตะวันออก (Easterly Trade Winds) จะพัดจากประเทศเปรู บริเวณชายฝั่งทวีปอเมริกาใต้ ไปทางตะวันตกของมหาสมุทรแปซิฟิก แล้วยกตัวขึ้นบริเวณเหนือประเทศอินโดนีเซีย ทำให้มีฝนตกมากในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ และทวีปออสเตรเลียตอนเหนือ กระแสลมสินค้าพัดให้กระแสน้ำอุ่นบนพื้นผิวมหาสมุทรแปซิฟิกไปกองรวมกันทางตะวันตกจนมีระดับสูงกว่าระดับน้ำทะเลปกติประมาณ 60-70 เซนติเมตร แล้วจมตัวลง กระแสน้ำเย็นใต้มหาสมุทรซีกเบื้องล่างเข้ามาแทนที่กระแสน้ำอุ่นพื้นผิวซีกตะวันออก นำพาธาตุอาหารจากก้นมหาสมุทรขึ้นมาทำให้ปลาชุกชุม เป็นประโยชน์ต่อนกทะเล และการทำประมงชายฝั่งของประเทศเปรู

เมื่อเกิดปรากฏการณ์เอล นินโญ กระแสลมสินค้าตะวันออกอ่อนกำลัง กระแสลมพื้นผิวเปลี่ยนทิศทาง พัดจากประเทศอินโดนีเซียและออสเตรเลียตอนเหนือไปทางตะวันออก แล้วยกตัวขึ้นเหนือชายฝั่งทวีปอเมริกาใต้ ก่อให้เกิดฝนตกหนักและแผ่นดินถล่มในประเทศเปรูและเอกวาดอร์ กระแสลมพัดกระแสน้ำอุ่นบนพื้นผิวมหาสมุทรแปซิฟิกไปกองรวมกันบริเวณชายฝั่งประเทศเปรู ทำให้กระแสน้ำเย็นใต้มหาสมุทรไม่สามารถลอยตัวขึ้นมาได้ ทำให้บริเวณชายฝั่งขาดธาตุอาหารสำหรับปลา และนกทะเล ชาวประมงจึงขาดรายได้ ปรากฏการณ์เอล นินโญ ทำให้ฝนตกหนักในตอนเหนือของทวีปอเมริกาใต้ แต่ก่อให้เกิดความแห้งแล้งในเอเชีย

ตะวันออกเฉียงใต้และออสเตรเลียตอนเหนือ การที่ไฟไหม้ป่าอย่างรุนแรงในประเทศอินโดนีเซีย ก็เป็นเพราะปรากฏการณ์เอล นีโญ นั่นเอง

- **ลา นีโญ (La Nino)** เป็นคำภาษาสเปน (ภาษาอังกฤษออกเสียงเป็น "ลา นีโน") แปลว่า "บุตรธิดา" เป็นปรากฏการณ์ที่มีลักษณะตรงข้ามกับเอล นีโญ คือ มีลักษณะคล้ายคลึงกับสภาวะปกติ แต่ทว่ารุนแรงกว่า กล่าวคือกระแสลมสินค้าตะวันออกมีกำลังแรง ทำให้ระดับน้ำทะเลบริเวณทางซีกตะวันตกของมหาสมุทรแปซิฟิกสูงกว่าสภาวะปกติ ลมสินค้ายกตัวเหนือประเทศอินโดนีเซีย ทำให้เกิดฝนตกอย่างหนัก น้ำเย็นใต้มหาสมุทรยกตัวขึ้นแทนที่กระแสน้ำอุ่นพื้นผิวมหาสมุทรแปซิฟิกทางซีกตะวันตก ก่อให้เกิดธาตุอาหาร ผุพังปลา ชุกชุม ตามบริเวณชายฝั่งประเทศเปรู

กล่าวง่าย ๆ ก็คือ "เอล นีโญ" ทำให้เกิดฝนตกหนักในตอนเหนือของทวีปอเมริกาใต้ และเกิดความแห้งแล้งในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ในทางกลับกัน "ลา นีโญ" ทำให้เกิดความแห้งแล้งทางตอนเหนือของทวีปอเมริกาใต้ และเกิดฝนตกหนักในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ทั้ง 2 ปรากฏการณ์นี้ เกิดจากความผกผันของกระแสอากาศโลกบริเวณเส้นศูนย์สูตรเหนือมหาสมุทรแปซิฟิก ซึ่งนักวิทยาศาสตร์วิเคราะห์ว่าเกิดจากภาวะโลกร้อน

ที่มา <http://www.panyathai.or.th/wiki/index.php/ภาวะโลกร้อน>

๑๕๗. เหตุการณ์ภูเขาไฟระเบิดที่อินโดนีเซีย เมื่อปลายเดือน ต.ค. ๕๓ และเกิดคลื่นสึนามิตามมาที่ เกาะเมตาไว จังหวัดสุมาตรา ทำให้มีผู้เสียชีวิตมากมาย ภูเขาไฟที่กล่าวนี้มีชื่อว่าอะไร
๑. ภูเขาไฟพินาต โบ
 ๒. ภูเขาไฟเกดังเกร็ง
 ๓. ภูเขาไฟเมราปี
 ๔. ภูเขาไฟการาตัว
 ๕. ภูเขาไฟนันทัวบา

คำอธิบาย

เมื่อคืนวันที่ 25 ต.ค. เวลาประมาณ 21.45 น.ตามเวลาในประเทศไทยได้เกิดเหตุแผ่นดินไหววัดความแรงได้ 7.7 ริกเตอร์ หมู่เกาะเมตาไว ทางตะวันตกของเกาะสุมาตราทำให้เกิดสึนามิสูง 3 เมตรกวาดหมู่บ้านหายไป 10 หมู่บ้าน มีผู้เสียชีวิตแล้วอย่างน้อย 112 คน สูญหายอีก 502 คน ขณะที่อีก 13 คนเสียชีวิตหลังภูเขาไฟเมราปีทางตอนกลางของประเทศปะทุ 3 ครั้ง

แผ่นดินไหวที่ SOUTHWEST OF SUMATRA, INDONESIA

ขนาด	: 5.0 ริกเตอร์
จุดศูนย์กลางแผ่นดินไหว	: SOUTHWEST OF SUMATRA, INDONESIA
วันที่	: 27 ตุลาคม 2553 07:17 น.
ละติจูด	: 3° 28' 48" ใต้
ลองจิจูด	: 99° 29' 24" ตะวันออก
ความลึกจากระดับผิวดิน	: 10 กิโลเมตร

ทางการอินโดนีเซีย ประกาศให้พื้นที่ 10 กิโลเมตรรอบภูเขาไฟ เป็นเขตพื้นที่สีแดง โดยสั่งให้ประชาชนกว่า 19,000 คนที่อาศัยอยู่โดยรอบเร่งทำการอพยพ โดยผู้เชี่ยวชาญด้านภูเขาไฟของอินโดนีเซียกล่าวว่า การระเบิดของภูเขาไฟเมราปี ซึ่งมีความสูง 2,914 เมตรครั้งนี้ มีความรุนแรงกว่าการระเบิดเมื่อปี 2006 ซึ่งทำให้มีผู้เสียชีวิต 2 ราย

โดยการระเบิดที่รุนแรงที่สุด เกิดขึ้นเมื่อปี 1930 โดยประชาชนมากกว่า 1,300 รายเสียชีวิต และการระเบิดเมื่อปี 1994 ซึ่งทำให้มีผู้เสียชีวิตมากกว่า 60 ราย

รายงานระบุว่า อินโดนีเซียตั้งอยู่บน"วงแหวนแห่งไฟ"ของแปซิฟิก (Ring of Fire) อันเป็นจุดบรรจบของแผ่นเปลือกทวีป ทำให้มักเกิดแผ่นดินไหวและภูเขาไฟระเบิด

ที่มา http://www.matichon.co.th/news_detail.php?newsid=1288143666&grpId=04&catid=06

๑๕๘. พระพุทธศาสนาเจริญสูงสุดในประเทศอินเดีย ตรงกับสมัยของพระมหากษัตริย์พระองค์ใด

- | | | |
|---------------------|------------------------|----------------------|
| ๑. พระเจ้าติโลกราช | ๒. พระเจ้าพิมพิสาร | ๓. พระเจ้าอโศกมหาราช |
| ๔. พระเจ้าวรมันโยนก | ๕. พระเจ้าติณสารมหาราช | |

คำอธิบาย

พระเจ้าอโศกมหาราช เป็นพระมหากษัตริย์ผู้ยิ่งใหญ่แห่งชมพูทวีปครองราชย์ ณ ราชธานี คือ พระนครปาฏลิบุตร ทรงเป็นพระราชโอรสของพระเจ้าพินทุसारกับพระนางธรรมา แห่งราชวงศ์โมริยะ (สันสกฤตเรียกเมารยะ) ประสูติใน พ.ศ. ๑๘๔ เมื่อพระชนมายุได้ ๑๗ พรรษา ทรงเป็นอุปราชของพระเจ้าพินทุसार เสด็จไปครองแคว้นอวันตี ณ นครอุชเชนีทรงเสกสมรสกับพระนางเวทิสมาหาเทวี ทรงมีพระโอรสองค์แรกเมื่อพระชนมายุได้ ๒๐ พรรษา คือ เจ้าชายมหินทะ และมีพระราชธิดาองค์แรก คือ พระนางสังฆมิตตา เมื่อพระชนมายุได้ ๒๒ พรรษา

พ.ศ. ๒๑๔ พระเจ้าพินทุसारเสด็จสวรรคต เจ้าชายอโศกมีพระชนมายุ ๓๐ พรรษา ได้เสด็จกลับพระนครปาฏลิบุตร ทำสงครามชิงราชสมบัติได้สำเร็จเสด็จเสวยราชสมบัติ และราชาภิเษกเมื่อ พ.ศ. ๒๑๘ พร้อมกับทรงสถาปนาพระนางอสนิมิตตาเป็นพระอัครมเหสี

เดิมพระเจ้าอโศกถวายทานแก่พวกอชิวกตามอย่างพระราชบิดา ต่อมาไม่ทรงพอพระทัยปฏิบัติของพวกนักบวชเหล่านั้น จนกระทั่ง พ.ศ. ๒๒๔ ทรงได้พบสามเณรชื่อนิโครธ กล่าวกันว่าเป็นพระราชภาคิไนยแท้ ๆ ของพระองค์เอง (คือ เป็นโอรสของเจ้าชายสมณะ องค์กรัชทายาท พระเชษฐาที่พระเจ้าอโศกทรงปลิดพระชนม์ชีพเพื่อแย่งราชสมบัติ)

ทรงอาราธนาสามเณรนิโครธให้เข้ามาในพระราชฐาน สามเณรนิโครธได้แสดงธรรมโปรดพระเจ้าอโศกหลังได้ฟังธรรมแล้ว ทรงเกิดความเลื่อมใสในพระพุทธศาสนา ได้ประกาศพระองค์เป็นพุทธมามกะ ทรงพระราชทานทรัพย์จำนวนมากเพื่อทำทานทุกวันและเมื่อทรงทราบจากพระโมคคัลลีสบุตรติสสเถระว่าเคยมีพระสถูปในพระพุทธศาสนาถึง ๘๔,๐๐๐ แห่ง จึงทรงโปรดให้สร้างวัดเท่ากับจำนวนนั้น โดยโปรดให้สร้างวัดอโศการามที่เมืองปาฏลิบุตรด้วย

เมื่อพระราชกุมาร คือ เจ้าชายมหินท์ และเจ้าหญิงสังฆมิตตา ทรงมีอายุ ๒๐ และ ๑๘ ตามลำดับ ทรงโปรดให้ผนวชในพระพุทธศาสนา โดยมีพระโมคคัลลีสบุตรติสสเถระเป็นพระอุปัชฌาย์ของพระมหินท์ และพระธรรมपालเป็นพระอุปัชฌาย์ของเจ้าหญิงสังฆมิตตา

พระโมคคัลลีสบุตรติสสเถระ ได้รับพระราชูปถัมภ์ให้จัดทำตติยสังคายนาขึ้น เพื่อขจัดอสังขีและพวกมิถิภาทิกุฎฐิที่ปลอมแปลงมาบวชในพระพุทธศาสนาจนกระทั่งกล่าวกันว่า พระภิกษุผู้ทรงคุณธรรมปฏิเสศที่จะร่วมสังฆกรรมกับพวกอสังขีกับเดียรฉิยนอกพระพุทธศาสนา

ตติยสังคายนาสำเร็จในปีที่ ๑๗ แห่งรัชกาล พระเจ้าอโศกรับสั่งว่า “บัดนี้กระสงฆ์บริสุทธิ์แล้ว ขอพระคุณเจ้าจงประกอบอุโบสถสังฆกรรมเถิด”

แต่นั้นจึงทรง ส่งพระสมณทูตไปประกาศศาสนา ๙ สาย คือ

๑. พระมัชฌันติกะ ไปกัษมีระและคันธาระ
๒. พระโยนธรรมรักขิต (เชื้อสายกรีก) ไปอปรินตะกะ
๓. พระมัชฌิมะ ไปหิมาวันตะประเทศ (แถบภูเขาหิมาลัย)
๔. พระมหารักขิตะ ไปแคว้นโยนยะ (เข้าใจว่าจะเป็นราชอาณาจักรแบกเตรียทางทิศพายัพ)
๕. พระมหาธรรมรักขิตะไปแคว้นมหาราษฎร์
๖. พระรักขิตะไปแคว้นนวนวาสิ (กรรณาฏเหนือ)
๗. พระมหานามะ ไปมทิสมนมณฑล (ไมซอร์)

๘. พระโสมพะมิตรและพระอัครมเหสีไปสุพรรณภูมิ

๙. พระมหินท์ พร้อมด้วยศิษย์พระโมคคัลลีสบุตรตีสระอีก ๔ รูป คือ พระอภินิหาร พระอัครมเหสี พระสมณะ และพระภัทรสาละ ไปประกาศศาสนาในลังกาต่อมาได้ทรงโปรดให้พระสังฆมิตตาเถรีนำหน้า พระศรีมหาโพธิ์ จากพุทธคยาไปปลูก ณ เมืองอนูราธปุระ ที่ประเทศลังกา พร้อมทั้งให้อุปสมบทแก่เหล่าภุมสตรี ในลังกาที่ประสงค์จะเป็นภิกษุณี

พระเจ้าอโศก ทรงโปรดให้สร้างจารึกเมื่อปี พ.ศ. ๒๓๑ ปีที่ ๑๒ ในรัชกาล ทรงสร้างวัดครบ ๘๔,๐๐๐ แห่ง ในปี พ.ศ. ๒๓๕

พ.ศ. ๒๔๗ พระอัครมเหสี คือพระนางอสนิมิตตาสุวรรณคต พ.ศ. ๒๕๐ ทรงสถาปนาพระนาง ดิษยรัักษิตาเป็นพระอัครมเหสี ในปี พ.ศ. ๒๕๒ พระนางดิษยรัักษิตา ไม่พอพระทัยที่พระเจ้าอโศกทรงให้ ความสนพระทัย เอาพระทัยใส่ต้นพระศรีมหาโพธิ์ (ต้นโพธิ์ตรัสรู้ที่พุทธคยา) จึงได้พยายามทำลายล้าง ต้นพระศรีมหาโพธิ์ พระเจ้าอโศก ทรงเสียพระทัยเป็นอันมาก ทรงใช้ความพยายามสุดกำลังความสามารถ ชุบชีวิต ต้นพระศรีมหาโพธิ์ได้สำเร็จ

พระเจ้าอโศกมหาราชเสวยราชย์รวมทั้งสิ้น ๓๗ ปี (พ.ศ. ๒๑๘ - พ.ศ. ๒๖๐) ในบั้นปลายแห่งพระชนมชีพ ทรงได้รับพระสมัญญาว่า [พระเจ้าธรรมาโศกราช] และคัมภีร์ที่ปวงศ เรียกว่า “ปิยทัสสี” เสด็จสวรรคตเมื่อ พ.ศ. ๒๕๕ เมื่อสิ้นรัชสมัยของพระเจ้าอโศกแล้ว ราชวงศ์โมริยะก็ค่อยเสื่อมสูญหายไป

ที่มา <http://www.watkoh.com/forum/index.php?topic=1331.0>

๓. พระราชบัญญัติประถมศึกษา

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงริเริ่มการสร้างโรงเรียนขึ้นแทนวัดประจำรัชกาล อันได้แก่ โรงเรียนมหาดเล็กหลวง ต่อมาในรัชกาลที่ ๗ ได้สถาปนาเป็น โรงเรียนวชิราวุธวิทยาลัย อีกทั้งยังโปรดให้ยกฐานะโรงเรียนข้าราชการพลเรือนในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ขึ้นเป็น จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ในพ.ศ. ๒๔๕๙ นับเป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของประเทศไทย โดยมี ๔ คณะ ในขณะนั้น คือ คณะแพทยศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์

ในพ.ศ. ๒๔๖๔ ได้ทรงตราพ.ร.บ.ประถมศึกษาขึ้น นับเป็นครั้งแรกในประวัติการศึกษาไทยที่มีกฎหมายค้ำประกันความมั่นคงในการจัดการศึกษาในระดับนี้ โดยมีสาระสำคัญคือให้เด็กทุกคนที่มีอายุตั้งแต่ ๗ ปีบริบูรณ์เรียนหนังสือในโรงเรียนจนถึง ๑๔ ปีบริบูรณ์ นอกจากนี้ ยังได้ทรงตราพ.ร.บ.โรงเรียนราษฎร์ขึ้นเพื่อควบคุมการดำเนินงานด้านการศึกษาของเอกชนให้มีประสิทธิภาพ

๔. จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

รัชกาลที่ 6 ทรงยกฐานะโรงเรียนข้าราชการพลเรือนหรือโรงเรียนมหาดเล็กหลวงเดิม ให้เป็นสถาบันอุดมศึกษา ให้ชื่อว่า “จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” เป็นมหาวิทยาลัยแห่งแรกของไทย ใน พ.ศ.2459 เพื่อจะได้ผลิตผู้มีความรู้ความสามารถสูงสำหรับเป็นกำลังในการพัฒนาประเทศ โดยไม่ต้องจ้างชาวต่างประเทศ ด้วยค่าจ้างแพง บางคนทำงานไม่ค่อยได้ผล เพราะขาดความรู้ความเข้าใจ สภาพแวดล้อมและปัญหาที่ประเทศไทยกำลังประสบอยู่

๕. การให้สิทธิเสรีภาพนักเขียนและนักหนังสือพิมพ์

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๖ ทรงเป็นผู้วางรากฐานสถาบันการสื่อสารมวลชนให้เป็นฐานันดรที่มีเกียรติภูมิ และศักดิ์ศรี โดยการอุทิศเวลา และพระปรีชาสามารถให้กับการทำหนังสือพิมพ์ การเขียนลงหนังสือพิมพ์และการแสดงความคิดเห็นอย่างมีเหตุผล แทนที่จะทรงใช้อำนาจของพระมหากษัตริย์ในระบอบสมบูรณาญาสิทธิราช เพื่อปราบหรือบังคับควบคุมหนังสือพิมพ์ กลับแสดงความที่ศนะส่วนพระองค์ให้เห็นว่า หนังสือพิมพ์ย่อมมีบทบาททางการเมืองและสังคมบนพื้นฐานของหลักการเสรีนิยม

และตลาดเสรีของข่าวสารและความคิดเห็นพระองค์ทรงใช้สิทธิเสรีภาพแก่หนังสือพิมพ์ในการลงบทความโต้แย้งความคิดเห็นของพระองค์อย่างเต็มที่หลังขึ้นครองราชย์ได้ ๖ เดือน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงเริ่มใช้การสื่อสารพลังกลุ่ม (GROUP DYNAMICS COMMUNICATION) ช่วยแก้ปัญหาและพัฒนาแนวทางการบริหารประเทศ ด้วยการจัดตั้งกองเสือป่าขึ้น ในจังหวัดต่างๆ รวมทั้งให้นักเรียนมัธยมทุกคนเป็นลูกเสือ

พระองค์ทรงออกหนังสือพิมพ์ “ดุสิตสมิต” มาเพื่อสนับสนุนกิจการเสือป่าและลูกเสือรวมทั้งแนวความคิดนิยมไทยและเสรีประชาธิปไตยของพระองค์โดยตรง เพื่อรณรงค์ให้เกิดความรัก ความสามัคคีในชาติอนุรักษ์ความเป็นชาติไทย สร้างชาติ ให้ก้าวหน้าทัดเทียมอารยประเทศทั้งหลาย มีการตีพิมพ์พระราชนิพนธ์ในลักษณะบทความและบทกวี ภายใต้นามปากกา “อัสวาทู”, “รามจิตติ”, และ “พันแหลม” ด้วยเหตุที่มีการให้สิทธิเสรีภาพแก่หนังสือพิมพ์จึงมีการลงข่าวกันรุนแรงทำให้เกิดคดีฟ้องร้องและหาตัวบรรณาธิการลงโทษไม่ได้ พระองค์จึงทรงโปรดให้ตราพระราชบัญญัติสมุค และหนังสือพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๖๕ ขึ้น ประกาศใช้ในวันที่ ๓๐ มกราคม พ.ศ. ๒๔๖๕ เพื่อกำหนดให้เจ้าของและบรรณาธิการมีความรับผิดชอบในหนังสือพิมพ์นั้นๆ นับเป็นกฎหมายเกี่ยวกับหนังสือพิมพ์ฉบับแรก ต่อมาได้ถูกยกเลิกโดยพระราชบัญญัติสมุคเอกสารและหนังสือพิมพ์ พ.ศ. ๒๔๗๖

พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงส่งเสริมกิจการหนังสือพิมพ์ไทย ให้เจริญก้าวหน้าอย่างที่สุดทรงเป็นผู้ที่สนพระทัยในการแสดงความคิดเห็นทางหนังสือพิมพ์ทรงใช้สิทธิเสรีภาพแก่หนังสือพิมพ์ในการโต้แย้งพระองค์อย่างเต็มที่ นับเป็นพื้นฐานของประชาธิปไตย ในสมัยสมบูรณาญาสิทธิราชอย่างแท้จริง

ที่มา <http://th.wikipedia.org/wiki/ดุสิตธานี>
http://www.chaiwbi.com/0drem/web_children/2546/cpu02/001/07.html
<http://entertain.tidtam.com/data/12/0022-1.html>
http://www.bp-smakom.org/BP_School/Social/King/History-R4-6.htm
<http://www.thaipressasso.org/museum.php>

๑๖๐. รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยฯ ได้ให้ความสำคัญต่อการที่ประเทศไทยต้องมีพรรคการเมืองอย่างไร

๑. กำหนดให้ประชาชนเลือกพรรคการเมือง และผู้สมัครรับเลือกตั้งสังกัดพรรคการเมือง
๒. เพื่อให้ประชาชนมีทางเลือกที่หลากหลาย และมีคนดีๆ เข้ามาทำงานการเมืองมากขึ้น
๓. เพื่อสอนเรื่องประชาธิปไตยทางอ้อมกับคนไทย โดยให้มีเสรีภาพในการสังกัดพรรคการเมือง และการรับเลือกตั้ง
๔. เพื่อให้ประชาชนมีสิทธิมีเสียงเท่ากัน และมีความเสมอภาคทางการเมือง
๕. เป็นองค์กรหนึ่งทางการเมือง ที่ประชาชนต้องเลือกผู้แทนของตนเองจากพรรคการเมืองต่างๆ นั้น

คำอธิบาย

ความเบื้องต้น

สิทธิในการแสดงความคิดเห็นเป็นสิทธิตามธรรมชาติของมนุษย์ทุกคนที่ติดตัวมาแต่กำเนิด ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยนั้น รัฐต้องรับรองและคุ้มครองสิทธิในการแสดงความคิดเห็นของประชาชน ซึ่งสิทธิในการแสดงความคิดเห็นนั้นต่อมาได้ขยายตัวออกไปเป็นสิทธิในการรวมตัวเพื่อแสดงความคิดเห็นนั้น เพราะสิทธิในการแสดงความคิดเห็นนั้น ย่อมไร้ประโยชน์หากประชาชนที่มีความคิดเห็นดังกล่าวไม่สามารถเข้ามารวมตัวเพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็น ซึ่งคือการจัดตั้ง และเข้าเป็นสมาชิกพรรคการเมืองนั่นเอง พรรคการเมืองจึงเป็นองค์กรทางการเมืองประเภทหนึ่งที่มีความสำคัญต่อระบอบประชาธิปไตยสมัยใหม่เป็นอย่างยิ่ง

ความหมายของพรรคการเมือง

มีผู้ให้ความหมายของพรรคการเมืองไว้มากมาย โดยส่วนใหญ่มีลักษณะร่วมกันอยู่สามประการ ดังนี้

๑. เป็นกลุ่มบุคคลที่มีการจัดตั้งองค์กรร่วมกัน
๒. มีอุดมการณ์ทางการเมืองร่วมกัน คือ สมาชิกส่วนใหญ่มีความเห็นในทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมในแนวทางกว้างๆคล้ายๆกัน
๓. มีวัตถุประสงค์ให้ได้มาซึ่งอำนาจมหาชน และใช้อำนาจนั้นดำเนินการหรือบริหารประเทศให้บรรลุวัตถุประสงค์ข้างต้น ลักษณะประการนี้สำคัญยิ่งเพราะโดยธรรมชาติในสังคมอาจมีการรวมตัวกันของบุคคลที่มีความคิดเห็นคล้ายกันเข้าด้วยกัน หากแต่ถ้ากลุ่มดังกล่าวไม่ประสงค์จะเข้ามาบริหารประเทศแล้ว ย่อมไม่ใช่พรรคการเมือง อาจเป็นสหภาพแรงงาน สมาคม หรือมูลนิธิเท่านั้น โดยสรุป ความหมายของพรรคการเมือง คือ กลุ่มบุคคลที่มีการจัดตั้งองค์กรร่วมกันโดยมีอุดมการณ์ทางการเมืองเหมือนกัน โดยกลุ่มดังกล่าวมีวัตถุประสงค์จะยึดกุมอำนาจรัฐ หรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เข้าเป็นรัฐบาลเพื่อดำเนินการตามอุดมการณ์ของตนให้สัมฤทธิ์ผล

หน้าที่ของพรรคการเมือง

แม้หน้าที่ของพรรคการเมืองจะมีอยู่หลายประการ แต่อาจแยกหน้าที่หลักของพรรคการเมืองออกเป็นสองประการใหญ่ๆ หน้าที่อื่น ๆ นั้นเพียงแต่แยกย่อยออกจากหน้าที่หลักทั้งสองประการนี้เท่านั้น หน้าที่ของพรรคการเมือง คือ

๑. พรรคการเมืองเป็นตัวกลางเชื่อมความต้องการและบทบาทของประชาชนกับรัฐบาล

ถ้าฟังประชาชนแต่ละคนนั้นย่อมไม่มีอิทธิพลต่อรัฐบาล หากแต่ถ้าประชาชนที่มีความเห็นตรงกันมารวมตัวกันเข้า ทำความคิดเห็นของตนให้เป็นปึกแผ่นเป็นนโยบายของพรรคการเมืองเพื่อเสนอต่อประชาชนคนอื่นๆ พิจารณาเลือกตั้งพรรคของตน ความต้องการของประชาชนจึงจะมีน้ำหนักขึ้น พรรคการเมืองจะเป็นผู้รวบรวม คัดเลือก และส่งผ่านประเด็นเกี่ยวกับผลประโยชน์ของประชาชนและกลุ่มผลประโยชน์ต่างๆ ที่เป็นฐาน

เสียงของตนเข้าสู่การพิจารณาของรัฐ และผลักดันให้รัฐบาลนำความต้องการดังกล่าวไปปฏิบัติ ทำให้รัฐบาลมีโอกาสได้สื่อสารกับประชาชนผ่านตัวกลาง

นอกจากนี้ ในแง่ตัวกลางเชื่อมบทบาทของประชาชนกับรัฐบาล พรรคการเมืองยังเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการเมือง โดยคัดเลือกผู้มีความสามารถมาเป็นผู้สมัครรับเลือกตั้งเพื่อชิงชัยเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร หรือรัฐบาลแทนประชาชนส่วนใหญ่ โดยในหน้าที่นี้ พรรคการเมืองต้องส่งเสริมให้ประชาชนมีความรู้ด้านการเมืองการปกครองประเทศด้วย

๒. พรรคการเมืองเป็นผู้ใช้อำนาจทางการเมือง

หากพรรคการเมืองสามารถชนะการเลือกตั้งได้เสียงข้างมากในรัฐสภา และจัดตั้งรัฐบาล พรรคการเมืองย่อมเป็นผู้กำหนดกฎหมายตามความประสงค์ของประชาชน และนำกฎหมายนั้นไปบังคับใช้ พรรคการเมืองกลายเป็นผู้นำความต้องการของประชาชนมาปฏิบัติให้เกิดผลด้วยตนเอง นอกจากนี้ การใช้อำนาจพรรคการเมืองยังหมายรวมถึงการที่พรรคการเมืองเป็นฝ่ายค้านที่คอยตรวจสอบควบคุมการใช้อำนาจของฝ่ายรัฐบาล โดยการตั้งกระทู้ถาม พิจารณากลับกรองร่างพระราชบัญญัติ รวมทั้งการเสนอญัตติอภิปรายไม่ไว้วางใจรัฐบาล

คุณค่าของพรรคการเมืองต่อการปกครองระบอบประชาธิปไตย

แม้แต่ในการปกครองระบอบที่ไม่เป็นประชาธิปไตย ก็ยังสามารถมีพรรคการเมืองได้ อาทิ พรรคคอมมิวนิสต์ในประเทศที่มีการปกครองระบอบสังคมนิยม แต่พรรคการเมืองเหล่านั้นไม่สามารถทำหน้าที่พรรคการเมืองได้ เพราะมิได้เป็นตัวกลางเสนอความต้องการของประชาชนให้แก่รัฐบาล ตลอดจนมิได้เปิดโอกาสให้ประชาชนที่สนใจเข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองแต่อย่างใด ในส่วนการใช้อำนาจรัฐ พรรคการเมืองเหล่านั้นมิได้ทำหน้าที่ตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐให้แก่ประชาชนดังเช่นที่พรรคการเมืองควรทำ

จะเห็นได้ว่า พรรคการเมืองจะปฏิบัติหน้าที่ของตนได้ก็แต่ในภาวะการณ์ที่มีพรรคการเมืองหลายพรรคเข้าร่วมแข่งขันกัน อันจะเกิดในบรรยากาศประชาธิปไตย ซึ่งรับรองความเสมอภาค สิทธิในการเข้าถึงข้อมูล สิทธิในการชุมนุม สิทธิในแสดงความคิดเห็น

แต่เดิม ในการปกครองระบอบประชาธิปไตยทางตรง พรรคการเมืองไม่ใช่เรื่องจำเป็น แต่เมื่อสังคมสลับซับซ้อนยิ่งขึ้น ประชาธิปไตยทางตรงย่อมใช้ไม่ได้ผล เนื่องจากมีประชาชนจำนวนมาก จึงเกิดเป็นประชาธิปไตยแบบตัวแทนขึ้น ความจำเป็นที่จะต้องมีพรรคการเมืองก็ปรากฏเด่นชัดขึ้น เพราะผู้แทนอิสระนั้นมีความคิดเห็นต่างๆ ได้หลากหลายกันออกไป การรวมตัวกันเป็นพรรคการเมืองโดยยอมทิ้งความเห็นเล็กน้อยที่ไม่ตรงกันเพื่อผลประโยชน์ร่วมกันที่สำคัญกว่าจะช่วยลดความสับสนในการเลือกผู้แทนของประชาชนผู้มีสิทธิเลือกตั้งให้มีตัวเลือกที่น้อยลงและชัดเจนมากยิ่งขึ้น

การจัดตั้งขึ้นเป็นพรรคการเมืองนั้นทำให้การเรียกร้องของประชาชนดำรงอยู่ต่อไปโดยไม่ขึ้นอยู่กับปัจเจกแต่ละคน เพราะแม้ว่าผู้ก่อตั้งพรรคการเมืองจะตายไป พรรคการเมืองก็ไม่สิ้นสุดลงไปด้วย หากแต่สามารถถูกรับช่วงต่อไปโดยสมาชิกพรรคคนอื่นๆ

ในด้านการใช้อำนาจนิติบัญญัติ พรรคการเมืองจะช่วยพิจารณากลับกรองความคิดเห็นของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรโดยถ้อยถนอในพรรคการเมืองก่อน จึงเสนอต่อสภา ทำให้การทำงานของฝ่ายนิติบัญญัติรวดเร็ว ทันเหตุการณ์ และรอบคอบมากขึ้น

พรรคการเมืองทำให้รัฐบาลมีเสถียรภาพมากขึ้น หากรัฐบาลจะดำเนินนโยบายในทางใดก็สามารถรู้ได้ว่ามีสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่ยังสนับสนุนตนอยู่เท่าใด เพราะผู้แทนเหล่านั้นสังกัดในพรรคร่วมรัฐบาลเดียวกัน หากผู้แทนคนใดจะกระทำตนนอกกลุ่มนอกรทางก็ยังมีวินัยพรรคการเมืองที่ตนสังกัดอยู่คอยควบคุมอยู่อีกชั้นหนึ่ง

ปัจจุบัน หน้าที่ต่างๆที่พรรคการเมืองเคยมีอาจเริ่มถูกแทนที่ด้วยสถาบันอื่น อาทิ สื่อ หรือ องค์กรภาคประชาชน เข้ามาตรวจสอบการใช้อำนาจรัฐแทนพรรคการเมือง และในบางคราว อาจทำได้ดีกว่าพรรคการเมือง หรือ การที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองได้โดยตรง อาทิ เข้าชื่อเสนอกฎหมาย หรือถอดถอนผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง ทำให้พรรคการเมืองไม่ได้มีบทบาทเท่าเดิมเช่นที่เคยมีมา แต่โดยสภาพสังคมปัจจุบัน พรรคการเมืองยังเป็นสิ่งที่จำเป็นอย่างยิ่งหากประชาชนต้องการอำนาจประชาธิปไตยไว้

ที่มา <http://www.thaipoliticsgovernment.org/wiki/พรรคการเมือง>